

93-182

M C M X C V I

Boekmanstichting - Bibliotheek

Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam

telefoon: ~~24 37 36~~ / ~~24 37 37~~ / ~~24 37 38~~ / 24 37 39

De uitleentermijn bedraagt een maand. Mits tijdig
aangevraagd is verlenging met een maand moge-
lijk, tenzij de publikatie inmiddels is besproken.

De uitleentermijn is verstreken op:

12 APR. 1994

22 JUNI 1994

30 MEI 1995

24 JULI 1995

16 apr. 99

21/2/06

353:7/8: 008 (492.72)(060.51)

93-182-

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Open deuren, open vensters

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

OPEN DEUREN, OPEN VENSTERS

PROVINCIAAL KUNST- EN CULTUURBELEID GRONINGEN 1993-1996

Groningen 1993

Voorwoord

Een gewaagde titel, we geven het toe. We zien de commentaren al: "Provincie trapt inderdaad alleen open deuren in" en "er mocht ook wel eens een frisse wind door dat beleid waaien, die open vensters zijn geen overbodige luxe".

Toch hebben we weloverwogen voor deze titel gekozen.

Immers, de kaders van het provinciaal kunst- en cultuurbeleid hebben in de afgelopen jaren een drastische wijziging ondergaan.

De tijd ligt achter ons dat we het provinciaal kunst- en cultuurbeleid als een vanzelfsprekend en op zichzelf staand gegeven konden beschouwen. Nu de mogelijkheden van de overheid in het algemeen ter discussie staan moet ook het provinciaal kunst- en cultuurbeleid zich opnieuw legitimeren.

Het leggen van relaties met andere beleidsterreinen zoals toerisme, recreatie, plattelandsbeleid, economische ontwikkeling etc., is onontbeerlijk geworden. Dat betekent dat ons kunst- en cultuurbeleid kenmerken vertoont die te maken hebben met de specifieke situatie in onze regio.

Ook extern is het beeld gewijzigd. Samenwerking, een belangrijk thema in het vigerende collegeprogramma, zal ook in de cultuursector een belangrijke plaats innemen. De noodzaak 'samen op te treden' in noordelijk verband is bij de discussies rond het landelijke kunstenplan duidelijk geworden.

Ook de relatie met gemeenten met een sterk ontwikkelde culturele infrastructuur zal in deze integrale benadering een organische plaats moeten krijgen. De stad Groningen neemt hier vanzelfsprekend een centrale positie in.

Internationaal gezien vraagt de Nieuwe Hanze Interregio, de samenwerking met Bremen en Nedersachsen, aandacht.

Onze oriëntatie houdt niet op bij Nieuweschans, of het nu ruimtelijke ordening, economisch beleid of kunst en cultuur betreft. Sterker nog, het is de moeite waard te onderzoeken of we onze blik niet wat minder richting randstad en wat meer oostwaarts moeten richten.

Ten slotte, het jaar dat deze nota ingaat is tevens het startpunt van een 'Europa zonder grenzen'. De consequenties (en de mogelijkheden) hiervan zijn voor een provinciaal beleid op het terrein van de kunst en cultuur nog niet duidelijk te schetsen. Wel is duidelijk dat alle genoemde factoren, meer dan voorheen, afstemming van beleid wenselijk maken.

Deelbelangen zullen nog vaker ondergeschikt gemaakt worden aan meer algemene belangen. Dat maakt het voeren van een provinciaal kunst- en cultuurbeleid niet gemakkelijker, wel boeiender. De kans op een frisse wind, die in karakter kan variëren van een bries tot een storm, achten wij niet denkbeeldig. Ook daarbij kan ieder kunst- en cultuurbeleid gebaat zijn.

De nota is als volgt opgebouwd. In het eerste hoofdstuk gaan wij in op de legitimatie van ons kunst- en cultuurbeleid. In het hierna volgende hoofdstuk (Aspecten van beleid) wordt een aantal centrale thema's nader uitgewerkt.

Daarna volgen de podiumkunsten (hoofdstuk 3), de beeldende kunst (hoofdstuk 4), film en video (hoofdstuk 5), letteren en media (hoofdstuk 6), regionale cultuur (hoofdstuk 7), musea (hoofdstuk 8), amateurkunst en kunstzinnige vorming (hoofdstuk 9) en vervolgens culturele promotie (hoofdstuk 10).

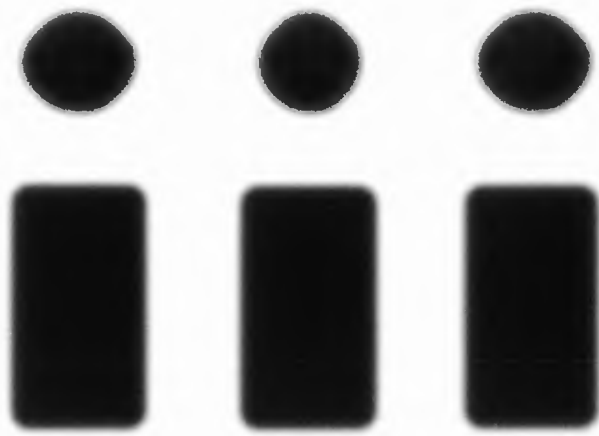
De nota sluit af met een hoofdstuk over de financiële kredieten en fondsen op het terrein van de cultuur, alsmede een samenvatting van de beleidsvoornemens.

Inhoud

- 1 De legitimatie van ons kunst- en cultuurbeleid 9**
 - 2 Aspecten van beleid 17**
 - 3 Podiumkunsten 27**
 - 4 Beeldende kunst 43**
 - 5 Film en video 59**
 - 6 Letteren en media 65**
 - 7 Regionale cultuur 73**
 - 8 Musea 77**
 - 9 Amateurkunst en kunstzinnige vorming 87**
 - 10 Culturele promotie 97**
 - 11 Financiële kredieten en fondsen 103**
- Samenvatting beleidsvoornemens, bijlagen 109**

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

M C M X C I I I

M C M X C V I

**DE LEGITIMATIE VAN ONS
KUNST- EN CULTUURBELEID**

1 De legitimatie van ons kunst- en cultuurbeleid

Een korte terugblik 11

Het recente verleden 11

Bij het begin van de jaren negentig 12

De rol van de overheid, in geld uitgedrukt 13

Een andere werkwijze 13

Uitgangspunten voor ons provinciaal

kunst- en cultuurbeleid 14

De provincie Groningen kent een redelijk jonge traditie in het uitbrengen van kunst- en cultuurnota's. De eerste verscheen in 1964. Het duurde geruime tijd, tot 1978, voordat de tweede verscheen onder de titel "Provinciaal cultuurbeleid, mogelijkheden en grenzen." Daarna volgden "De kunst van het kiezen, het kiezen van/voor de kunst" (1984) en "Voor de kunst gekozen" (1988).

Het feit dat de laatste kunstnota verscheen in 1988 en wij nu, in 1992, weer een notitie het licht doen zien, is geen toeval. Eerder hebben wij besloten één keer per college-periode het hele brede terrein van kunst en cultuur aan een herijking te onderwerpen. Dat bood ons tevens de mogelijkheid aansluiting te zoeken bij de systematiek van het rijk, waar ook eens in de vier jaar een cultuurnota aan de Kamer wordt voorgelegd¹.

Dat geeft ons de mogelijkheid om doorwerking van het rijksbeleid voor onze regio in de provinciale nota te betrekken. Wij wijzen er nadrukkelijk op, dat een dergelijke nota slechts een momentopname is. Kunst en cultuur zijn nu eenmaal terreinen, waar het beleid zich continu in verschillende fasen van ontwikkeling bevindt. De ene keer zult u in deze nota dan ook pasklare plannen aantreffen, een andere keer zullen wij ons beperken tot het schetsen van contouren, waaraan wij in de komende vier jaar in samenspraak met betrokkenen een nadere invulling hopen te geven.

Een korte terugblik

Er bestaat in Nederland, zeker in de periode na de Tweede Wereldoorlog, een welhaast onuitgesproken consensus over de legitimiteit van het voeren van een cultuurbeleid door de overheid. Wij zeggen met nadruk "welhaast onuitgesproken", omdat wij maar zelden een sluitende argumentatie zijn tegengekomen die méér overtuigingskracht had dan het "Kunst, mevrouw, u weet wel waarom".

1) Nota "Investeren in cultuur", Rijswijk, 1992, p. 17.

2) Beeld en werkelijkheid, De economische betekenis van kunst en cultuur voor Groningen, PAW, Groningen, 1989, p. 32.

Het opvoedingsdenken van bepaalde maatschappelijke en politieke stromingen loopt als een rode draad door de geschiedenis heen. Toen in de loop van deze eeuw de overheid kunst en cultuur meer en meer ging ondersteunen stond vooral, tot ongeveer 1960, het begrip schoonheid centraal. Omgang met kunst zou een positief vormende waarde hebben. In de jaren zeventig raakte deze schoonheidsbeleving wat op de achtergrond, het begrip 'welzijn' deed zijn intrede. Sleutelwoorden van die tijd waren 'ontplooiing', 'bewustwording', 'participatie' en 'vernieuwing'. Men verliet het denkbeeld om de traditionele kunsten van bovenaf te spreiden. In zekere zin mocht 'het volk' – veelal een stevig handje geholpen door vormingswerkers – zelf bepalen welke kunst men 'maatschappelijk relevant' vond. Het opvoedingsdenken bleef, zij het latent. Want was het niet het grote ideaal van die tijd, dat mensen – bewust gemaakt van hun eigen situatie – aan verandering, lees: verheffing zouden gaan werken?

Inmiddels wordt de kunst weer gezien als waardevol fenomeen op zich en is 'kwaliteit' het eerste criterium.

Het recente verleden

De jaren tachtig stonden vooral in het teken van de economische betekenis van de cultuur. De vorige minister van WVC, drs. L.C. Brinkman, maakte zich onsterfelijk met de affichering van kunst 'als glijmiddel voor de economie'.

Een in onze opdracht gedaan onderzoek naar de relatie tussen de beschikbaarheid van kunst en cultuur en de aantrekkingskracht als vestigingsplaats voor het bedrijfsleven² draagt hiervoor geen bewijzen aan, hooguit enkele indicaties. De beschikbaarheid van kunst en cultuur blijkt wel belangrijk maar niet doorslaggevend bij het kiezen van een vestigingsplaats. De onderzoekers zijn wel van mening dat kunst en cultuur promotiedoeleinden kunnen dienen. Bij het onderdeel culturele promotie komen wij op deze stellingname terug.

Het reeds eerder genoemde onderzoek van het PAW is ook

niet onder de indruk van het zogenaamde "multiplier-effect": "De sociaal-maatschappelijke betekenis van de sector kunst en cultuur is duidelijk groter dan de economische, gezien vanuit de relatief grote aantallen werkenden en amateurs die ermee verbonden zijn."

Wij delen de conclusies dat aan de economische betekenis van kunst en cultuur geen overspannen verwachtingen moeten worden ontleend, laat staan dat dat uitsluitend de legitimatie zou kunnen zijn voor beleid.

Overheidsbeleid dat op deze terreinen gericht is, moet gebaseerd zijn op een visie over de waarde van kunst en cultuur. Dat is haar legitimatie. Sinds het mecenaat is al duidelijk dat kunst en cultuur, wanneer ze louter aan het marktmechanisme zijn overgeleverd, geen kans tot overleven hebben. En zoals een diamant – de vergelijking is niet zonder opzet gekozen – vele facetten heeft, zo kunnen kunst en cultuur binnen een samenleving even zovele functies hebben. De lichtval, het tijdsbeeld zorgt steeds voor een andere schittering. Daarop willen wij in de volgende paragraaf nader ingaan.

Bij het begin van de jaren negentig

Wanneer een samenleving een stadium van een zodanige civilisatie heeft bereikt dat de individuen van die samenleving elkaars koppen niet meer inslaan, is het streven erop gericht voedsel, onderdak en werk te verschaffen. Wij vinden dat kunst en cultuur een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van het bestaan. Aan de kwaliteit van het leven van individuen en daarmee ook aan de samenleving. Die functie heeft vele gedaanten.

Zeker, kunst en cultuur kunnen door hun schoonheidsbeleving ontroeren. Maar kunst kan ook confronterend werken, ons een ander zicht gunnen op de werkelijkheid om ons heen. En kunst kan ontregelen: wanneer een groep kunstenaars besluit een hoogspanningsmast, gevuld met broden, af te laten zinken in de Noordzee, ontstaat een nationale discussie.

In onze kunstnota van 1984 citeerden wij Jan Kassies: "Willen wij weerbaar zijn in een voortdurend veranderende samenleving, dan zullen wij de ontregeling van ons gedrag, het geschokt worden, moeten aanvaarden als een doorbreking van rigide geworden mechanismen. Het alternatief is agressie tegen verandering. De beoefening van wetenschap en kunst stelt ons in staat onze manier van kijken, naar onszelf, de anderen, de wereld, telkens opnieuw te ontmaskeren als een gesteld systeem van waarden waaruit wij niet meer kunnen leven, dat wil zeggen ons aanpassen op een ander niveau van bestaan. De signalen die beoefenaars van de avantgarde in wetenschap en kunst geven, behoren ons minstens te nopen tot de vraag hoe vanzelfsprekend onze vanzelfsprekendheden eigenlijk wel zijn."³

Al deze functies van kunst en cultuur achten wij geen luxe, geen franje, geen gouden randje om ons bestaan. Het is naar onze mening een wezenlijk element om aan die kwaliteit vorm te geven. Wie van de waarde daarvan overtuigd is, mag ambities hebben, mag het streven koesteren daarin zoveel mogelijk mensen te laten delen. Daarin ligt de legitimatie van ons kunst- en cultuurbeleid.

Wie daaraan de kwalificatie 'opvoedingsdenken' wil verbinden, hij ga zijn gang. Een tijdsbeeld: in 1973 debuteerde de toneelgroep Waark succesvol met een productie onder de gelijknamige titel, waarin de directeur van de strokartonfabriek in driedelig zwart een dikke sigaar rookt en zijn knecht in een armoedige boezeroen voor hem buigt. Zwart-wit, geen enkele nuancering.

Anno 1992 behaalt diezelfde toneelgroep succes met het 17e-eeuws stuk 'De Vrek' van Molière, nu 'De Kniezebieter' geheten, waarbij het decor louter in grijstinten is uitgevoerd. Toeval? De boodschap komt in ieder geval even duidelijk over. Opvoedingsdenken in een wat subtielere vorm? Eén ding is zeker, zendingsdrift mag nooit ontaarden in diri-

3) Jan Kassies, o.c., p.336.

gisme en hoovaardij. Dit dilemma is niet nieuw. In het concept van de provinciale cultuurnota van 1978 schreef een toenmalig hooggeplaatst ambtenaar: 'De overheid zet de fluit niet aan de mond'. De passage is – om scabreuze misverstanden te voorkomen – naderhand aangepast. Het dilemma blijft echter. Het is de vraag of de overheid het recht heeft om het handelen van burgers door educatieve en culturele programma's te sturen.

Met dwang moet men uitermate behoedzaam omspringen. Wij geven de voorkeur aan een uitnodigend cultuurbeleid, vandaar die open deuren.

Hoe de burger dat ervaart, zal een zaak van persoonlijke appreciatie zijn. Om daarvan een illustratie te geven, hebben wij een aantal personen gevraagd om in enkele zinnen uiteen te zetten wat kunst en cultuur persoonlijk voor hen betekenen. We hebben ons daarbij niet willen beperken tot hen die in deze sector werkzaam zijn. Hun opmerkingen vindt u op verschillende plaatsen in deze nota terug.

De rol van de overheid, in geld uitgedrukt

Bescheidenheid moge de mens sieren, zij is vereist wanneer de overheid in het algemeen en de provincie in het bijzonder het over haar rol in het kunst- en cultuurbeleid heeft.

In 1990 gaf de overheid⁴ per hoofd van de bevolking f 166,44 uit aan cultuur. Daarvan werd f 56,60 opgebracht door het rijk, f 98,16 door de gemeenten en f 11,68 door de provincies. Het is derhalve goed zijn plaats te weten.

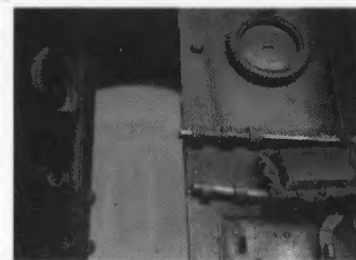
Een specificatie voor Groningen ontlenen we aan het reeds eerder genoemde PAW-onderzoek⁵, dat komt tot ruim f 24 miljoen aan rijkssubsidies, ruim f 34 miljoen aan subsidies van alle gemeenten en ruim f 12 miljoen aan provinciaal subsidie voor in totaal 135 organisaties die in de culturele sector in de provincie Groningen werkzaam zijn.

Het zet ons – zeker na u deelgenoot gemaakt te hebben van onze diepere gedachten over de legitimatie van het cultuurbe-

leid – wel weer even met de beide benen op de grond. Dat neemt niet weg dat wij ambities kunnen – en willen – koesteren. Cultuurbeleid is niet alléén een zaak van geld. Maar het impliceert vervolgens wel, dat wij binnen onze bescheiden middelen keuzen moeten maken en, waar mogelijk en gewenst, moeten streven naar meer doelmatigheid en effectiviteit.

Een andere werkwijze

Open deuren, open vensters, we komen toch nog even op de titel terug. Wanneer we aanstonds de beleidsuitgangspunten voor de periode 1993-1996 trachten te formuleren, zullen

sommigen onder u misschien fronsend opmerken: hé, kennen we die niet al uit de nota van 1988? De actief voorwaardenscheppende rol van de overheid, een

divers aanbod, participatie: ze blijven wat ons betreft van alle tijden.

Alleen de lijnen waarlangs we onze ambities willen realiseren verschillen. Een andere werkwijze. Daarvoor staan die open deuren, die open vensters.

We willen in ons cultuurbeleid uitnodigend zijn en geluiden van buitenaf opvangen, naar binnen laten waaien. En – om de uitputtende beeldspraak nog even vol te houden – hoe groot ambities ook mogen zijn, we hebben niet de pretentie alles zelf te willen realiseren. Sommige taken kunnen beter buiten het Provinciehuis worden behartigd, bijvoorbeeld door (samenwerkende) gemeenten, door (samenwerkende) instellingen.

Vanuit een oogpunt van efficiënte inzet van middelen zullen wij samenwerking tussen instellingen bevorderen.

4) CBS, Jaarboek cultuur 1992.

5) Beeld en werkelijkheid, de economische betekenis van kunst en cultuur voor Groningen, PAW, Groningen, 1989, p. 34.

IN MIJN KLUKEN HANGT EEN SCHILDERIJ
 VOORSTELLENDE EEN PAARD DAT EEN WAGEN MET
 ZAKKEN VOL STENKOLEN IN DE SNEEUW TREKT.
HET SCHILDERIJ HEEFT IETS ONVOORSTELBAAR
 TRIESTS, MAAR IK VIND HET IEDERE DAG PRACHTIG.
HET BEROEPT MIJ.
KUNST EN CULTUUR MAKEN EMOTIES LOS. JE KUNT
 HEEL GELADEN WORDEN VAN EEN MOOIE OPERA, JE
 KAN OT LACHEN BIJ EEN STRIPVERHAAL OF BIJ EEN
 SOAPERIGE OPERA. TRANEN MET TUITEN HUILEN. IK
 VIND DAT HEERLIJK. VOOR DAT LAATSTE HEB JE NIET
 EEN SE KUNST OF CULTUUR NODIG. EEN UI WIL OOK
 HELPEN!

*Marlies E.C. Pernot, directeur Commerciële Zaken
 PTT Telecom*

Uitgangspunten voor ons provinciaal kunst- en cultuurbeleid

De discussie over de kerntaken van de provincie raakt uiteraard ook de cultuursector. In het algemeen streven wij ernaar om zaken die even goed of misschien beter geregeld kunnen worden op gemeentelijk niveau dan wel door samenwerkende gemeenten over te dragen. De onderwerpen die hiervoor in aanmerking komen, als ook de wijze waarop, willen wij in het vervolg op onze kerntakendiscussie met de gemeenten bespreken.

Op voorhand gaan wij ervan uit dat aan een aantal voorwaarden voldaan moet worden om onze ambities op het terrein van kunst en cultuur te kunnen waarmaken.

Als wij vinden dat kunst en cultuur bij kunnen dragen aan de kwaliteit van onze samenleving en als wij vinden dat zoveel mogelijk mensen de kans moeten krijgen om binnen dat kunst- en cultuurgebied hun eigen keuzen te maken dan moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan.

Er moet een aanbod zijn op een zo divers mogelijk gebied, maar in elk geval moeten alle kunstdisciplines in onze regio een aanbod kunnen verzorgen. Dat wil zeggen de podiumkunsten, de beeldende kunst, film en video, letteren en regionale cultuur, musea.

De zorg voor een goede culturele infrastructuur houdt ook in dat er voor kunstenaars en publiek een aantrekkelijk 'kunstklimaat' moet zijn. Als provincie kunnen we aan de aanbodkant een stimulerende rol vervullen door het subsidiëren van initiatieven die een meerwaarde hebben boven het landelijk aanbod. Daarnaast is het belangrijk dat individuele of samenwerkende kunstenaars uitgedaagd worden door het voeren van een gericht beleid door middel van opdrachten, prijzen en stipendia.

De specifieke situatie in onze provincie, met een centrale stad en een dunbevolkt plattelandsgebied, vereist extra aandacht voor regionale spreiding. Daar ligt ook een koppeling met het

bevorderen van participatie. In dit verband kennen wij een belangrijke rol toe aan de activiteiten op het terrein van de amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming. Waar wij "witte vlekken" constateren in spreiding en participatie zien wij het als een provinciale taak om door het (tijdelijk) stimuleren van nieuwe ontwikkelingen derden, bijvoorbeeld gemeenten, aan te sporen hierin een taak te gaan vervullen.

**Kort samengevat formuleren wij als
beleidsuitgangspunten:**

-naast het sectorbeleid op het terrein van kunst- en cultuur zullen wij aandacht besteden aan de functies die kunst en cultuur kunnen vervullen op andere provinciale beleidsterreinen;
-het provinciaal kunst- en cultuurbeleid zal zich actief richten op het in stand houden van een divers kunst- en cultuuraanbod;
-het provinciaal cultuurbeleid zal mede moeten leiden tot een aanbod dat gekenmerkt wordt door kwaliteit en diversiteit, waarin traditie en vernieuwing een volwaardige plaats krijgen;
-onze bemoeienis zal een voorwaardenscheppend karakter dragen in die zin, dat wij ons niet mengen in het directe scheppingsproces van de kunstenaar;
-wij zullen prioriteiten stellen op grond van onze visie over de rol van kunst- en cultuur en, waar mogelijk en gewenst, deze toetsen aan normen van doelmatigheid en efficiency;
-het provinciaal cultuurbeleid zal door een uitnodigend en stimulerend karakter de participatie bevorderen van kunstenaars en (potentieel) publiek;
-het provinciaal cultuurbeleid zal de wisselwerking tussen amateuristische en professionele vormen van kunstbeoefening bevorderen;
-het provinciaal cultuurbeleid zal gericht zijn op samenwerking met gemeenten, de noordelijke provincies en de Nieuwe Hanze Interregio.

M C M X C I I I

M C M X C V I

ASPECTEN VAN BELEID

2

Aspecten van beleid

Cultuurspreiding 19

Samenwerking 21

Gemeenten 21

Gemeente Groningen 21

Rijk 23

Samenwerkingsverband Noord Nederland 23

Nieuwe Hanze Interregio 23

Cultuurtoerisme 24

Regioprofielen 24

Tsjechië 25

Het marktgerichte denken in de kunst 25

Budgetfinanciering 26

Flexibiliteit 26

In het provinciaal kunst- en cultuurbeleid zal de komende vier jaar een aantal thema's centraal staan, waarop we in dit hoofdstuk "aspecten van beleid" dieper ingaan.

We rekenen daartoe de cultuurspreiding, samenwerking op verschillende niveaus, het cultuurtoerisme, de zogenaamde 'regio-profielen' en de budgetfinanciering.

Cultuurspreiding

ALGEMEEN

Van oudsher is de provincie met name een rol toegedacht op het terrein van de cultuurspreiding, ook wel distributie genoemd. Ook in de rijksnota "Investeren in cultuur" is de provincie daarbij nadrukkelijk in beeld. Het rijk gaat in zijn doelstellingen voor het cultuurbeleid uit van de drieslag aanbod (rijk), distributie (provincies) en participatie (gemeenten). Wel is hier sprake van zwaartepunten, niet van exclusiviteit: "Ook de provincie is niet alleen verantwoordelijk voor de spreiding maar tevens voor het behoud en de productie van cultuur. (...) In feite is het gewenst dat er een driehoeksnetwerk bestaat waarin op ieder niveau (soms meer, soms minder) aandacht wordt gegeven aan elk van de drie genoemde doelstellingen. Op die manier kan er sprake zijn van complementair bestuur zonder dat de ene overheid de andere behandelt als 'alleen maar' leverancier, groothandelaar of detaillist."¹

ZIN EN ONZIN VAN CULTUURSPREIDING

Cultuurspreiding is altijd een gespreksonderwerp geweest dat breed aanslaat. Dat bleek ook weer uit de discussies rond de cultuurnota van het rijk.

Horizontale spreiding (in geografisch opzicht), verticale c.q. sociale spreiding, tegenwoordig cultuurparticipatie (spreiding over de verschillende doelgroepen): aan begrippen geen gebrek. Lange tijd was de cultuurspreiding een van de pijlers van beleid: spreiden over het land, de kunst bij de burger brengen. In ieder zichzelf respecterende stad verrees een theater of

concertzaal, werd een bestaande accommodatie omgebouwd tot cultureel centrum. Bij voorkeur koos men een combinatie met andere voorzieningen (de plaatselijke bibliotheek) om de voorziening zo laagdrempelig mogelijk te maken.

In de jaren tachtig gingen steeds meer mensen zich afvragen of dat spreidingsbeleid in feite niet mislukt was. Illustratief in dit opzicht is de teneur van de bundel "In ons diaconale land", een serie opstellen over cultuurspreiding, uitgegeven ter gelegenheid van het afscheid van Jan Kassies als voorzitter van de Boekmanstichting².

Stond de bundel van 1988 nog voornamelijk in het teken van het pessimisme, Abbing³ stelt dat het nog maar de vraag is of de cultuurspreidingspolitiek is mislukt. Volgens zijn studie is de deelname aan culturele activiteiten sinds de Tweede Wereldoorlog onder alle lagen van de bevolking sterk toegenomen. Wel is dat niet voor alle terreinen van het kunst- en cultuurbeleid in even sterke mate het geval. Zo is bijvoorbeeld in de afgelopen tien jaar het museumbezoek explosief gestegen, het toneelbezoek dramatisch gedaald.

Een tendens die zich lijkt af te tekenen is, dat de burger een voorkeur heeft voor die vormen van kunst die hij kan consumeren op het moment dat het hem het beste uitkomt. De toename van de cultuurparticipatie moge ook blijken uit het volgende. Opeenvolgende budgetonderzoeken hebben laten zien dat een gemiddeld werknemersgezin tussen 1964 en 1985 (reëel) bijna driemaal zoveel is gaan uitgeven aan levende kunst. Alleen al tussen 1980 en 1985 heeft het gemiddelde gezin zijn consumptie wat dit betreft reëel met 30% verhoogd⁴.

Ook de indirecte cultuurparticipatie heeft dankzij de media en nieuwe geluidsdragers (radio, tv, cd) de afgelopen jaren een grote ontwikkeling doorgemaakt. Zo zijn er aanwijzingen dat de hernieuwde belangstelling onder jongeren mede is gekomen door de doorbraak van de compact disc.

De deelname aan cultuur lijkt te zijn toegenomen, maar niet

1) nota "Investeren in Cultuur", Rijswijk, 1992, pp. 32-33.

2) A.M. Bevers e.a., "In ons diaconale land", Amsterdam, 1988.

3) H. Abbing, *Een economie van de kunsten*, Groningen, 1989, p. 32.

4) H. Abbing, o.c., p. 148

onder alle lagen van de bevolking. Het is eerder zo dat met het verhoging van het inkomens- en opleidingsniveau de bovenlaag zich heeft uitgebreid. Ook moet, met het Sociaal Cultureel Planbureau, worden geconstateerd dat daardoor overheidssubsidies vooral terecht komen bij de hogere inkomens.

Een sociologische variant van 'méér van hetzelfde'?

De kunstsocioloog Abraham de Swaan⁵ wijst er onder meer op dat een professionele groep van kunstenaars en kunstkeners nagenoeg vrij spel heeft bij de besteding van subsidiegelden, omdat anderen – de oningewijden – het onderscheidingsvermogen (zouden) missen. Let wel: het gaat hier om een puur sociologische benadering. Het is niet aan ons om in het bestek van deze nota door middel van een semi-cultuurwetenschappelijk betoog het dilemma op te lossen. Wel moet met dergelijke constatering rekening worden gehouden, bijvoorbeeld waar het gaat om de vraag of beoordeling van subsidies beter door fondsen, beheerd door deskundigen, kan worden behartigd.

Uit het voorgaande moge blijken, dat wij niet de pessimistische opvatting van sommigen delen, als zou cultuurspreiding tot mislukken zijn gedoemd. Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft onlangs aangetoond, dat er ook een zeer manifeste correlatie is tussen amateurkunstenaars en bezoekers van musea, galerieën, theater en concertzaal⁶. Een voorbeeld⁷: Ongeveer de helft van het publiek van het Holland Festival Oude Muziek in Utrecht blijkt uit amateurmusici te bestaan. Dat neemt niet weg dat het debat over de cultuurspreiding nog volop gaande is.

Ook wij willen daaraan onze bijdrage leveren in de vorm van een semi-permanent cultuurdebat. In hoofdstuk 10 (culturele promotie) komen wij daarop terug.

GEOGRAFISCHE SPREIDING

Onderzoek heeft aangetoond⁸ dat tweederde van het door-

snee publiek van een doorsnee voorstelling woonachtig is binnen een straal van tien kilometer van het theater. Daarbuiten neemt de bereidheid om te reizen snel af. Daaruit kan de conclusie worden getrokken, dat geografische spreiding een voorwaarde is om cultuurparticipatie te bevorderen.

In onze provincie, naast de stad Groningen en een aantal grotere gemeenten een relatief dunbevolkt plattelandsgebied, geldt dat zeker. Wie afhankelijk is van het openbaar vervoer en inzicht heeft in de dienstregelingen van NS en GADO, weet waar we over praten.

Daarom vinden we het belangrijk, dat er af en toe een barokensemble concerteert in een rustiek kerkje. Dat is ook de lijn die we in de parallel uitgebrachte monumentennota hebben verwoord. Niet alleen uit een oogpunt van cultuurtoerisme, maar ook in het bredere perspectief van ons plattelandsbeleid. En als een cabaretier als Youp van 't Hek in Niehove en Winsum een leesvoorstelling geeft van zijn nieuwe programma, waarvoor mensen zich al om half vijf 's morgens in een slaapzak nestelen voor de plaatselijke drogist om een kaartje te bemachtigen, dan koesteren wij nog hoop omtrent de sociale spreiding, dankzij de geografische.

Spreiding is aan schaal gebonden. Wie een groots gemonteerde operaproductie wil zien in een topbezetting moet ook van ons afreizen naar de Stopera. Wij staan er niet op dat het Concertgebouworkest concerteert in De Klinker in Winschoten. Evenmin zullen wij bevorderen dat Madonna figureert aan de Langeleege in Veendam. Daarvoor pakt men maar de trein naar de Kuip.

Wij kunnen er ons volstrekt in vinden dat er concentratieschouwburgen bestaan, zoals in de stad Groningen, die een representatief aanbod verzorgen van het repertoire en dat de overige regionale theaters ieder voor zich een specialiteit ontwikkelen. Niet alles hoeft overal te zien te zijn, praktisch en financieel zou dat ook tot de onmogelijkheden behoren.

Wij blijven daarom bij ons voornemen om – naar schaal – de

5) A. de Swaan, *Kwaliteit is klasse, De sociale wording en werking van het cultureel smaakverschil*, Amsterdam, 1986.

6) Paul van Beek en Wim Knulst, *De kunstzinnige burger*, Den Haag, 1992.

7) R. Verhoeff, *Het publiek van de oude muziek. Een onderzoek naar de samenstelling van het publiek van het Holland Festival Oude Muziek Utrecht in vergelijking met het publiek van reguliere concerten*, Rijswijk, 1992, p.55

8) J. Maas, e.a. *Podiumkunsten en publiek*, pp.189-207, Den Haag, 1990.

spreiding in gemeenten zonder schouwburgaccommodaties te bevorderen.

Samenwerking

Het klassieke voorbeeld van een open deur: 'Samen sta je sterk'. Het enige voordeel van cliché's is, dat ze een grote mate van waarheid bezitten. In ons college-programma is samenwerking een belangrijk thema, ook op het terrein van de cultuur. Niet uit puur altruïsme, maar uit bittere noodzaak. De discussies rond de nationale cultuurnota 1993-1996 hebben dat aangetoond.

Maar we hebben meer partners dan het rijk. Onze bestuurlijke polygamie strekt zich zelfs uit tot voorbij de landsgrenzen: Een overzicht.

Gemeenten

Onze provincie kent na de herindeling 25 gemeenten. Aan de gemeente Groningen kennen we op grond van haar centrumpositie op het gebied van de cultuur een bijzondere positie toe. Daar gaan we in de volgende paragraaf nader op in. Vanuit het spreidingsbeginsel is samenwerking met al deze 25 gemeenten wenselijk, al zal de intensiteit daarvan verschillen. We hebben eerder betoogd, dat we spreiding van bovenaf minder wenselijk vinden. Eerder willen we spreken van stimulering, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten voorop staat. Een mogelijkheid daartoe vormt in onze opvatting het ontwikkelen van regioprofielen. Op pagina 24 komen we daarop terug.

Gemeente Groningen

Wij spreken al eeuwen over Stad en Ommelanden. In de geschiedenis heeft daarbij altijd een bepaalde vorm van strijd een rol gespeeld. Ten dele is deze wisselwerking logisch en misschien zelfs positief. Soms ontaardt deze competitie echter in tegenstellingen die contraproductief zijn.

Wij hebben de ambitie om te pogen dit clichématige denken te doorbreken op het terrein van kunst en cultuur. Dat niet vanuit de negatieve propositie dat we tot elkaar veroordeeld zijn, maar veeleer vanuit de verwachting dat een krachtenbundeling een meerwaarde kan hebben, ook naar buiten toe. Het PAW-rapport over de economische betekenis van kunst en cultuur voor de provincie Groningen sterkt ons in deze stellingname, door in de aanbevelingen op te nemen⁹⁾: "Het verdient aanbeveling om de afstemming tussen het stad-Groningse en provinciale kunst- en cultuurbeleid verder te ontwikkelen, in het bijzonder ten aanzien van de onderscheiden taken, zowel op beleidsvormend als uitvoerend (en eventueel personeel) niveau, teneinde de kracht van de provincie als geheel te vergroten."

De eerste stappen om te komen tot bundeling van krachten zijn al gezet, onder meer door het concentreren van activiteiten op het terrein van de film distributie bij Liga '68. In de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening is de gemeente Groningen aangewezen als stedelijk knooppunt met internationale uitstraling. 'De spin in het web' is de stad wel eens genoemd als knooppunt van verkeerswegen en voorzieningen.

Het Herenakkoord heeft de positie van de stad als centrum voor het kunstvakonderwijs nog eens bevestigd. Dat impliceert dat wij van mening zijn, dat ook een relevant aantal tweede fase-opleidingen naar onze mening in de stad thuishoort. Om de verbintenis tussen het culturele klimaat in de stad Groningen, het Herenakkoord en het kunstvakonderwijs te onderstrepen, hebben wij recentelijk in samenwerking met de drie noordelijke provincies en de stad Groningen een 'bidboek' uitgebracht.

Ook op andere terreinen kan de samenwerking worden geïntensiveerd. Twee meer algemene onderwerpen zijn op dit moment aan de orde, namelijk de eventuele vorming van een cultuurfonds en de 'één-loket-gedachte'.

9) PAW, *Beeld en werkelijkheid, De economische betekenis van kunst en cultuur voor Groningen, Groningen, 1989, p.33.*

CULTUURBELEVING IS ONLOSMAKELIJK VERBONDEN
MET COMMUNICATIE.

ZIJ IS ZOWEL DE ONTVANGST VAN SIGNALLEN DIE
CULTUURMAKERS EN -DRAGERS UITZENDEN, ALS DE
REACTIE DAAROP.

CULTUURBELEVING KAN DUS LEIDEN TOT
BIJVOORBEELD HET WAARDEREN VAN CULTUUR-
UITINGEN UIT HET VERLEDEN, MAAR OOK TOT HET
KRITISCH BESCHOUWEN VAN DE EIGEN
LEEFOMGEVING.

EEN OVERHEID DIE CULTUURBELEVING ONDERSTEUNT
OF MOGELIJK MAAKT, DRAAGT DUS ONTEGENZEGLIJK
BIJ AAN HET ALGEMEEN MAATSCHAPPELIJK WELZIJN.

*P.G.J. Breukink, directeur Stichting Oude Groninger
Kerken*

CULTUUR: GESCHENK VAN DE SAMENLEVING AAN
HET INDIVIDU.

KUNST: GESCHENK VAN HET INDIVIDU AAN DE
SAMENLEVING.

*DR. C.P. de Haas, algemeen directeur Dr. S. van
Mesdijkkliniek*

CULTUURFONDS

De gemeente Groningen heeft in het najaar van 1992 een
notitie uitgebracht over fondsvorming voor incidentele midde-
len voor culturele activiteiten van de gemeente en provincie
Groningen. Wij achten het een waardevolle aanzet tot het
voortzetten van een discussie die aan het einde van de zomer
van 1991 op ons initiatief werd gestart in Noordpolderzijl.

De notitie legt met een hardnekkige precisie de vinger op de
zere plek: afhandeling van subsidieverzoeken vergt op ambte-
lijk niveau veel tijd en inspanning, er is sprake van dubbel
werk, termijnen lopen uiteen en vooral: de subsidieaanvrager
verkeert in grote onzekerheid.

De gedachte aan een cultuurfonds wijzen wij niet bij voorbaat
af. Integendeel. Voor de hierboven genoemde bezwaren zijn
wij gevoelig. Wel roept de instelling van een dergelijk fonds bij
ons een aantal vragen op, die wij graag in de komende perio-
de met de gemeente Groningen willen bespreken. Is het kwa-
liteitscriterium allesbepalend? In hoeverre kunnen er spre-
dingscriteria worden ingebouwd? Hoe kunnen de belangen
van de overige 24 gemeenten worden behartigd? Wat zijn de
overheadkosten van een dergelijk fonds in vergelijking met de
huidige situatie? Moeten we het beperken tot de incidentele
subsidies of leent een dergelijke aanpak zich juist bij uitstek
voor de beeldende kunst?

Voorlopig hebben we meer vragen dan antwoorden. Daar
moet in gezamenlijk overleg uit te komen zijn. Dat ontslaat ons
evenwel niet van de verplichting om in dat interregnum de
voorbereidingen te treffen voor de nieuwe tijd: het ene loket.

EËN LOKET

Gemeente en provincie Groningen hanteren op het terrein
van kunst en cultuur een breed scala aan subsidieregelingen,
elk met hun eigen procedures en termijnen. De gemeente
Groningen heeft becijferd dat ca. 80% van de bij haar inge-
diende aanvragen ook bij de provincie wordt ingediend. Voor

ons is dat percentage lager, nl. 16%, omdat wij te maken hebben met aanvragen uit 25 gemeenten.

Voor de aanvrager, met name in de stad Groningen, levert dat veel onduidelijkheid op. In overleg met de gemeente Groningen willen wij daarom een aantal subsidieregelingen op elkaar afstemmen, zodat termijnen en procedures parallel lopen. Een uitwerking hiervan vindt u in de verschillende specifieke hoofdstukken terug.

Rijk

De wijze van tot stand komen van de rijksnota 'Investeren in cultuur' en de aanvankelijke consequenties daarvan voor het Noorden hebben eens te meer doen inzien, dat een meer structureel overleg met het rijk noodzakelijk is. In die gedachte staan wij niet alleen, zij leeft ook in Den Haag: "Gezien de waarde van het eerder genoemde driehoeksnetwerk van de overheden in Nederland zou het goed zijn bij concrete onderwerpen de desbetreffende lagere overheden meer te betrekken bij de beleidsbepaling van door de rijksoverheid gefinancierde instellingen in een regionale culturele infrastructuur."¹⁰ Een mogelijkheid hiertoe achten wij het sluiten van een convenant met het rijk voor bijvoorbeeld een kunstenplan-periode, waarin plichten en rechten van de betrokken partners worden vastgelegd. Daarbij gaan wij er, op grond van onze visie over de noodzaak van een goede culturele infrastructuur, vanuit dat afspraken dienen te worden gemaakt over een minimumpakket aan voorzieningen. Als een theatergezelschap of orkest naar de mening van het rijk onder de maat presteert mag dat geen aanleiding zijn het geld uit de regio weg te halen. Ook zal het convenant in onze opvatting vast moeten leggen op welke wijze het overleg wordt gestructureerd. Want het is naar onze mening van essentieel belang dat de lagere overheden eerder in beeld komen dan het moment waarop de adviesaanvraag van de minister aan de Raad voor de Kunst de deur uit is. Als noordelijke partners aan dit overleg zien wij de drie noor-

delijke provincies en dié gemeenten die belangrijk zijn voor de noordelijke culturele infrastructuur. Het hoeft geen betoog, dat wij in dit opzicht aan de stad Groningen – vanwege haar centrumpositie voor het Noorden – een centrale rol toedelen. Vanzelfsprekend zijn de gezelschappen, die immers een directe subsidiërelatie met het rijk hebben, belangrijke gesprekspartners.

Samenwerkingsverband Noord Nederland

Met ingang van 1 juli van dit jaar is de gemeenschappelijke regeling van het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) van kracht geworden, waarin de drie noordelijke provincies participeren.

Het op 21 april 1992 gepubliceerde beleidsprogramma van het SNN bevat ook een hoofdstuk cultuur, dat het voornemen bevat tot het in de komende periode ontwikkelen van een noordelijk kunstenplan. Verder zal er in de komende periode aandacht worden besteed aan samenwerking op het gebied van het museumbeleid, de beeldende kunst, het taal- en letterenbeleid, de bibliotheken, archiefbeleid, cultuurtoerisme en het monumentenbeleid. Ten slotte is er aandacht voor een cultuurbeleid voor culturele minderheden.

Thans wordt druk gewerkt aan een uitvoeringsprogramma voor al deze onderdelen.

Nieuwe Hanze Interregio

De Nieuwe Hanze Interregio is een politiek samenwerkingsverband, gesloten op 20 maart 1991, tussen de provincies Drenthe, Friesland, Groningen, Overijssel en de Duitse deelstaten Niedersachsen en Bremen. De NHI heeft als doel de gemeenschappelijke belangen op geografisch, cultureel en economisch terrein vast te stellen en interregionale activiteiten te bevorderen.

De doelstellingen op het terrein van de cultuur zijn als volgt geformuleerd:

¹⁰) WVC, "Investeren in cultuur", Rijswijk, 1992, p.33.

- het uitwerken van gemeenschappelijke strategieën voor een effectievere bevordering van culturele maatregelen en samenwerkingsverbanden door de EG,
- de versterking van uitwisseling van kunst- en cultuurhistorische tentoonstellingen, theateropvoeringen en muziekevvenementen alsmede de gemeenschappelijke ontwikkeling van grensoverschrijdende projecten,
- het stimuleren van de beoefening van regionale talen en dialecten in de betreffende gebieden,
- het uitbreiden van de samenwerking in het bibliotheekwezen met als doel het literatuurbestand uit het gebied van de betreffende samenwerkingspartner te vergroten en het grensoverschrijdende netwerk van bibliotheken verder te ontwikkelen,
- het opzetten van een toeristische route langs de kusten met gebruikmaking van belangrijke culturele monumenten, instellingen en evenementen,
- het opbouwen van een informatiesysteem omtrent culturele evenementen¹¹.

Wij achten het ontstaan van netwerken van mensen en instellingen op het gebied van de cultuur van essentieel belang. Dat is naar onze mening de eerste voorwaarde om de ambitieuze doelstellingen van de Nieuwe Hanze Interregio te bevorderen. Een actieve opstelling als samenwerkende provincies en Länder is gewenst bij activiteiten waarvoor de schaal van samenwerkende gemeenten, bijvoorbeeld in EDR-verband, ontoereikend blijft.

Cultuurtoerisme

Een steeds groter deel van de Nederlandse bevolking besteedt een belangrijk gedeelte van haar vrije tijd aan cultuurtoerisme¹². De provincie Groningen heeft een geschakeerd bezit aan kerken, orgels, monumenten en musea om op deze ontwikkeling in te spelen. Wij zijn er bovendien van overtuigd, dat ons cultuurbezit, in combinatie met het Groninger landschap, ook voor toeristen van buiten ons land de moeite waard is.

11) *Overeenkomst Nieuwe Hanze Interregio, Bremen, 1992.*

12) *Ministerie van Economische Zaken, Nota ondernemen in toerisme. Het toeristisch beleid voor de jaren negentig, Den Haag, 1989.*

In de eerste helft van 1993 zal een toeristisch-culturele gids van de provincie verschijnen, waarin voor het eerst een compleet overzicht van dit cultuurbezit zal worden gegeven. Beleidsmatig heeft dit ook een aantal consequenties. Zo hebben wij in onze recentelijk uitgebrachte notitie 'Niet om het monument alleen' een koerswijziging in het monumentenbeleid aangekondigd, waarin de gebruiksfunctie – met name ook voor het cultuurtoerisme – een belangrijk element vormt. Het project 'Onbekend Monument' is hier een voorbeeld van. In hoofdstuk 10 over de culturele promotie komen wij hierop terug.

Het Samenwerkingsverband Noord Nederland heeft uitgesproken dat het cultuurtoerisme bij uitstek mogelijkheden tot samenwerking biedt. Het doel is om na te gaan hoe samenhang tussen de vaak versnipperde activiteiten kan worden aangebracht om de aantrekkingskracht van de regio als geheel te versterken.

Inmiddels heeft de provincie Friesland een cultuurtoeristisch actie- en ontwikkelingsplan voor inspraak vrijgegeven. Centraal hierin staat het voornemen om een organisatie in het leven te roepen met een coördinerende functie. Mogelijk kan deze instelling een steunfunctie voor het gehele Noorden hebben.

Voor een onderzoek naar de mogelijkheden hiervan, alsmede voor een onderzoek naar regio-profielen (zie volgende paragraaf) ramen wij een bedrag van f 50.000.

Regio-profielen

Open deuren betekent in onze opvatting ook dat wellicht onderdelen van het beleid beter buiten het Provinciehuis kunnen worden uitgevoerd. In ons college-programma hebben wij het voornemen geuit tot het ontwikkelen van regio-profielen, ook op het gebied van kunst en cultuur.

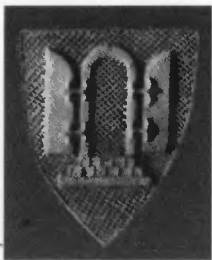
Ons staat voor ogen bij de uitwerking van dit idee een aantal gemeenten, instellingen en personen uit de culturele sector te

betrekken en een 'proefgebied' te starten. Eerst zal er een inventarisatie verricht dienen te worden van de culturele voorzeningen in een dergelijke regio, gepaard gaande met een sterkte/zwakte-analyse. Op grond hiervan kan bekeken worden welke factoren elkaar kunnen versterken en welke worden gemist.

Uiteindelijk zal de desbetreffende regio een grotere zelfstandigheid hebben in het voeren van een kunst- en cultuurbeleid in haar gebied op grond van een actieplan. Daarvoor zouden te zijner tijd ook provinciale middelen beschikbaar kunnen worden gesteld.

Wij willen onderzoeken of het met een aantal gemeenten, instellingen en personen in Oost-Groningen mogelijk is hier een experiment te starten om een regio-profiel voor dat gebied te ontwikkelen.

Voor dit onderzoek, alsmede voor dat op het gebied van cultuurtoerisme, ramen wij te zamen een bedrag van f 50.000.

Tsjechië

In de afgelopen jaren heeft de provincie Groningen zich beijverd met Tsjechië (en in mindere mate Slowakije) nauwe banden te ontwikkelen. Het verst daarin zijn we op milieu- en bestuurskundig gebied. We hebben ook het voornemen op het terrein van de cultuur de relaties te intensiveren. Een pragmatische werkwijze staat ons daarbij voor ogen, onder meer door aansluiting te zoeken bij reeds bestaande contacten, zoals bijvoorbeeld de ABK Minerva die al onderhoudt. Ook denken wij in eerste instantie aan kleinschalige initiatieven, waarbij de minder taalgebonden kunst- en cultuuruitingen voorrang zullen genieten, zoals de beeldende kunst.

Op deze wijze willen wij op langere termijn zien te komen tot meer omvangrijke programma's, waarvoor wellicht ook EG-middelen kunnen worden gegenereerd.

Wij zien dit alles niet als een exclusief provinciale taak, maar willen daarbij zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij reeds

bestaande initiatieven en instellingen, zoals bijvoorbeeld de onlangs opgerichte stichting 'De Moravische Poort'. Deze stichting heeft zich als doel gesteld het organiseren en ondersteunen van activiteiten op cultureel gebied door Tsjechische en Slowaakse kunstenaars in Noord-Nederland en omgekeerd door Noordnederlandse kunstenaars in Tsjechië en Slowakije. Voor 1993 ramen wij een bedrag van f 15.000 als stimuleringskrediet om activiteiten op dit gebied mede mogelijk te maken.

Het marktgerichte denken in de kunst

Er dreigt een tweespalt te ontstaan in Nederland. Het ene kamp is verklaard voorstander van het marktgerichte denken in de kunst, het andere wendt zich daar vol weerzin van af. Kenmerk van de eerste groep is, dat zij vindt dat kunstproducten net zo aan de man gebracht kunnen worden als warme broodjes.

De kloof die tussen beide groeperingen is gegroeid betreuren wij. Op grond van de bevordering van de cultuurparticipatie is een cultuurbeleid waarin ook elementen van marketing zijn ondergebracht, een volstrekt normale en wenselijke zaak. Echter, indien de minister van WVC bijvoorbeeld alle podiumkunstinstanties eenzelfde inkomensverplichting oplegt, menen wij dat zij geen recht doet aan de verscheidenheid van deze sector. Zo mag men van het jeugdtheater niet verwachten, dat deze dezelfde entreegelden kan genereren als een gerenommeerd repertoire-gezelschap. Het ongedifferentieerd opleggen van de eigen inkomstenverplichting heeft ook voor het Noorden een aantal specifieke consequenties. Omdat wij hier over relatief kleine accommodaties beschikken zal het voor gesubsidieerde gezelschappen minder aantrekkelijk worden naar het Noorden af te reizen. De minister heeft haar plannen in deze richting in afwachting van nader onderzoek gelukkig ook opgeschort.

Daarbij zal er altijd ruimte moeten zijn voor minder geaccep-

teerde vormen van kunst, die zich wat in de luwte van het beleid en de kunstmanagers kunnen ontwikkelen. Dat betekent evenwel niet dat deze uitingen vrijgesteld zijn van iedere vorm van verantwoording. Dat brengt het verstrekken van publieke middelen nu eenmaal met zich mee.

De discussie is bij lange na nog niet uitgekristalliseerd. Ook dit thema achten wij van belang voor het cultuurdebat dat wij zullen organiseren. In hoofdstuk 10 (culturele promotie) gaan wij daar nader op in.

Budgetfinanciering

Wij gaven bij onze uitgangspunten voor het kunst- en cultuurbeleid al aan dat wij, waar mogelijk en gewenst, doelmatigheid en efficiency willen vergroten. De budgetfinanciering biedt hiervoor mogelijkheden. Voor relatief kleine subsidiebedragen waarbij over de te leveren prestaties eenvoudig afspraken zijn te maken en waarbij geen rechtspositionele factoren een rol spelen, streven wij ernaar de subsidiesystematiek op korte termijn te vereenvoudigen.

Een aantal instellingen dat in aanmerking komt voor budgetfinanciering is op dit moment betrokken bij een experiment. Wij willen in de komende periode ook voor de overige instellingen toewerken naar een vorm van budgettering, gekoppeld aan een evaluatie, die de systematiek volgt van de vierjaarlijkse herijking van het cultuurbeleid op rijksniveau. Onze inzet daarbij is dat op grond van beleidsplannen afspraken worden gemaakt over te leveren prestaties, waarbij instellingen meer vrijheid krijgen bij de besteding van de subsidiegelden en het verwerven van eigen inkomsten. Wij beseffen dat het koppelen van subsidiëring aan prestaties een ingrijpende koersverandering betekent. Consequent toegepast betekent deze werkwijze immers dat 'structureel' subsidiëren niet langer inhoudt dat instellingen, onafhankelijk van hun functioneren, min of meer vanzelfsprekend kunnen rekenen op subsidie. In het geval dat aantoonbaar is dat de geleverde prestaties onder

de maat blijven, kan het betekenen dat het begrip 'structureel' een reikwijdte van vier jaar heeft.

Gezien de verstrekkende consequenties, onder andere op rechtspositioneel gebied, zien wij de komende vier jaar als een overgangperiode, waarin wij met de instellingen die daarvoor in aanmerking komen de mogelijkheden zullen onderzoeken om tot afspraken te komen voor wat betreft de budgetfinanciering.

Flexibiliteit

Bij een meer efficiënte besteding van middelen denken wij ook aan het vergroten van de flexibiliteit van de inzet van middelen. Daartoe zullen wij in de komende periode, uiteraard eveneens in overleg met daarvoor in aanmerking komende instellingen, zoeken naar mogelijkheden om door concentratie van activiteiten en samenwerking van instellingen de structurele overheadkosten te beperken ten gunste van middelen voor activiteiten. Juist op het terrein van kunst en cultuur, waar per definitie snel inspelen op nieuwe ontwikkelingen wenselijk is, is flexibileren een voorwaarde om als overheid een sturende rol te kunnen spelen.

Daarnaast zullen wij op korte termijn voorstellen doen met betrekking tot het samenvoegen van daarvoor in aanmerking komende kredieten en fondsen op het terrein van deze nota. Daarmee willen wij ook ons eigen subsidie-instrumentarium vereenvoudigen en een flexibeler inzet van middelen mogelijk maken.

M C M X C I I I

i

M C M X C V I

PODIUMMEN

Podiumkunsten

Muziek 29

Noord Nederlands Orkest 29

Orgelconcerten 31

Stichting Jazz in Groningen 31

Popmuziek 32

Theater 32

Noord Nederlands Toneel 33

Jeugdtheater 34

De Citadel 35

Stichting Vooropleiding Theater 36

Grand Theatre 37

Theater te Water 39

Ballet 40

Reflex 40

Aanvullend podiumbeleid 41

Illustratief voor de snelle ontwikkelingen die op het terrein van de kunsten kunnen plaatsvinden, zijn zeker de onderdelen theater en muziek. Toen wij in 1988 de nota "Voor de kunst gekozen" uitbrachten, was er nog sprake van een Noordelijk Filharmonisch Orkest, een theatergezelschap De Voorziening en van de firma Tip Top, die zich bezighield met jeugdtheater.

Geen van de drie bestaat nog. We spreken nu van het Noord Nederlands Orkest, van het Noord Nederlands Toneel en de firma Tip Top ging uiteen in De Citadel en Holle Vaten. Onze verbondenheid met al deze instellingen is zeer divers van karakter. Zo is het rijk de enige subsidiënt van het Noord Nederlands Orkest, het Noord Nederlands Toneel en het dansgezelschap Reflex. Toch zijn ze – als wezenlijke elementen van de culturele infrastructuur – voor onze provincie en het gehele Noorden van eminent belang. Dat is ook de reden, waarom wij in samenspraak met deze instellingen de dialoog met het rijk levend en levendig willen houden. Onze betrokkenheid bij het jeugdtheater heeft ook een belangrijke financiële component. Daarop komen wij in dit hoofdstuk terug.

Muziek

Noord Nederlands Orkest

Op 1 januari 1989 ging het Noord Nederlands Orkest (NNO) van start, geboren uit het Herenakkoord. Het kreeg tot taak de symfonische muziekvoorziening te verzorgen in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen, alsmede het begeleiden van koren en het verrichten van educatieve diensten. Voor het uitvoeren van deze taken kende het rijk een budget toe van f 9,5 miljoen. Dat was gebaseerd op 89 formatieplaatsen, zij het dat feitelijk – door werken in deeltijd – het aantal formatieplaatsen 91 bedraagt. Daarnaast is een budget beschikbaar voor periodieke versterking tot 96 formatieplaatsen, waardoor uitvoering van het groot-symfonische repertoire (eind 19e

eeuw, begin 20e eeuw) tot de mogelijkheden behoort, alsmede het opsplitsen van het orkest in twee ensembles. Het NNO staat een uitgebalanceerde programmering voor, zonder een excessieve accentuering van enige soort symfonische muziek. De aandrang van het rijk om de eigen inkomsten te verhogen en de speelverplichting in de kleinere centra leiden volgens het orkest licht tot een programmering die afgestemd is op de smaak van het brede publiek. Deze maatschappelijke relevantie staat haaks op vernieuwing van het repertoire. Desondanks wil het NNO aan deze realiteit niet voorbijgaan. Wel zal men het accent leggen op het grote laatromantische en 20e-eeuwse repertoire. Hiertoe is de dirigent Jacek Kasprzyk aangetrokken.

Vanaf het vorige seizoen werkt het orkest samen met het Noord Nederlands Concertkoor ten behoeve van o.m. concertante opera-uitvoeringen.

Jaarlijks zal het orkest 14 koorbegeleidingen verzorgen, waarvan 4 in Groningen. Voor de educatieve activiteiten werkt het NNO samen met de drie noordelijke stichtingen voor kunstzinnige vorming in een aantal speciale projecten, zoals 'Opus Kriebel'.

Vier podia zijn geschikt voor het uitvoeren van het grootsymfonische repertoire: Drachten, Emmen, Groningen en – na het gereedkomen van de nieuwbouw van de Harmonie – Leeuwarden. Een volwaardige accommodatie in Assen acht het NNO wenselijk. In de overige kleinere accommodaties wil het orkest overgaan tot een geconcentreerde spreiding, waarbij het orkest in twee ensembles wordt opgedeeld¹.

ONTWIKKELINGEN

Ten behoeve van de voorbereiding van het tweede kunstenplan stelde het rijk de commissie Van Dael in, die moest adviseren over orkestformaties en de normering van overheadkosten. Uiteindelijk stelde de commissie voor het aantal formatieplaatsen van het NNO tot 79 terug te brengen

1) Noord Nederlands Orkest, Beleidsplan voor de kunstenplanperiode 1993-1996, Groningen, 1991.

KUNST & CULTUUR: DE MATE VAN AANDACHT DIE DEZE ZAKEN KRIJGEN IN ONZE SAMENLEVING VORMT HEN OORADMEETEN VOOR HET PEIL VAN DE BESCHAVING ERVAN. VOOR MIJ PERSOONLIJK GEVEN KUNST EN CULTUUR EEN DUIDELIJKE MEERWAARDE AAN HET BESTAAN.

GEVOEL VOOR KUNST EN CULTUUR HEEFT IEDER MENS, MAAR SLECHTS WEINIGEN HEBBEN HET TALENT OM DAT GEVOEL IN ENIGE FORM TOT UITDRUKKING TE BRENGEN. HET IS DE PLICHT VAN EEN SAMENLEVING DAT TALENT IN ALLE OPZICHTEN DE RUIMTE TE GEVEN.

Hans Peerbolte, programmamaker NOS-tv "Van Gewest tot Gewest"

en het budget met f 2,5 miljoen te verminderen. In de nota 'Investeren in cultuur' nam de minister dit advies over. Een krachtig noordelijk offensief tegen dit ministeriële voorstel, resulteerde bij kamerbehandeling in een correctie, waarbij uitvoering van het Herenakkoord uitgangspunt bleef. In de komende beleidsperiode kan het NNO rekenen op een budget van f 9,3 miljoen, hetgeen een effectieve bezuiniging betekent van f 1,2 miljoen.

PROVINCIAAL BELEID

Graag stellen wij voorop, dat wij geen directe bemoeienis hebben met het beleid van het Noord Nederland Orkest, dat geheel door het rijk wordt gesubsidieerd. Wel willen wij (zie pagina 23) betrokken blijven bij dit onderdeel van de noordelijke culturele infrastructuur.

Wij zullen er bij het rijk op blijven aandringen dat het orkest zich kwalitatief moet kunnen blijven ontwikkelen en dat de huidige formatie daarvoor onontbeerlijk is. Het beleidsplan van het NNO heeft op hoofdlijnen onze instemming. Wel willen wij het orkest in overweging geven nog eens kritisch te kijken naar haar marketing-beleid. Wij hebben de indruk dat het NNO in zijn publieksbereik onvoldoende profiteert van de opleving van de belangstelling voor klassieke muziek onder jongeren. (Herhaald) publieksonderzoek zou daarover misschien duidelijkheid kunnen verschaffen en – indien onze indruk juist is – aanleiding kunnen geven tot gerichte benadering van bepaalde publieksgroepen. De samenwerking met de drie noordelijke SKVG's juichen wij toe en wij hebben geconstateerd dat dit leidt tot succesvolle projecten. Wij delen evenwel niet de mening van het orkest, dat deze educatieve activiteiten nog weer provinciale ondersteuning behoeven. Zij zijn in onze opvatting onderdeel van de reguliere taakstelling van het NNO. De afname van deze activiteiten door het onderwijs achten wij een gemeentelijke taak, zij het dat wij – met een geleidelijke afbouw – stimule-

rend op willen treden. Daarop komen wij in hoofdstuk 8 terug. Datzelfde geldt voor de koorbegeleidingen. Ook hier verlenen wij slechts in stimulerende zin steun aan de afname.

Orgelconcerten

ONTWIKKELINGEN

In onze nota van 1988 maakten wij ons zorgen over de wildgroei van orgelconcerten in onze provincie. Overleg resulteerde in de totstandkoming van de Vereniging Coördinatie Orgelcommissies (VCO), die als aanbevelingen meekreeg:

- betere promotionele activiteiten rond de orgelconcerten;
- goede spreiding van concerten in tijd en regio;
- vermindering totaal aantal concerten;
- aandacht voor relevante, niet-bespeelde orgels.

Het merendeel van deze doelstellingen is gerealiseerd. Zo geeft men een jaarlijkse orgelagenda uit, minder bekende orgels krijgen ook aandacht en de coördinatie heeft geresulteerd in een betere spreiding. Het aantal orgelconcerten is evenwel niet teruggebracht, integendeel.

Vonden er in 1987 op basis van de bij ons ingediende subsidieverzoeken ongeveer 90 concerten in de provincie Groningen plaats, volgens de laatste orgelagenda is er sprake van ongeveer 135 concerten. Volgens de VCO is dit het uitoeisel van een betere spreiding.

PROVINCIAAL BELEID

In de monumentennota hebben wij u voorgesteld een budget van f 50.000 te reserveren voor onderhoud/restauratie van orgels, alsmede voor de orgelconcerten.

In het najaar zal de VCO een evaluatie van het beleid verrichten, waarin ook de bezoekersaantallen worden verdisconteerd. Aan de hand van deze evaluatie willen wij met de VCO bezien of een nadere reductie van het aantal concerten gewenst is en zo ja, langs welke weg dit kan worden gerealiseerd.

Stichting Jazz in Groningen

BELEIDSPLAN

De stichting Jazz in Groningen dient jaarlijks een aanvraag in in het kader van het aanvullend podiumbeleid. Aan de stichting Jazz is over 1992 een bijdrage toegekend van f 80.000, voor 1993 en volgende jaren raamt men eenzelfde provinciale bijdrage.

In het jaar 1991 organiseerde men 27 concerten, waarvan de meeste plaatsvonden in Leek, Tripscompagnie, Oostum, Appingedam, Delfzijl en Garwerd. Daarnaast vonden – op meer incidentele basis concerten plaats in St. Annen, Thesinge, Niehove, Wehe den Hoorn en Winsum. Daarnaast was de stichting betrokken bij evenementen als de Jazzfiets-toertocht, het Virus Anders Festival en het Bevrijdingsfestival. In samenwerking met Noordpool organiseert de stichting Jazz in Groningen een aantal workshops, zowel voor beginners als voor gevorderden. Daarnaast beschikt men over een zgn. 'leerorkest' van jazzmusici.

Voor 1993 wil de stichting de concerten in de provincie beperken tot de zgn. kernpodia. Het betreft hier de regio Eemsmond, Garwerd, Oostum, Thesinge, St. Annen, Tripscompagnie en Leek.

Wat de projecten betreft, streeft de stichting niet alleen een financiële, maar ook een inhoudelijke betrokkenheid na. Ten aanzien van de workshops wil de stichting Jazz in Groningen, zolang er nog geen laagdrempelige opleidingsmogelijkheden bestaan ten aanzien van jazz en geïmproviseerde muziek, deze activiteiten voortzetten. Ook zal een workshopplan voor scholen worden gecontinueerd.

PROVINCIAAL BELEID

Het subsidie aan de stichting Jazz in Groningen heeft een zodanig structureel karakter gekregen, dat wij het aanvullend podiumbeleid een minder geschikt instrument vinden. Wij overwegen daarom met ingang van 1994 aan de stichting

een 'structureel' subsidie te verlenen, maar wij verbinden daaraan wel een aantal voorwaarden. Voor de interpretatie van de term structureel verwijzen wij naar pagina 26; waar elders in deze nota over structurele subsidiëring wordt gesproken geldt hetzelfde.

Het stimuleren van concerten van jazz en geïmproviseerde muziek achten wij de belangrijkste taak van deze stichting. Onduidelijk is evenwel in hoeverre de kernpodia hierin zelf bijdragen. Wij willen naar een situatie toe, zeker waar het de commerciële podia betreft, dat deze minimaal de helft van de honoraria van de musici voor hun rekening nemen, zulks in analogie met de bijgestelde regeling voor concerten en theatervoorstellingen.

Daarnaast willen wij onze betrokkenheid bij de workshops en de overige educatieve activiteiten aan een heroverweging onderwerpen. Wij willen onderzoeken of met name de workshops in de toekomst niet deel kunnen uitmaken van het takenpakket van het Centrum voor Amateurkunst. Weliswaar is het goed dat de stichting Jazz in Groningen het voortouw bij deze ontwikkeling heeft genomen, zij hoeft in onze visie niet te leiden tot een permanente situatie.

De betrokkenheid van de stichting Jazz bij een aantal interessante projecten zien wij graag gecontinueerd, zij het dat deze naar onze mening inhoudelijk moet blijven. Dat impliceert niet dat wij afzien van onze financiële betrokkenheid, maar wij menen dat toetsing van deze projecten plaats moet vinden via het aanvullend podiumbeleid of de incidentele subsidies.

Aan de stichting Jazz willen wij vragen voor de periode 1994-1996 een beleidsplan te ontwikkelen, waarin met bovenstaande rekening wordt gehouden.

Popmuziek

BELEIDSPANNEN

De activiteiten in onze provincie op het gebied van de popmuziek worden gecoördineerd door twee stichtingen. De stich-

ting Groninger Poppodia verzorgt een podiumplan voor de popmuziek door middel van groepenpresentaties en de organisatie van de 'Pop is Prima Prijs'. Daarnaast verleent men medewerking aan verschillende manifestaties. De stichting Popworkshops organiseert een aantal workshops voor beginners en gevorderden door middel van een popbus, die langs jongerencentra reist.

PROVINCIAAL BELEID

Ten aanzien van de popworkshops hebben wij in 1988 gesteld dat provinciale subsidiëring zou gelden voor een periode van vijf jaar, derhalve tot 1994. Wij hebben – gezien de vraag – deze ontwikkeling willen stimuleren. Ook hier is nader onderzoek naar de schaal gewenst. Onderbrenging van deze taak bij het CAK behoort dan ook tot de mogelijkheden.

Ten aanzien van de stichting Groninger Poppodia geldt wat wij stelden ten aanzien van de stichting Jazz. Gezien het structurele karakter van deze subsidiëring achten wij het aanvullend podiumbeleid een minder geschikt instrument. Wij zijn bereid om aan de stichting Groninger Poppodia een structureel subsidie te verlenen, maar ook hier zijn wij van mening dat de plaatselijke podia minimaal de helft van de gages voor hun rekening zouden moeten nemen. Wij zullen de stichting vragen voor de periode 1994-1996 een beleidsplan te ontwikkelen, waarin met bovenstaande rekening wordt gehouden.

Theater

Van de drie noordelijke provincies en de gemeente Groningen kreeg de Werkgroep Noordelijke Theatervoorziening eind 1991 het verzoek een advies uit te brengen over de wenselijkheid c.q. haalbaarheid van een specifieke voorziening voor het jeugdtheater ten behoeve van het Noorden.

Mede gezien de ontwikkelingen in het rijksbeleid werd aan de WNT ook verzocht de reeds bestaande professionele theaterinstellingen in het advies te betrekken.

Op 20 februari 1992 verscheen het zevende rapport van de Werkgroep Noordelijke Theatervoorziening. Wij zullen – al naar gelang het in de volgende paragrafen van toepassing is – ingaan op onderdelen van het advies.

Noord Nederlands Toneel

De wisseling van de artistieke wacht in 1990 van de Voorziening resulteerde niet alleen in een nieuwe naam (Noord Nederlands Toneel) maar ook in het beleidsplan 'Kunst op goede gronden'.

In dit plan streefde het NNT primair naar "het verwerven van een eigen welomlijnde positie in het Nederlandse theaterbestel en een landelijke uitstraling"² Dit door het voornamelijk uitbrengen van repertoiretoneel voor de grote zaal.

De Werkgroep Noordelijke Theatervoorziening³ constateerde dat zij het voornemen tot het aangaan van een dialoog tussen het NNT en het gebied waar het gezelschap theater maakt, voornamelijk in de titel van het beleidsplan tegenkwam.

De WNT betoont zich voorstander van het toesnijden van de ambities en de maat van het Noord Nederlands Toneel op een bespeeling van de noordelijke en overige regionale schouwburgen met repertoiretoneel, in een montage die op dit soort accommodaties is afgestemd.

Daarnaast vraagt de WNT aandacht voor een stimulering en ondersteuning van de vele theaterinitiatieven in het Noorden, waarbij deze wel op de artistieke merites kunnen worden beoordeeld.

De Raad voor de Kunst⁴ constateerde dat het NNT geen bijzondere relatie had met een cultureel klimaat in Groningen en/of wijdere omgeving. De raad adviseerde aan de minister het Noord Nederlands Toneel in staat te stellen het beleidsplan te herzien of een nieuw beleidsplan op te stellen. Voor de toneelambities had de raad f 2 miljoen over.

In afwijking van het advies van de raad stelde de minister in de nota 'Investeren in cultuur' het subsidie in neerwaartse

richting bij tot f 1 miljoen.

Aan de vooravond van het verschijnen van deze rijksnota, liet het bestuur van het NNT een beleidsnota met een aangepaste taakstelling het licht zien.⁵

In de inleiding stelt men het kader duidelijk: "De verankering van het NNT binnen de regio is daarbij voorwaarde en uitgangspunt om te kunnen spreken van een levensvatbare regionale toneelvoorziening. De consequenties van het te voeren beleid doen geen afbreuk aan de kwalitatieve norm die het NNT zich stelt. Deze kwalitatieve norm dient evenwel gelezen te worden als de meetlat waarmee het NNT de inhoudelijke dialoog met het artistiek potentieel in het Noorden en de overige provincies wil voeren."

Als kerntaken formuleert het NNT:

- ...het streven naar continuïteit en een meermalige verbintenis van regisseurs en acteurs met de noordelijke regio;
 - ...vergroting van het aantal speelbeurten in de noordelijke regio en de stad Groningen;
 - ...een adequate opbouw en invulling van een uniek repertoire;
 - ...de oprichting van het jonge regisseurscollectief NNT2;
 - ...het onderhouden van goede contacten en een vruchtbare artistieke dialoog met de theaterwerkplaats Grand Theatre, de Vooropleiding Theater, Theater te Water, Tryater, De Horzel en binnenkort De Citadel;
 - ...het uitbreiden van de reeds bestaande relatie met Academie Minerva door middel van docentschappen van regisseurs van het NNT aan toekomstige ontwerpers;
 - ...het initiëren van workshops en lezingen van acteurs aan de USVA en het CAK;
 - ...het stimuleren en begeleiden van plaatselijke initiatieven.
- Het NNT maakt zijn produkties in eerste instantie voor regionale schouwburgen, waarbij men zich – qua repertoire – wil onderscheiden van de rest van het land en daarmee de relatieve uitzonderingspositie waarin het noordelijke theaterklimaat zich bevindt, in haar voordeel laat werken. Het streven is 60%

2) Noord Nederlands Toneel, Kunst op goede gronden, Groningen, 1990.

3) Werkgroep Noordelijke Theatervoorziening, Zevende rapport, Groningen, 1992, pp 3-4.

4) Raad voor de Kunst, Kunstenplanadvies 1993-1996, Den Haag, 1992.

5) NNT, Beleidsnota van het Noord Nederlands Toneel voor een aangepaste taakstelling, Groningen, 1992.

KUNST MOET MET DE PAPLEPEL.

ANDERS ZAL HET GELD DAT ERVOOR NODIG IS ALTIJD
MEER WAARD ZIJN DAN DE KUNST ZELF.

KUNST HET ZOU ONS ALS VOLK SIEREN HET
CALVINISTISCHE 'GOED EN KWAAD' TE VERVANGEN
DOOR 'MOOI EN LELIJK'.

*Josje Hermans, artistiek leider Vooropleiding Theater
Groningen*

INFLATIE VAN KUNST EN CULTUUR LEIDT OP
TERMIJN TOT STASI EN MUUR.

*P.M. Adams, adjunct-directeur Noord Nederlands
Orkest*

van het aantal voorstellingen in het Noorden af te zetten, tegen 40% in de overige provincies. Tevens is het de bedoeling 25 à 30% van het totaal aan voorstellingen te spelen in de stad Groningen.

Het bij het NNO ook al genoemde noordelijke offensief en het aangepaste beleidsplan van het NNT resulteerden in een budget van f 2,8 miljoen.

PROVINCIAAL BELEID

Het nieuwe beleidsplan van het NNT heeft onze instemming. Met genoegen hebben wij kunnen constateren, dat men afziet van de competitie met de grote nationale gezelschappen en maat en ambities toesnijdt op bespeling van de regionale schouwburgen, waarbij men de dialoog met het eigen speelgebied niet schuwt.

Ook achten wij het van belang, dat men – al dan niet in facilitaire zin – inspeelt op de talrijke theaterinitiatieven in het Noorden. Wij hopen dat hierdoor een vruchtbare wisselwerking ontstaat en dat dit uiteindelijk zal leiden tot een versterking van het artistieke potentieel.

Wij zijn benieuwd naar een verdere concretisering van het nieuwe beleidsplan. De uitwerking zien wij met belangstelling tegemoet.

Jeugdtheater

ONDERZOEK

In september 1990 verscheen het PAW-rapport 'Van kunstenaars voor kinderen' over de toestand van het jeugdtheater in Groningen.⁶ Het gaat om een onderzoek verricht door de vakgroep muziek- en theaterwetenschap van de Rijks Universiteit Groningen.

Het onderzoek heeft interessant cijfermateriaal aan het licht gebracht. In Groningen worden per jaar 50 verschillende produkties gespeeld in 220 voorstellingen voor 30.000 toeschouwers. Groningse producenten nemen hiervan 60% voor

6) PAW, Van kunstenaars voor kinderen, de toestand van het jeugdtheater in Groningen, Groningen, 1990.

hun rekening.

Ongeveer de helft van alle voorstellingen vindt in specifieke theateraccommodaties plaats. In de provincie worden evenveel voorstellingen gespeeld als in de stad Groningen, maar dan wel voor drie keer zoveel toeschouwers. Twintig procent van de voorstellingen vindt in alternatieve accommodaties plaats, dertig procent op scholen.

In totaal worden er twee keer zoveel voorstellingen door of voor scholen geprogrammeerd. Deze vinden vooral buiten de stad Groningen plaats. In de stad zelf gaat het voornamelijk om vrije voorstellingen.

Theatermakers en theaterdirecties verschillen op één punt van mening: de theatermakers willen wat meer voorstellingen spelen, terwijl de directies over het algemeen vinden dat er te veel aanbod is.

De producenten, maar ook een aantal theaterdirecties, achten een verbetering van het theaterklimaat door middel van een structurele voorziening van groot belang.

Verder concludeert het rapport, dat het totaal aan professionele jeugdtheatervoorstellingen in Groningen niet al te groot is en dat het Groningse aandeel hierin tamelijk klein is.

Ten slotte bepleit het PAW-onderzoek een geïntegreerd model voor de productie en de distributie van jeugdtheater.

ADVIES WERKGROEP NOORDELIJKE THEATERVOORZIENING

Ook het zevende rapport van de WNT gaat uitvoerig in op de eventuele noodzaak van een structurele voorziening voor jeugdtheater in het Noorden.

Daarbij heeft de werkgroep ook de vraagzijde betrokken van de drie noordelijke stichtingen voor kunstzinnige vorming. Die zijn van mening dat het landelijk aanbod weliswaar van goede kwaliteit is, maar dat de voorstellingen steeds moeilijker te krijgen zijn, terwijl de prijzen stijgen. Op grond hiervan voorziet de werkgroep in de komende jaren een verschraving van het aanbod.

7) Werkgroep Noordelijke
Theatervoorziening,
zevende rapport,
Drachten, 1992.

Verder – constateert de WNT – kent het Noorden circa 1500 basisscholen. Als elke school één keer per jaar in aanraking zou willen komen met jeugdtheater, vereist dat 1500 speelbeurten. Aangezien een gezelschap gemiddeld 120 voorstellingen op jaarbasis speelt, zou dat voor twaalf gezelschappen voldoende empooli opleveren. Dat is het theoretische model. Uit cijfers van de drie stichtingen voor kunstzinnige vorming komt naar voren dat Drenthe op 300 speelbeurten per jaar zit, de beide andere noordelijke provincies op 150, zij het dat bij deze twee laatste sprake is van een groeimodel.

De landelijke organisatie op het gebied van jeugdtheater, De Bundeling, hanteert als vuistregel dat er één jeugdtheatergezelschap per 1000 scholen nodig is. Voor het Noorden komt dat dus neer op anderhalf gezelschap.

Maar minstens even belangrijk vindt de werkgroep het belang van professioneel jeugdtheater voor de culturele infrastructuur.

Op grond hiervan adviseert de WNT twee jeugdtheaterkernen in het Noorden. De ene in Friesland (gekoppeld aan Tryater), de andere in Groningen. Daarbij kiest de WNT voor De Citadel. De Friese kern zal zich met name richten op de bespeeling van theaters, de Groningse op scholen. Onderlinge afstemming acht de werkgroep noodzakelijk.

In de postambule merkt de WNT op, dat zij is uitgegaan van een totaalstructuur voor het Noorden met een gezamenlijke verantwoordelijkheid en financiering. In die gezamenlijkheid kan het rijk naar de mening van de werkgroep een waardevolle partner zijn.⁷

De Citadel

Jeugdtheatergroep De Citadel heeft voor de periode 1992-1996 een beleidsplan uitgebracht. De Citadel beoogt artistiek hoogwaardig jeugdtheater te maken op professionele basis voor mensen van vier tot en met vijftien jaar. Onderzoek (naar de onzichtbare wereld, de pedagogiek, uitwisseling met ande-

re kunstdisciplines, de wijze van produceren) neemt daarbij een belangrijke plaats in. Het merendeel van de voorstellingen is gepland in klas- en gymnastieklokalen. Het gezelschap gaat uit van twee produkties per seizoen met ieder 40 tot 50 speelbeurten.

Voor 1993 raamt men een bedrag van f 575.000 aan overheidssubsidies. In 1996 is dat gestegen tot f 715.000.⁸ Inmiddels heeft het rijk 40% van het geraamde subsidiebedrag toegezegd voor de periode 1993-1996, dit op voorwaarde dat de lagere overheden verantwoordelijkheid nemen voor de resterende 60%. Gezien het feit, dat de gemeente Groningen geen kans ziet de Reflex-gelden substantieel in te zetten voor De Citadel, heeft het rijk deze voorwaarde voor het jaar 1993 laten vallen.

PROVINCIAAL BELEID

Ten aanzien van het jeugdtheater onderschrijven wij het advies van de WNT in hoofdlijnen. Wij constateren verheugd, dat in het kader van de noordelijke samenwerking er nu ook sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het jeugdtheater in het Noorden. Daarmee is na jarenlange onzekerheid in deze sector naar onze mening thans duidelijkheid geschapen.

Daarom zijn wij niet alleen bereid een bijdrage te leveren aan De Citadel, maar ook aan de Friese jeugdtheaterkern. De financiële vertaling van de betrokkenheid van de noordelijke overheden divergeert. Zo beperkt de gemeente Groningen zich tot de huisvestingslasten. Mede daardoor is het niet mogelijk de begroting van De Citadel volledig te honoreren. Rekening houdend met andere instellingen op het gebied van het jeugdtheater (Friese kern, Vooropleiding Theater) bepalen wij onze bijdrage aan De Citadel op f 130.000, die aan Tryater op f 50.000,-. Dekking is mogelijk door de vrijvallende middelen van het dansgezelschap Reflex.

⁸⁾ De Citadel, Beleidsplan
1992-1996,
Groningen 1991.

Stichting Vooropleiding Theater

De stichting Vooropleiding Theater wil jongeren tussen 9 en plm. 20 jaar de gelegenheid bieden om op een professionele wijze hun toneelaanleg te ontwikkelen. De opleiding kent in feite twee doelgroepen. Meer dan de helft van het huidige aantal leerlingen bestaat uit getalenteerde jongeren die op jonge leeftijd al hebben besloten naar de toneelschool te gaan. De andere groep bestaat uit jongeren die als amateurs op professionele wijze en onder intensieve begeleiding met theater bezig willen zijn, zonder dat de toneelschool nu direct het einddoel is.

Het lesprogramma van de vooropleiding is vergelijkbaar met dat van een acteursopleiding, afgestemd op niveau en leeftijd. De produkties die de Vooropleiding uitbrengt, vallen maar voor een gering gedeelte onder de categorie jeugdtheater, het merendeel is bestemd voor volwassenen.

Momenteel zijn besprekingen gaande met instellingen op het gebied van het voortgezet onderwijs en het kunstvakonderwijs voor het creëren van een theaterklas.

Het ministerie van WVC heeft inmiddels een bijdrage toegezegd van f 100.000,-, waarbij men ervan uit gaat dat ook de noordelijke overheden een structurele verantwoordelijkheid zullen nemen.

ADVIES WNT

In haar zevende rapport zegt de Werkgroep Noordelijke Theatervoorziening overtuigd te zijn van de waarde van deze instelling. De WNT is van mening, dat WVC het voortouw zou moeten nemen om te onderzoeken in hoeverre het ministerie van O&W, in samenspraak met het kunstvakonderwijs en het voortgezet onderwijs, een structurele verantwoordelijkheid zou kunnen dragen voor de vooropleiding.

In die tussenfase, meent de WNT, mag de Vooropleiding niet tussen wal en schip vallen.

PROVINCIAAL BELEID

Zeker in de zin waarin de Vooropleiding Theater zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, achten wij deze instelling een onderwijsvoorziening. De provincie heeft hierin echter geen formele taak. Wel willen wij onderzoeken in hoeverre wij in het kader van onze adviestaak op grond van artikel 75 Wet Voortgezet Onderwijs deze ontwikkeling bij het ministerie van O&W kunnen steunen.

Voor de tussentijd, wij denken aan een periode van maximaal vier jaar, willen wij de Vooropleiding Theater mede in stand houden met een bedrag van f 40.000. Dit is overeenkomstig de ingediende begroting van de Vooropleiding.

Hierin zijn de uit te brengen produkties niet begrepen. Deze brengt de Vooropleiding met ingang van het komende jaar onder bij een aparte stichting. Gezien onze inspanningen voor de instandhouding van de Vooropleiding zullen wij bij het aanvullend podiumplan bij produkties van de Vooropleiding een grote terughoudendheid betrachten, waarbij de familievoorstelling enige prioriteit zal genieten.

Grand Theatre**BELEIDSPLAN**

Voor de periode 1992-1996 heeft het Grand Theatre een beleidsplan uitgebracht onder de titel 'Er gebeurt iets of er gebeurt niets.'

In de inleiding stelt men⁹⁾ dat het plan ook gezien kan worden als uitnodiging aan de provincie Groningen om haar beleid ten aanzien van het Grand Theatre te formuleren en een bijdrage vast te stellen. De begroting voorziet dan ook in een provinciale produktiebijdrage van f 40.000 structureel.

Het Grand Theatre stelt zich in de eerste plaats tot doel 'een plek te zijn waar dingen kunnen gebeuren, waar theater, dans en muziek zich kunnen ontwikkelen, waar licht of vormgeving bepalend kunnen zijn, waar de videocamera danst, waar tekst zingt en het lichtgrid beweegt.'

Het Grand Theatre wil podiumkunstenaren in de gelegenheid stellen hun grenzen te verkennen en te verleggen. Bovendien wil men samenwerkingsverbanden tussen kunstenaars uit verschillende disciplines en landen stimuleren. Het beleid, zo stelt de nota, is niet specifiek gericht op regionale spreiding van (eigen) voorstellingen en voelt zich daar ook niet verantwoordelijk voor.

Het Grand Theatre is door het rijk ook voor de komende kunstenplanperiode erkend als theaterwerkplaats/productiehuis en ontvangt daarvoor een subsidie van f 800.000. Bovendien is het de bedoeling dat de eigendom van het pand overgaat van het Noord Nederlands Toneel naar de stichting Grand Theatre.

ADVIES WNT

De WNT is in het zevende rapport van mening, dat het Grand Theatre zich in de afgelopen tien jaar – vaak tegen de verdrinking in – heeft ontwikkeld tot een eigenzinnige theaterinstelling, die niet alleen een belangrijke podiumfunctie had voor de stad Groningen, maar zich voornamelijk ook in producerende zin positief onderscheidde. Vaak was hier sprake van co-produkties, waardoor tal van verrassende theatermakers zich voor kortere of langere tijd aan Groningen bonden. Daarmee heeft, aldus de werkgroep, het Grand Theatre zich een belangrijke positie verworven in het (stad)Groninger en het landelijke theaterklimaat.

De WNT is dan ook van mening dat het Grand Theatre in staat moet worden gesteld de ambities in het nieuwe beleidsplan te realiseren. Men vindt dat de nieuwe kunstenplanperiode de start kan zijn van een volwaardige honorering van de initiatieven van het Grand Theatre. Daarbij is naar de mening van de WNT een bijzondere positie weggelegd voor de stad Groningen.

⁹⁾ Er gebeurt iets of er gebeurt niets, Beleidsnota Grand Theatre 1992-1996, Groningen, 1991.

Len reactie op Van der Zwan's (hoogleraar economie in Rotterdam) manifest over het herstel voor kwaliteit en individualisme)

WAT TELKENS WEER EN IN TOENEMENDE MATE MIJN VERONTRUSTING WEET TE WEKKEN IS HET TEMAK WAARMER ER IN DE SAMENLEVING GESPROKEN WORDT IN DE BELEVING VAN KUNST EN CULTUUR IN TERMEN VAN CONSUMPTIEF GENOT. TE VAAK MOET IETS MOOI ZIJN, GEACCEPTEERD EN PASSEND BINNEN EEN CULTUREEL BUREAUCRATISCH MODEL. DE HUIDIGE SAMENLEVING MEET ZICH VAAK DE SMAAK EN KLEUR AAN DIE UIT HAAR MIDDEN VOATSPRUIT EN KNIKT DAN INSTEMMEND EN BEVREDIGEND NAAR HAAR KUNSTENMAKER, DANKBAAR VOOR DE ESTHETISCHE BEVESTIGING VAN HAAR EIGEN MIDDELMATIGHEID. DE KUNSTENAAR DIE ZICH AAN DEZE MIDDELMATIGHEID PROBEERT TE ONTTREKKEN EN ZIJN WAARDEN BASEERT OP KWALITEIT EN AUTHENTICITEIT LOOPT EEN NIET GERIJGE KANS BINNEN ONZE CONSUMPTIEVE OPVATTINGEN OVER KUNST EN CULTUUR ZICHZELF TE MARGINALISEREN. WAARDE WORDT INDERDAAD NU TOEGEKEND AAN WAAR EEN MARKT VOOR IS. HET BESTAANSRECHT VAN DE KUNST WORDT BEPAALD DOOR DE MATE WAARIN DE KUNST ZICH COMMERCIEEL WEET TE HANDHAVEN. EEN CULTUURMODEL WAT DE

BESCHERMING VAN HAAR EIGEN MIDDELMATIGHEID VOORSTAAT SLUIT IEDERE VORM VAN VERNIEUWING UIT. WAS HET NIET DE NIEUWSGIERIGHEID NAAR HET ONMOGELIJKE, ONZEGBARE EN ONZICHTBARE DIE ONZE CULTUUR GEESTELIJK INJECTEERDE? WAS HET NIET DE KUNST OP DE RAND VAN HET LELIJKE, ANARCHISTISCHE EN IMMORELE DIE DE CULTUUR VAN HET STABIELE MIDDEN IN BEWEGING BRACHT? IEDERE BELEVING VAN KUNST EN CULTUUR IS VOOR MIJ GEBONDEN AAN DE HERKENNING VAN WAARDEN VAN KWALITEIT EN AUTHENTICITEIT. DE MIDDELPUNTVLIEDENDE KRACHT VAN HET ONMOGELIJKE EN UITZONDERLIJKE DOET DE BELEVING VAN EEN CULTUURGOED VERANKEREN IN DE ZIEL. ALLES VAN WAARDE IS WEERLOOS. NOG STEEDS.

Evert de Jager, artistiek leider Noord Nederlands Toneel

ZEER RECENTE ONTWIKKELINGEN

Zeer onlangs zond het Grand Theatre ons een aanvulling met de titel 'Grand Theatre Grenzeloos' op het reeds genoemde beleidsplan. Men heeft het vermoeden dat er in de regio een groter publiek geïnteresseerd is in actuele ontwikkelingen in het theater, dan de mensen die momenteel daadwerkelijk naar Groningen komen voor het bezoeken van voorstellingen en producties. Men wil daarom van een aantal nog te selecteren voorstellingen speciale 'regio-montages' maken en deze spelen in dorpen waar al sprake is van een actief (toneel)beleid en een bloeiend verenigingsleven. Het idee omvat drie soorten voorstellingen, originele versies in serie, hermonteren of aangepaste versies van bestaande reisvoorstellingen en mogelijk speciale regio-opdrachten in de toekomst.

PROVINCIAAL BELEID

In het verleden gaven wij jaarlijks aan het Grand Theatre in het kader van het aanvullend podiumplan een bijdrage van f 25.000. Dit in het besef dat het slechts een druppel op een gloeiende plaat was, maar wij wilden op deze wijze onze waardering voor deze eigenzinnige en hardwerkende instelling uitdrukken. Wij zijn zeer verheugd dat het rijk zijn erkenning concreetiseert heeft door middel van een substantiële bijdrage. Wij stellen voorop, dat wij de podiumfunctie van het Grand Theatre een gemeentelijke verantwoordelijkheid achten uit het oogpunt van afname.

De genoemde aanvulling op het beleidsplan bevat naar onze mening een aantal waardevolle raakvlakken met het provinciaal beleid. Wederom hebben wij bij het aanvullend podiumbeleid voor 1993 een incidentele bijdrage van f 25.000 toegezegd. Daarnaast willen wij het Grand Theatre uitnodigen een nadere uitwerking aan deze plannen te geven. Aan de hand daarvan willen wij bezien of een continuering van de provinciale betrokkenheid – hetzij incidenteel, hetzij voor meerdere jaren, gewenst is.

Theater te Water**BELEIDSPLAN**

De stichting Theater te Water heeft een beleidsplan uitgebracht voor de periode 1992-1995. Op initiatief van regisseur Just Vink vinden vanaf 1982 jaarlijks in de zomer theatervoorstellingen plaats op de klipperaak 'Verwondering', eerst zelfstandig, daarna onder de vleugels van het Grand Theatre en sinds 1985 als zelfstandige stichting.

Theater te Water wil via haar rondreizend schip mensen bereiken met laagdrempelig theater door te spelen in plaatsen waar anders nooit iets aan theater wordt gedaan. Het repertoire grijpt terug op de traditie van het volkstheater door middel van (k)luchtige drama's. Men richt zich voornamelijk op de drie noordelijke provincies.

In het beleidsplan acht Theater te Water professionalisering noodzakelijk voor een verdere artistieke ontwikkeling door middel van een tweetal betaalde medewerkers (artistiek en zakelijk leider). Daarnaast wil men aan de zomerproductie een wintertournee toevoegen en workshops opzetten. Verder blijft men streven naar betaling van medewerkers. Voor de provincie Groningen is een structureel subsidie geraamd van f 49.000.

PROVINCIAAL BELEID

Uit gesprekken met het gezelschap is ons gebleken, dat Theater te Water in een moeilijker positie is komen te verkeren door het wegvallen van de stimulerende rol van De Voorziening. Ook is er een gebrek aan aanwas van nieuwe spelers, terwijl het niet altijd mogelijk is ervaren krachten vast te houden.

Mede gezien de gewijzigde taakstelling van het NNT verwachten wij dat er in de toekomst weer van een stimulerende wisselwerking sprake kan zijn.

Onze waardering voor het gezelschap is groot, maar wij vinden het - met uitzondering van het jeugdtheater - geen pro-

vinciale taak om gezelschappen structureel te subsidiëren. Door middel van het subsidiëren van projecten willen wij ook in deze sector een flexibel beleid kunnen blijven voeren. Wij zullen de aanvragen van Theater te Water dan ook beoordelen in het kader van het aanvullend podiumbeleid, waarbij wij vooralsnog prioriteit zullen toekennen aan de (varende) zomerproductie.

Ballet

De dans is in onze provincie relatief gemakkelijk in kaart te brengen. We kennen slechts het professionele Reflex. Het 'slechts' slaat niet op het gezelschap zelf.

Het caractère-dansensemble Aidjamal heeft opgehouden te bestaan. De hiervoor geraamde middelen willen wij anderszins inzetten voor het kunst- en cultuurbeleid. Weliswaar is recentelijk een nieuw initiatief ontstaan, Roessalka, dat de folkloredans beoefent. Deze aanvraag hebben wij behandeld in het kader van het aanvullend podiumbeleid.

Reflex

BELEIDSNOTA

Reflex, dansgezelschap van Noord-Nederland, werkt met een aangepaste beleidsnota voor de periode 1993-1996 na de besluitvorming rond de tweede kunstenplanperiode¹⁰. Volgens deze nota presenteert het gezelschap zich als een eigentijds en eigenzinnig ensemble, gevestigd in Noord-Nederland, met een hecht ensemble van dansers en een repertoire dat zich voornamelijk richt op dans met een theatrale inslag. In dat repertoire vormt het werk van artistiek leidster Patrizia Tuerlings een rode draad.

Daarbij zoekt Reflex een groot publiek en wil het zich vertonen op het internationale podium voor de dans.

Om deze doelstelling te realiseren had Reflex in een vorige beleidsnota, die voor de periode 1991-1996, beargumenteerd dat een subsidieverhoging van f 310.000 noodzakelijk was.

Die verhoging was onder meer bestemd voor de uitbreiding van het tableau met twee dansers (om de kwetsbaarheid van het gezelschap in verband met blessures tegen te gaan), uitbreiding in de sfeer van techniek en kostuumatelier, toename van omvang en aantal van produkties, meer financiële ruimte voor het werven van choreografen, investeringen in technische apparatuur en uitbreiding van het publiciteitsbudget.

ONTWIKKELINGEN

Het advies van de Raad voor de Kunst voor de tweede kunstenplanperiode vertoont een merkwaardige gespletenheid¹¹. De raad meldt dat de brede taakopvatting en het spreidingsbeleid van Reflex de gevraagde uitbreiding van het tableau wenselijk maken. In de huidige situatie kunnen blessures niet opgevangen worden waardoor voorstellingen afgelast moeten worden als de voor deze groep normale flexibiliteit in de programmering geen uitweg kan bieden. Bovendien heeft het kleine aantal dansers een beperkende invloed op de repertoire-opbouw, waarin nu relatief veel duetten voorkomen. De raad is van mening dat nu Reflex geleidelijk de personele en financiële problemen aan het inlopen is, er geld zal vrijkomen voor bovengenoemde beleidswensen. Daarom adviseert de raad aan Reflex in principe hetzelfde budget toe te kennen als in het huidige kunstenplan.

PROVINCIAAL BELEID

Het rijk heeft geaccepteerd, dat de noordelijke overheden hun subsidies aan Reflex zouden beëindigen in ruil voor een structurele ondersteuning van het jeugdtheater. Daarbij hebben wij steeds bepleit, dat – gezien de artistieke vooruitgang van Reflex – het dit gezelschap mogelijk gemaakt zou moeten worden zijn ambities te realiseren.

In de reeds eerder genoemde beleidsnota heeft Reflex becijferd, dat de subsidievermeerdering niet de gevraagde f 310.000 is, maar f 33.000. Dat betekent, dat minder pre-

¹⁰) Reflex, Aangepaste beleidsnota 1993-1996, n.a.v. de subsidiebeschikking van het ministerie van WVC in het kader van het Tweede Kunstenplan d.d. 9 juli 1992, Groningen, augustus 1992.

¹¹) Raad voor de Kunst, Kunstenplanadvies 1993-1996, Den Haag, 1992.

mière-programma's zullen worden uitgebracht, uitbreiding van het tableau niet mogelijk is en op andere activiteiten zal moeten worden bezuinigd ten gunste van het produktie-budget.

In financiële zin houdt onze betrokkenheid bij Reflex met ingang van 1 januari 1993 op. Dat geldt niet voor onze emotionele en beleidsmatige binding. Daarvoor hebben wij teveel geïnvesteerd in de totstandkoming van dit gezelschap, dat nationaal en internationaal brede erkenning krijgt.

In de reeds eerder genoemde convenant-gedachte willen wij er bij het rijk dan ook op aandringen dat het gezelschap die ruimte krijgt die het verdient. Naar onze mening is het niet bestaanbaar dat men enerzijds de kwetsbaarheid van het ensemble erkent, maar anderzijds daarvoor niet de middelen vrijmaakt. Dat nog afgezien van de in onze opvattingen gerechtvaardigde wensen tot uitbreiding.

Aanvullend podiumbeleid

In 1986 introduceerden wij het aanvullend podiumbeleid voor theater en muziek. De uitgangspunten waren:

...de produktie of het project moet iets toevoegen aan het reeds

...bestaande aanbod en een zekere vernieuwing in zich dragen; tot dusverre achtergestelde sectoren, zoals de jazz en de popmuziek zullen een relatieve voorrang genieten; nadruk zal worden gelegd op samenwerkingsprojecten tussen amateurs en professionals;

...nadruk zal worden gelegd op produkties die op meerdere plaatsen in de provincie te zien zullen zijn.

Het blijkt nu een uitnodigend beleid (open deuren, open vensters) avant la lettre te zijn geweest, om maar niet te zeggen dat we de geest uit de fles hebben laten ontsnappen.

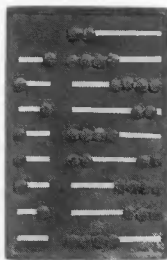
Bereikten ons in 1986 vijf aanvragen voor in totaal f 521.696 (toegekend f 136.200), in 1992 was dat al gestegen tot 20 aanvragen met een totaalbedrag van f 521.548.

De recente geschiedenis laat – ten aanzien van het aantal aanvragen – een opmerkelijke conjunctuurwisseling zien tussen optimisme en pessimisme. Een overzicht (zie tabel linksonder):

Overbodig te vermelden, dat het daartoe bestemde krediet ontoereikend bleek. Meermalen hebben wij dan onze toevlucht gezocht tot het Fonds Stimulering Kunsten voor enige suppletie, ondertussen telkenjare weer andere synoniemen trachtend te vinden voor uitdrukkingen als : hakken met de botte bijl, pijnlijke keuzen maken, enzovoort.

Het voeren van een aanvullend podiumbeleid is – we zeggen het maar eerlijk – een weinig vreugdevolle taak. We voelen ons veelal als een merel, die op een nest met jongen aanvliegt en steeds te weinig wormen heeft, hoe vindingrijk ze ook zoekt. Voor de komende beleidsperiode staat ons de volgende handelwijze voor ogen. Het budget voor 1993 bedraagt f 256.700. Daarvoor hebben u reeds via de commissie welzijnszaken voorstellen bereikt.

Over de hoogte van het budget het volgende. In de afgelopen jaren hebben wij gemiddeld circa f 85.000 aan het Fonds Stimulering Kunsten onttrokken ten behoeve van het aanvullend podiumbeleid. Dit bedrag voegen wij met ingang van

Aantal aanvragen/Toegekend aantal aanvragen

	Aantal aanvragen	Gevraagd totaalbedrag	Toegekende aanvragen	Toegezegd totaalbedrag
1986	5	f 521.696	4	f 136.200
1987	6	f 189.951	5	f 164.700
1988	20	f 791.940	11	f 277.200
1989	13	f 445.819	9	f 267.500
1990	18	f 490.262	15	f 390.300
1991	19	f 674.655	14	f 316.080
1992	20	f 521.548	14	f 356.650
1993	25	f 673.155	15	f 310.300

1994 structureel aan dit krediet toe. Het totaal is dan f 341.700. Dit is dan wat ons betreft het eindpunt. Zoals wij eerder hebben betoogd, willen wij met ingang van 1994 aan de stichting Jazz in Groningen en de stichting Groninger Poppodia een structureel subsidie verlenen. Dit zal in mindering gebracht worden op het krediet. Datzelfde geldt voor de stichting Popworkshops. Hierop komen wij in hoofdstuk 9 (amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming) terug.

Het merendeel van de aanvragen voor het aanvullend podiumbeleid wordt ook ingediend bij de gemeente Groningen. Dit krediet leent zich naar onze mening bij uitstek tot het concretiseren van de één loket-functie. We willen dan ook in overleg met de gemeente bezien of het mogelijk is met ingang van 1994 samen met de gemeente jaarlijks in twee ronden de aanvragen te beoordelen. Voor de inhoudelijke beoordeling willen wij – eveneens in overleg met de gemeente – een adviescommissie instellen, die zal worden gevraagd ook de andere criteria (spreiding, e.d.) in haar afweging te betrekken.

M C M X C I I I

M C M X C V I

**BEELDENDE KUNST EN
VORMGEVING**

4

Beeldende kunst en vormgeving

Ontwikkelingen 45

Beleidsbrief WVC 46

IPO/VNG Convenant 47

Provinciaal beleid 48

Provinciale budgetten beeldende kunst 51

Projecten en manifestaties 51

Monumentale opdrachten 51

Aankoop Subsidieregeling Beeldende Kunst 52

Galeriesubsidies 53

Expositiesubsidies 53

Aankopen en manifestaties Groninger Museum 54

Kunstuitlenen 54

Groninger Kunstenaars Kollektief 54

Krediet ondersteuning beeldende kunst 55

Overhead 55

PABK 55

Een tweetal experimenten 55

Fonds produktiekredieten beeldende kunst 56

Artistieke banenpool 57

Financiële recapitulatie 58

Sinds 1987, het moment waarop de Beeldende Kunstenaars Regeling (BKR) definitief werd afgeschaft, is het terrein van de beeldende kunst het toneel geweest van een bonte reeks van interimregelingen, evaluaties en tussentijdse beleidsaanpassingen.

Voor de beeldend kunstenaar was de duidelijkheid veelal ver te zoeken. Kwaliteitstoetsingen op lokaal, regionaal en nationaal niveau, een veelheid aan loketten voor soms identieke subsidies en de daarbij behorende procedures.

In het algemeen gaven de jaren een verschuiving te zien van een kunstenaarsbeleid (BKR) naar een kunstbeleid. In de nota's van 1984 en 1988, alsmede in de statenvoordracht van 12 december 1989, hebben wij de hoofdlijnen van het beleid voorgelegd. Over tussentijdse beleidsaanpassingen hebben wij overlegd met de commissie Welzijnszaken. Wel is er sprake geweest van een constante in het beleid, namelijk de drieslag tussen de productie van beeldende kunst (projecten en opdrachten), de participatie (kunstuitleen, exposities, manifestaties), alsmede – bij het ontbreken van een reële vraag – marktverruimende maatregelen (aankoopsubsidiering). Bij het beleid op het gebied van de beeldende kunst en vormgeving is er sprake van twee geldstromen: WVC-middelen (op basis van het aantal inwoners) en autonome provinciale middelen. Over 1992 was de verdeling van deze gelden als volgt:

...WVC-gelden:

Monumentale opdrachten	f 90.000
Projecten	f 138.000
Beroepskosten	f 200.000
Overhead Voorzieningsfonds 7%	f 14.000
Kunstuitlenen	f 200.000
Groninger Museum	f 30.000
Aankoopsubsidiering	f 150.000
Overhead 7%	f 28.070
Totaal	f 850.070

1) Beleid beeldende kunst, bouwkunst en vormgeving 1988, Rijswijk 1990.

Maquette Stadsmarkering Thom Puckey, Foto John Stael

Autonome provinciale middelen:

Subsidiering galerieën	f 45.000
Subsidiering exposities	f 40.000
CBK Groningen	f 75.000
Groninger Kunstenaars Kollektief	f 7.500
Krediet ondersteuning beeldende kunst	f 41.500
Totaal	f 209.000

De nieuwe regelgeving van het rijk maakt een aanpassing van het beleid op onderdelen noodzakelijk. Daarnaast willen wij de bestaande provinciale regelingen aan een nadere evaluatie onderwerpen.

Ontwikkelingen

ALGEMEEN

Met ingang van 1992 werd – als opvolging van de Tijdelijke Rijksbijdragereregeling Beeldende Kunst – de Interim Bijdragereregeling Beeldende Kunst en Vormgeving van kracht. Ook dit is derhalve een tijdelijke regeling, die te zijner tijd zal worden opgenomen in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid.

De beleidsaanpassingen vonden hun oorsprong in een evaluatie die de minister liet verrichten met betrekking tot het beleid op de terreinen beeldende kunst, bouwkunst en vormgeving over 1988¹.

De hoofdconclusies van de evaluatie waren dat spreiding en afname van de beeldende kunst goed gerealiseerd waren, maar dat de inkomensvorming per kunstenaar een minder positieve beoordeling kreeg. Het ministerie bereikte 2670 kunstenaars, de provincies samen 5711 en de vier grote gemeenten samen 3027. De meest effectieve beleidsinstrumenten bleken de kunstuitleen (4000 kunstenaars), de individuele subsidies (ruim 3000) en de aankopen en opdrachten (bijna 3000). De gemiddelde inkomsten van deze kunstenaars bedroegen f 7.579. Een derde van de kunstenaars ontving echter minder dan f 1.000, 51% ontving minder dan f 3.000.

Beleidsbrief WVC

ALGEMEEN

Op 21 augustus 1990 zond de minister een beleidsbrief naar de Tweede Kamer, waarin zij dit dilemma eveneens signaleert: 'Hoe meer kunstenaars met het gegeven budget worden bereikt, hoe lager de gemiddelde inkomsten per kunstenaar zijn. Onmiddellijk kan ik echter hieraan toevoegen: tenzij met de overheidsmiddelen meer middelen uit de particuliere sector worden gegenereerd.'

De minister wil daarom meer aansluiting zoeken bij het circuit waarin reeds een bepaalde mate van belangstelling voor beeldende kunst bestaat. Met het spreidingsbeleid wordt beoogd deze belangstelling te verbreden en te verdiepen, terwijl met het afnamebeleid geprobeerd wordt met behulp van stimuleringsmaatregelen de effectieve vraag naar beeldende kunst te vergroten.

De minister is van mening dat, indien WVC, de twaalf provincies, de vier grote steden en een aantal middelgrote gemeenten een relatief beperkt budget (totaal f 35 miljoen) verdelen over vier categorieën beleidsinstrumenten, die elk weer in verschillende soorten zijn onderverdeeld, dit een ondoelmatige aanwending van het budget betekent.

De minister streeft dan ook een complementaire taakverdeling na, waarbij provincies en gemeenten de produktie van beeldende kunst alleen indirect steunen, dat wil zeggen door middel van aankopen en opdrachten. Verder subsidiëren ze een veelheid van instellingen en activiteiten, vooral gericht op het publiek in de regio en de eigen gemeente.

In concreto betekent dit:

het rijk acht de ondersteuning van de produktie van beeldende kunst door middel van beroepskostenvergoedingen voor beeldende kunstenaars voorbehouden aan het rijk. Deze zullen vanaf 1993 uitsluitend worden toegekend via het Fonds Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst in Amsterdam; provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor manifes-

taties van lokale en regionale aard, zij worden geacht daarvoor (een gedeelte van) de middelen die zij tot dusverre besteedden aan beroepskosten te bestemmen;

de minister geeft expliciet aan, dat een gedeelte van de Interimregeling ook aan vormgeving kan worden besteed. In de beide geldstromen (naar de provincies en de vier grote gemeenten) is f 2 miljoen in principe voor vormgeving bestemd.

Tot slot constateert de minister dat een aantal provincies en gemeenten op het gebied van de beeldende kunst en vormgeving een protectionistisch beleid voert, m.a.w. dat kunstenaars van buiten de eigen provincie of gemeente van subsidieregelingen worden uitgesloten. Bij ons was dat ook het geval vanwege het feit dat de rijksuitkering voor ons bijzonder nadelig uitvalt in verband met het lage inwoneraantal ten opzichte van het grote aantal kunstenaars. Meermalen hebben wij pogingen in het werk gesteld aan deze scheve verhouding een eind te maken. Op interprovinciaal niveau vonden wij daarvoor onvoldoende draagvlak. Aan het rijk stelden wij voor om – zoals ook gebeurt in het convenant met de vier grote steden – naast het inwoneraantal ook het aantal kunstenaars in de berekening te betrekken. Dit heeft (nog) niet tot resultaat geleid. Overigens heeft het gestaag dalende aantal inwoners van de provincie geleid tot een daling van de rijksbijdrage: van circa f 880.000 in 1984 tot circa f 845.000 in 1993.

SCHAALVERGROTING

De beleidsbrief van de minister bevat ook een interessante passage over schaalvergroting: "Soms als reactie op de vermeende hegemonie van de randstad zoeken provincies, maar ook gemeenten en kunstenaars zelf naar regionale samenwerkingsverbanden. Sommige provincies hebben al afspraken gemaakt over bepaalde onderdelen van hun beleid. Ik noem bijvoorbeeld de kunstuitleen, bepaalde manifestaties of een

speciale aankoopregeling. Uit de Evaluatie 1988 blijkt dat zich een zeker regionalisme aftekent in de relaties tussen de provincies onderling. Na de eigen provincie scoren kunstenaars uit een bepaalde provincie in het algemeen het hoogst in de naburige provincies. Wanneer een dergelijke tendens zou uitgroeien tot een meer duurzame ontwikkeling, zouden in ons land verschillende regionale culturele centra kunnen ontstaan. Culturele centra die ook aanknopingspunten zoeken bij regio's in buurlanden. Dat zou een doorbraak kunnen betekenen van een al te eenzijdige oriëntatie op de randstad en een verlevendiging zijn van het culturele klimaat in ons land. Ook in het kader van de economische en politieke eenwording van Europa zou zo'n ontwikkeling van belang zijn en zowel bestuurlijk als financieel ondersteuning verdienen. Mijn gedachten gingen daarbij uit naar vier regionale fondsen voor de beeldende kunst. Uit overleg met het IPO en de VNG is mij echter gebleken dat deze suggestie te weinig steun kan verwachten van de andere overheden. Ik blijf echter zoeken naar een mogelijkheid de bovengeschetste tendens te ondersteunen."

Wij vinden dat als de drie noordelijke provincies een waardevolle suggestie. Ook het departement toonde zich geïnteresseerd omdat binnen de bestaande gemeenschappelijke regeling van het Samenwerkingsverband Noord Nederland een experiment hier een voorbeeldwerking zal kunnen hebben. Vooruitlopend hierop hebben de drie noordelijke provincies de bereidheid uitgesproken hun beleid op het terrein van de beeldende kunst en vormgeving nader op elkaar af te stemmen.

IPO/VNG Convenant

Op 14 februari 1991 sloten het Inter Provinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een convenant met betrekking tot het beeldend kunstbeleid voor de periode 1993-1996.

Het convenant heeft betrekking op gemeenten met tenminste

65.000 inwoners (peildatum 1 januari 1990) met uitzondering van de vier grote steden en behelst een doorsluiting van de gelden die worden ontvangen via de Interimregeling Beeldende Kunst en Vormgeving. De door de minister van WVC gestelde voorwaarden aan deze regeling, zoals selectie door onafhankelijke deskundigen, dienen door IPO en VNG in acht te worden genomen.

IPO en VNG kwamen overeen, dat:

- ...a. alle daarvoor op grond van het inwoneraantal in aanmerking komende gemeenten gedurende de periode 1993 tot en met 1996 jaarlijks een bedrag van $\text{ƒ } 1,-$ per inwoner ontvangen van de provincie;
- ...b. de provinciebesturen met onder a. bedoelde gemeenten in overleg treden teneinde voor de periode 1993 tot en met 1996 overeen te komen of, en zo ja welk bedrag, de provincie jaarlijks aan de betreffende gemeente additioneel toekent en onder welke voorwaarden deze toekenning geschiedt;
- ...c. het onder b. bedoelde bedrag per provincie jaarlijks tenminste $\text{ƒ } 0,57$ bedraagt, vermenigvuldigd met het totaal aantal inwoners van de onder a. bedoelde gemeenten binnen die provincie;
- ...d. bij de onder b. bedoelde additionele verdeling tussen provincie en individuele gemeenten uitsluitend de volgende drie criteria gelden:
 - aantal beeldend kunstenaars,
 - aanwezige infrastructuur op het gebied van de beeldende kunst,
 - aantal activiteiten op het gebied van de beeldende kunst;
- ...e. in de aanloop naar de convenantperiode 1993-1996 provincies en gemeenten bij de inzet van middelen voor beeldend kunstbeleid zoveel mogelijk conform de intenties van dit convenant zullen handelen;
- ...f. de onder a. en b. bedoelde middelen uitsluitend ten behoeve van het beeldend kunstbeleid zullen worden aangewend. In de praktijk komt het er dus op neer dat met ingang van

KUNST, HOE ZOU JE ZONDER KUNNEN?

KUNST BEÏNVOEDT ALLES! KUNST GEEPT ANDERE
DIMENSIES AAN HET LEVEN.

HET VERHULT, VER-VER'T, VERWIJDT, BRENGT
DICHTERBIJ, KLUKKT, VER-GEHEIMZINNIGT, WEKT
WOEDE EN INTROERING, OPENT ZICHT OP ONGEDACHTE,
NIET-VERMOEDDE, NOOIT EERDER GEZIENE, PLOTSELING
HERKENBARE, LE FANTASIE PRIKKELENDE, GEVOELENS
VAN LIEFDE OPROEPENDE, GENOTVOLLE, SOMS
KNARSBANDENDE, VERRUKKING.

KUNST KAN INNIG EN LANGDURIG GELUK BETEKENEN
VOOR IEDEREEN DIE DAT ALLES WIL MEEMAKEN.

Marte Röling, beeldend kunstenaar

BEELDENDE KUNST BETEKENT VOOR MIJ....BIJNA
ALLES.

Albert Valkens, galeriehouder te Finsterwolde

1993 gemeenten met meer dan 65.000 inwoners met behulp van doorgedecentraliseerde rijksmiddelen een zelfstandig beleid kunnen voeren. Voor alle duidelijkheid: het gaat niet om nieuw geld. Deze middelen worden onttrokken aan de bijdrage aan de provincie. Het is de bedoeling van het convenant dat gemeente en provincie tot een nadere taakafbakening komen.

Het is de bedoeling dat er in 1993 een evaluatie plaats zal vinden van de op basis van dit convenant gemaakte afspraken, in 1995 zal een evaluatie plaatsvinden van het gevoerde beleid. Ten slotte zal in 1996 overleg plaatsvinden met de minister van WVC om zo mogelijk te komen tot afspraken voor de periode 1997-2000.

Wat onze provincie betreft, voldoet alleen de gemeente Groningen aan de voorwaarden van het convenant.

Provinciaal beleid

ALGEMEEN

De nieuwe regelgeving van het rijk en het IPO/VNG Convenant maken een aanpassing van het beleid noodzakelijk. Met ingang van 1993 willen wij de toekenning van beroepskosten, tot en met 1992 voor ons verzorgd door het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars, afschaffen. Kunstenaars kunnen hiervoor in het vervolg terecht bij het landelijke Fonds voor Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst. Daarnaast vraagt de schaalvergroting aandacht. In het beleidsplan van het Samenwerkingsverband Noord Nederland is in het beleidsplan cultuur al een voornemen in die richting neergelegd. De komende beleidsperiode zal wat ons betreft in het teken staan van een onderzoek naar de mogelijkheden van een gezamenlijk beleid in overleg met de beide andere noordelijke provincies en de convenantgemeenten. Wij gaan ervan uit dat het rijk deze samenwerking – zoals aangekondigd in de beleidsbrief beeldende kunst – zal ondersteunen met meer financiële middelen. Op deze wijze kan ook het

relatief lage budget voor de beeldende kunst, ontstaan door de onevenredige verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal kunstenaars, worden gecompenseerd.

In de komende periode willen wij een minder protectionistisch beleid gaan voeren. Ten aanzien van de aankoopsubsidieregeling beeldende kunst (ASK) voerden wij al – op basis van wederkerigheid – een open beleid ten aanzien van Drentse en Friese kunstenaars, in wier provincies een identieke regeling van kracht is. De exclusiviteit voor Groninger kunstenaars willen wij loslaten ten aanzien van de kunstuitlenen, de aankopen van het Groninger Museum en de monumentale opdrachten.

Ook willen wij meer structureel aandacht besteden aan vormgeving.

HET CONVENANT IN GRONINGEN

Met ingang van 1993 willen wij ook het IPO/VNG Convenant van toepassing laten zijn in Groningen. De f1,- per inwoner is verplicht, de additionele bijdrage van tenminste f0,57 (gerelateerd aan aantallen kunstenaars, voorzieningen en activiteiten) is facultatief. Een vergelijkend onderzoekje langs de andere provincies leerde ons, dat geen enkele provincie haar bijdrage hoger stelde dan f1,57, een aantal zelfs belangrijk lager.

De gemeente Groningen beroept zich – naar onze mening terecht – op haar centrumfunctie, waarbij ongeveer tweederde van het aantal beeldend kunstenaars in de stad gevestigd is. Ook ten aanzien van voorzieningen en activiteiten op het terrein van de beeldende kunst neemt de stad een centrale positie in.

De rijksbijdrage aan de provincie is, zoals wij gezien hebben, evenwel alleen gerelateerd aan het inwoneraantal en valt daardoor in ons geval bijzonder nadelig uit. Het volledig erkennen van de centrumfunctie van de stad Groningen maakt het ons dienstengevolge minder mogelijk om ook in de

rest van de provincie stimulerend op te treden. Wij hebben elkaar derhalve halverwege moeten vinden.

Op eigen initiatief heeft de Provinciale Adviesraad Beeldende Kunst een advies over deze materie uitgebracht. Dit bevat naar onze mening een aantal waardevolle elementen.

PABK-ADVIES

Als hoofddoelstellingen voor de uitvoering van het IPO/VNG Convenant formuleert de PABK:

- a. Het beeldend kunstbeleid van de provincie Groningen dient erop gericht te zijn enerzijds de centrumfunctie van de stad Groningen binnen het werkveld van de beeldende kunst te consolideren en zo mogelijk te versterken en anderzijds het autonome kunstbeleid van de kleinere gemeentes in de provincie te ondersteunen en waar mogelijk te stimuleren.
 - b. De inzet van provinciale gelden dient erop gericht te zijn zo veel mogelijk autonoom kunstbeleid en zoveel mogelijk autonome gemeentelijke gelden voor de beeldende kunst te genereren.
 - c. Er moet een eenduidige, evenwichtige subsidieregeling ontstaan. Subsidies dienen gelijkelijk toegankelijk te zijn voor kunstenaars van binnen en van buiten de stad Groningen. De instelling van één loket voor de gemeentelijke en provinciale subsidies past in de doelstelling helderheid en rechtsgelijkheid te creëren. Tevens bevordert zij de kwaliteit van het totale beleid.
 - d. Er moet op het gebied van het beleid en de subsidiegeving van de beeldende kunst gestreefd worden naar een vorm van samenwerking en coöperatie tussen de noordelijke provincies die de kwaliteit, de produktie, de spreiding en afname van beeldende kunst bevordert.
- Bij de uitwerking van deze doelstellingen doet de PABK de volgende voorstellen:
- e. een grotere financiële tegemoetkoming voor de gemeente Groningen dan zij op grond van de afspraken in het IPO/VNG

Convenant zou krijgen;
 ...het afsluiten van een managementcontract tussen de beide
 overheden met betrekking tot het bk-beleid;
 ...geen directe, inhoudelijke, financiële en/of praktische bemoei-
 enis van de provincie Groningen met het bk-beleid van de
 gemeente Groningen;
 ...meerjarige afspraken;
 ...een evaluatie op de middellange termijn.
 Wel zal er volgens de raad een verdeling van taken en regelin-
 gen moeten plaatsvinden tussen gemeente en provincie
 Groningen.

De PABK gaat daarbij uit van de volgende verdeling:

Stad Groningen:

...Centrum Beeldende Kunst
 ...Kunstuitleen
 ...Beheer kunstenaarsdocumentatie stad en provincie
 ...Galerie & expositieruimte stad
 ...Monumentale opdrachten stad Groningen

Provincie Groningen:

...Aankoopsubsidieregeling voor stad en provincie
 ...Project & manifestatie-subsidie voor stad en provincie
 ...Monumentale opdrachten provincie
 ...Galerie & expositieruimte-subsidie provincie
 ...PABK & secretariaat PABK
 ...Subsidie Groninger Museum.

De PABK komt daarbij globaal tot de volgende verdeling:

Stad Groningen	f 300.000
Provincie Groningen	f 545.000

Daarnaast geeft de raad in overweging de huidige project-
 subsidies samen te voegen met de toekomstige manifestatie-
 subsidies. Daarop gaan wij later in.

Zoals gezegd, wij achten dit advies van de PABK waardevol en

zijn dan ook geneigd de hoofdlijnen over te nemen. De nood-
 zaak tot het maken van heldere afspraken onderschrijven wij,
 maar wij zijn van mening dat het convenant hiertoe voldoende
 mogelijkheden biedt.

In de taakverdeling van de PABK missen wij de verantwoorde-
 lijkheid voor de kunstuitlenen buiten de stad Groningen. Die
 verantwoordelijkheid willen wij de onze blijven rekenen. Wij
 achten ons daarentegen in de toekomst minder betrokken bij
 de monumentale opdrachten in de stad Groningen.

CONCLUSIE

In het te sluiten convenant willen wij komen tot een taakver-
 deling met de gemeente Groningen, waarbij deze een speci-
 fieke verantwoordelijkheid krijgt voor een aantal lokale voor-
 zieningen. In concreto betekent dit:

Stad Groningen:

...Centrum Beeldende Kunst, incl. beheer kunstenaarsdocumen-
 tatie
 ...Galerie- en expositieruimte-beleid gemeente Groningen
 ...Kunstuitleen stad Groningen
 ...Monumentale opdrachten binnen de gemeente Groningen

Provincie Groningen:

...Project- en manifestatie-subsidies stad en provincie
 ...Monumentale opdrachten buiten de gemeente Groningen
 ...Aankoopsubsidieregeling stad en provincie:
 ...Galerie- en expositieruimtebeleid buiten gemeente
 Groningen
 ...Provinciale Adviesraad Beeldende Kunst, incl. secretariaat
 ...Aankopen en manifestaties Groninger Museum
 Daarbij willen wij – gezien de centrumpositie van de gemeente
 Groningen – verder gaan dan de in de rest van het land ge-
 hanteerde f 1,57 per inwoner en een bedrag van f 300.000
 aan de gemeente decentraliseren.

Provinciale budgetten voor de beeldende kunst

Bij het beleid voor de periode 1993-1996 willen wij de ons resterende WVC-middelen en de autonome provinciale gelden als volgt inzetten:

Projecten & Manifestaties (f 200.000)

Met ingang van 1993 zal het rijk alleen nog manifestaties van nationaal en internationaal belang subsidiëren. Daarom willen wij het bestaande projectenbudget verruimen om hieruit ook manifestaties mogelijk te maken. Te denken valt hierbij aan bovenlokale manifestaties als Noorderlicht, de galerieënpresentatie, Noordkunst, enzovoorts.

Op dit krediet kunnen zowel instellingen als individuele kunstenaars (projecten) een beroep doen.

Heldere afspraken met de beide andere noordelijke provincies achten wij van belang in de voorbereiding van een afstemming van het beleid op het gebied van de beeldende kunst en vormgeving.

Aan de PABK zullen wij vragen hiervoor nadere criteria te ontwikkelen die in noordelijk verband zullen worden getoetst. Dit budget is tevens bestemd voor projecten op het gebied van vormgeving. Wij zullen de PABK vragen in haar advisering zoveel mogelijk aan te sluiten bij de algemene beleidslijnen van WVC op dit terrein, namelijk het onder de aandacht brengen van vormgeving bij producent en consument, ondersteuning daar waar direct effect voor de kwaliteitsverbetering valt te verwachten en stimulering van de gedachtenvorming over vormgeving, zowel binnen als buiten het vak.

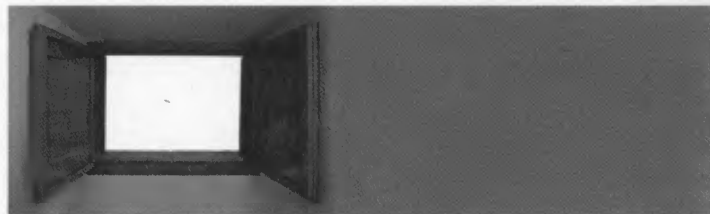
Monumentale opdrachten (f 90.000)

Sinds de invoering van de Tijdelijke Rijksbijdrageregeling Beeldende Kunst in 1984 heeft de provincie Groningen een budget vrijgemaakt voor monumentale opdrachten. Volgens deze regeling kunnen gemeenten en instellingen in de provin-

cie Groningen een aanvullende bijdrage tot maximaal 50% ontvangen bij de realisering van een monumentale opdracht. Diverse gemeenten hebben in de afgelopen jaren een beroep gedaan op deze regeling met als gevolg dat stad en provincie een groot aantal monumentale kunstwerken rijker zijn geworden.

Wij willen deze regeling continueren, zij het dat wij ook kunstenaars van buiten de provincie Groningen willen laten meedoen in de selectie-procedure. Bij dit laatste denken wij aan opdrachten, waarvan budget en locatie zich lenen voor een bredere benadering.

Ook willen we in de komende beleidsperiode graag – op experimentele basis – ruimte maken voor andere invullingen van monumentale opdrachten. Te denken valt aan een ver-

korte procedure voor kwalitatief minder hoogwaardige locaties en opdrachten met kleine budgetten.

Ook kunnen wij ons voorstellen dat we – in overleg met de PABK – komen tot initiatieven voor opdrachten. Dit om bijvoorbeeld jonge kunstenaars meer te betrekken bij monumentale opdrachten of kunstenaars die zich nooit eerder met het werken in opdracht bezighielden.

Over de selectieprocedure en de coördinatie van de monumentale opdrachten het volgende. Met ingang van 1992 beperkte de gemeente Groningen de begeleiding van monumentale opdrachten tot binnen de gemeente Groningen. De secretaris van de PABK neemt nu de werkzaamheden voor de rest van de provincie waar. Wij vragen ons af of deze werk-

KUNST IS HET UITEINDELIJKE RESULTAAT VAN
 KUNDE, DAT NIET DOOR EENIEDER BEGREPEN,
 GEWAARDEERD MOEFT TE WORDEN.
 KUNST DIENT WEL TE WORDEN GEPLAATST IN EEN
 TOEGANKELIJKE AMBIANCE, WAAR MEERDERE
 PERSONEN VAN DIE UITING KENNIS KUNNEN NEMEN.
 EEN REMBRANT OP ZOLDER IS DAAROM MIJNS
 INZIENS GEEN KUNST.
 MOLEN - KERK - EN CAFÉ HAMMING IN GARNWERD
 SAMEN IS WEL KUNST, IS GRONINGER KUNST; IS
 CULTUUR.

*Drs. U.G.H. van der Werff, voorzitter Kamer van
 Koophandel en Fabrieken voor de provincie Groningen*

zaamheden een permanent karakter moeten krijgen. In de loop van de jaren is een scheve verhouding ontstaan tussen de tijd en het geld dat geïnvesteerd werd in de begeleiding in relatie tot het toegekende subsidie aan de opdracht.

In de komende beleidsperiode willen wij een duidelijke scheiding aanbrengen tussen de kwaliteitsbewaking in de selectiefase van de opdrachtprocedure en de begeleiding tijdens de uitvoering van de opdracht.

In de praktijk betekent het dat de provincie actief betrokken zal zijn bij de eerste fase van de procedure (opdrachtoomschrijving, selectie van kunstenaars voor ontwerpschetsen, alsmede de definitieve opdrachtverlening).

Voor de begeleiding en de voortgang van het resterende traject zal de opdrachtgever in het vervolg de eerstverantwoordelijke zijn. Wel kan de opdrachtgever voor een redelijke vergoeding gebruik maken van de diensten van deskundigen (PABK). Natuurlijk blijft de opdrachtcoördinator van de provincie te allen tijde beschikbaar voor advies.

Wij achten deze taakverdeling tussen provincie en opdrachtgever c.q. gemeente beter passen bij de huidige bestuurlijke situatie, waarbij de opdrachtgever een duidelijk sturende rol heeft. Overigens zullen de gemeenten c.q. opdrachtgevers niet van de ene op de andere dag voor deze taak gesteld worden. Wij hebben het voornemen een overgangsjaar te creëren, waarin een handboek zal worden ontwikkeld met modelcontracten, standaardprocedures, etc.

Aankoopsubsidieregeling beeldende kunst (ASK) (f 140.000)

In november 1985 vond de actie "De Grote K met Korting" plaats: op 28 plaatsen in de provincie Groningen (galerieën, verkooptentoonstellingen in de A-kerk in Groningen en De Klinker in Winschoten) kon men kunst kopen met een korting van 25%, dankzij een provinciaal subsidie. De actie was zeer succesvol en vergde meer subsidie dan aanvankelijk geraamd.

Op verzoek van het provinciaal bestuur heeft de Provinciale Bibliotheek Centrale Groningen een onderzoek verricht² naar vragen als: zijn er mensen bereikt die voordien niet of nauwelijks met kunst in aanraking kwamen? Heeft de actie een stimulerend effect op de verkoop van kunstwerken, ook op langere termijn?

De conclusie luidde dat met de actie geen doorsnee van de bevolking is bereikt: het opleidingsniveau en de inkomenspositie van de kopers lagen ver boven het gemiddelde. Het was min of meer een bevestiging van een onderzoek uit 1976 van de Boekmanstichting³, waarin men tot een soortgelijke conclusie kwam.

De PBC concludeerde verder dat een kwart van de kopers zonder deze actie geen kunst gekocht zou hebben. Het percentage mensen dat verwacht in de toekomst nog wel eens kunst te kopen (96%), is hoger dan het percentage dat voor de actie al kunst had gekocht (83%). Echter, 20% verwacht alleen nog kunst te kopen als dit met korting kan.

Het succes van de regeling was zodanig, dat wij besloten met ingang van 1988 een permanente kortingsregeling in te voeren voor galerieën. Op ons verzoek bracht het Provinciaal Adviesorgaan Welzijnsaangelegenheden (PAW) een onderzoeksrapport uit met betrekking tot de effectiviteit van drie provinciale subsidie-instrumenten van de provincie Groningen op het gebied van de beeldende kunst⁴.

Ten aanzien van de ASK-regeling constateert het rapport onder meer dat het verband tussen de door de provincie gewenste effecten en de 20%-regeling niet echt hard te maken valt. Toch worden van de regeling positieve effecten waargenomen, zeker in samenhang met de rijks-renteregeling. In afgeleide zin ondersteunt de regeling de realistische bedrijfsvoering van de betrokken galeriehouders, die daarenboven voornamelijk Groninger kunstenaars met – relatief groot – succes bemiddelen naar het publiek.

In de praktijk levert de regeling ook een aantal nadelen op. Zo

blijkt het budget telkenjare ontoereikend, waardoor de regeling in feite maar een half jaar functioneert. Wel constateren de galeriehouders, dat de regeling in combinatie met de rentesubsidieregeling van het rijk drempelverlagend werkt.

Wij willen de regeling tot en met 1993 handhaven. Wel stellen wij voor om met ingang van 1994 een maximum-bijdrage van f 30.000 per galerie te hanteren om een betere spreiding over de galerieën te realiseren. Daardoor wordt galerieën die meer moeite hebben met het opbouwen van een koperspubliek meer tijd geboden.

Galeriesubsidies

Daarnaast kennen wij een waarderingssubsidie van f 4.000 voor galerieën, die een podiumfunctie nastreven en daardoor veelal kunst exposeren die minder geschikt is voor verkoop. Als gevolg van het convenant met de gemeente Groningen zullen wij ons galerie-beleid buiten de stad continueren met een waarderingssubsidie van f 4.000 voor die instellingen die aan de criteria voldoen en geen gebruik maken van de ASK. De subsidies komen ten laste van het krediet ondersteuning beeldende kunst.

Expositiesubsidies

Verder kenden wij een regeling voor exposities (f 500 per expositie, met een maximum van vier per jaar). Ten aanzien van de expositie-bijdrage merkt het PAW-onderzoek op, dat deze goed lijkt te voldoen. Niet zozeer voor de inkomensvorming in directe zin (verkopen), maar voor het openbaar maken van kunstwerken op zeer vele vrij toegankelijke locaties, zodat het spreidingsdoel hiermee gediend is. Daar niet alle exposities dezelfde kosten met zich meebrengen en zij soms op locaties plaatsvinden die reeds uit andere bronnen gefinancierd worden, zou een nadere overweging omtrent de toekenningscriteria en de hoogte van de bijdrage de moeite waard lijken. Een probleem is verder volgens het onderzoek

2) Provinciale Bibliotheekcentrale Groningen, *De Grote K met korting*, Groningen, 1986.

3) T. Gubbels, *Kwaliteit op Krediet, de rentesubsidieregeling kunstankopen 1984-1990*, Amsterdam, 1992.

4) PAW, *Kunst te koop?*, Groningen, 1989.

dat het bedrag laag is ten opzichte van de administratieve afhandeling. Het is te overwegen een procedure te ontwerpen die daarvoor oplossingen biedt en die eventueel differentieert naar expositiekosten.

De gedifferentieerde benadering van de exposities, zoals verwoord in het onderzoek 'Kunst te Koop?' spreekt ons aan. Aan de PABK zullen wij ook vragen nadere criteria te ontwikkelen, waarbij de onderzoeksresultaten van het PAW worden betrokken. Deze subsidies zullen ten laste worden gebracht van het krediet ondersteuning beeldende kunst.

Aankopen en manifestaties Groninger Museum (f 100.000)

Thans heeft het Groninger Museum uit de gelden van de Interimregeling Beeldende Kunst en Vormgeving een budget van f 30.000 voor aankopen van Groninger kunstenaars. Zoals eerder in dit hoofdstuk gesteld willen wij het protectionisme voor dit onderdeel – ook al gezien de internationale oriëntatie van het museum – loslaten.

Tevens ontving het Groninger Museum in de afgelopen jaren bijdragen van het rijk voor manifestaties. Deze varieerden op jaarbasis tussen f 60.000 en f 70.000. Op grond van de nieuwe taakverdeling is hier nu een taak weggelegd voor de provincie. Wij zijn daartoe bereid. Wel zijn wij van mening dat deze middelen niet bestemd moeten zijn voor reguliere tentoonstellingen die geheel of grotendeels samengesteld zijn uit de eigen collectie van het museum. Bij de subsidiëring van manifestaties zal het in de meeste gevallen om tentoonstellingen (met de bijbehorende publikatie) van bruiklenen gaan. Indien delen van de eigen collectie onder de titel manifestatie worden gepresenteerd, moet er naar onze mening sprake zijn van:

...bijzondere publieksactiviteiten: met een bijzondere aandacht voor de vormgeving en kwaliteit van de informatie-overdracht;

...bijzondere vormgeving en inrichting: in die zin dat de inhoud van de tentoonstelling op speciale wijze wordt ondersteund en er wellicht een dimensie aan toevoegt;

...interdisciplinaire benadering, waarbij grenzen tussen de verschillende disciplines (bijvoorbeeld beeldende kunst, architectuur en design) ter discussie worden gesteld, alsmede collecties van archeologie, geschiedenis, kunstnijverheid en beeldende kunst in een bijzondere samenhang worden gepresenteerd.

Het bestaande budget voor aankopen willen wij samenvoegen met een nieuw manifestatiebudget om het Groninger Museum in staat te stellen het ene jaar wat meer het accent te leggen op aankopen, het andere wat meer op manifestaties. In totaal gaan wij uit van een maximum van f 100.000.

Kunstuitlenen (f 50.000)

Als gevolg van het convenant met de gemeente Groningen zullen wij onze financiële betrokkenheid beperken tot kunstuitlenen en artotheken buiten de stad. Het beschikbare budget zal worden verdeeld op basis van het aantal uitgeleende werken in het voorgaande jaar.

Groninger Kunstenaars Kollektief (f 9.000)

In 1991 zette het Groninger Kunstenaars Kollektief een koerswijziging in. Voorheen organiseerde men voor de aangesloten kunstenaars een jaarlijkse verkooptentoonstelling in de Der Aa-Kerk. Nadien kwam het accent veel meer te liggen op uitwisselingstentoonstellingen met andere kunstenaarsverenigingen, zowel in Nederland als in onze buurlanden. De jaarlijkse tentoonstelling in de Der Aa-kerk werd ook opengesteld voor kunstenaars van de zusterverenigingen. De zich aanmeldende kunstenaars moeten wel eerst het kritische oog van een selectiecommissie doorstaan. Ook bij de aanneming van nieuwe leden stelde het GKK een ballotage in, wat leidde tot een grotere nadruk op de kwaliteit van het ledenbestand.

Daarnaast ontwikkelt het GKK zich meer en meer tot een noordelijke kunstenaarsorganisatie. Zo waren bij haar laatste presentatie de vier noordelijke provincies betrokken. Kortom het GKK professionaliseert: meer nadruk op kwaliteit en goed geoutilleerde tentoonstellingsruimten, meer oog voor wat zich buiten de Groninger grenzen afspeelt.

Wij willen de waardering voor de inzet van het GKK uitdrukken in een verhoging van het structurele subsidie tot f 9.000 per jaar.

Krediet ondersteuning beeldende kunst (f 78.150)

Dit krediet is bestemd voor de waarderingssubsidies voor de galerieën, alsmede voor de ondersteuning van het Centrum Beeldende Kunst in de stad Groningen voor haar facilitaire dienstverlening. Daarnaast kunnen incidentele subsidies worden verleend om flexibel op actuele ontwikkelingen in te kunnen spelen.

Overhead (f 38.150)

Van de Interimregeling Beeldende Kunst en Vormgeving mag 7% worden aangewend voor de kosten van overhead.

Rekening houdend met de decentralisatie naar de gemeente Groningen, komt dit neer op een bedrag van f 38.150. Dit is bestemd voor de reis- en vacatiegelden van de Provinciale Adviesraad Beeldende Kunst (PABK).

PABK

Bij voordracht 68/1989 vond de instelling van de Provinciale Adviesraad Beeldende Kunst plaats, alsmede het daarbij behorende reglement. De PABK was de opvolger van de ACBK. In het reeds aangehaalde PAW-rapport "Kunst te Koop?" constateerden de onderzoekers verwarring over de vermeende dubbele functies van de toenmalige ACBK en het Centrum Beeldende Kunst waar het secretariaat was gevestigd. Toen zich bij de laatste een vacature voordeed, hebben wij met de

gemeente Groningen overlegd over een verplaatsing van het secretariaat naar de provinciale griffie met ingang van 1992. Inmiddels is dat gerealiseerd. Op grond van deze en andere ontwikkelingen behoeft het reglement enige aanpassing. Deze hebben wij opgenomen in de bij deze nota behorende voordracht.

Een tweetal experimenten

AANLEIDING

In de loop van 1993 zal de kamerbehandeling plaatsvinden van de nieuwe Algemene Bijstandswet. Hoewel er nog overleg gaande is tussen de bewindslieden van WVC en Sociale Zaken, zal het ontwerp van de wet in zijn huidige vorm grote consequenties hebben voor kunstenaars in het algemeen en beeldend kunstenaars in het bijzonder die aangewezen zijn op een bijstandsuitkering. Zo zal er een sollicitatieplicht zijn voor beeldend kunstenaars die niet in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, zijn beroepskosten niet aftrekbaar en zullen beroepskostenvergoedingen in mindering gebracht worden op de uitkering, waardoor zij dus niet tot het eigenlijke doel kunnen worden aangewend.

Wij verwachten dat bij het ongewijzigd doorgaan van deze wet een groot gedeelte van deze beroepsgroep in de problemen zal komen. Het betekent niet, dat wij nu ineens een kunstenaarsbeleid gaan voeren in plaats van een kunstenbeleid, wèl dat wij zorg koesteren over deze situatie en daarvoor aandacht willen hebben.

Medio november bereikte ons het bericht van het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars dat er over 1992 een onderbesteding van het budget voor de beroepskostenvergoedingen zal zijn van ca. f 95.000. Over de oorzaak van het geringere aantal aanvragen is nu nog geen onderzoeksmateriaal voorhanden, maar er zijn indicaties dat er sprake zou zijn van een grote beroepsuitval.

Wij willen deze gelden incidenteel inzetten voor een tweetal -

KUNST EN CULTUUR ZIJN VAN DIE ZELDZAME
ELEMENTEN DIE ALLEEN DE MENS EIGEN ZIJN.
WIJ WILLEN DIE TE KOESTEREN EN VERSPREIDING
FAARVAN MOGELIJK TE MAKEN OP EEN MENSELIJKE
MHAAT. DAT WIL LEGGEN SOMS UITBUNDIG, SOMS
INGETOGEN, MAAR NOOIT BEPERKEND WANNEER ZIJ
IETS TOEVOEGEN AAN BESTAANDE STRUCTUREN OF
DEZE HELPEN ZICHTBAAR TE MAKEN. EN GOEDE
KUNST DOET DIT ALTIJD. ALLEEN, WAT IS GOED.
GOED IS ALS HET DISCUSSIE OP GANG BRENGT OP NIET
BEGREPEN WORDT EN TOT EXPLICATIE NOODT.

*Mr. drs. C.W.A. Hendrikse, directeur personeelszaken
N.V. Nederlandse Gasunie*

landelijk gezien unieke – experimenten in 1993, waarvoor het Voorzieningsfonds een aanzet heeft gegeven en die enigszins anticiperen op de toekomstige uitkerings situatie.

Fonds produktiekredieten beeldende kunst

Er is een beperkte vrije markt voor de beeldende kunst in Nederland: verkoop, verhuur, opdrachten en sponsorship. Ook de overheid is partij op die markt. In Groningen zijn daarvan de gesubsidieerde budgetten voor de kunstuitleen en de projectsubsidies een voorbeeld.

Principieel is de gedachte in onze opvatting niet onjuist dat kunstenaars op de vrije markt hun inkomsten moeten verwerven, maar het probleem is dat die markt veel te klein is, de winstmarges voor kunstenaars daardoor laag zijn en investeringen dientengevolge uiterst moeizaam zijn.

En investeren is, juist voor de vrije markt, nodig:

...als een kunstenaar wil verkopen moet hij werken voorradig hebben;

...als hij/zij aan de kunstuitleen wil verhuren moet de kunstenaar voorraad hebben en meestal zeer lang op de opbrengsten wachten;

...als de kunstenaar opdrachten en projectsubsidies wil verwerven moet hij/zij een behoorlijke documentatie hebben (investering vaak alleen al f 1.000 á f 1.500) en, als hij de schetsopdracht (de gebruikelijke eerste fase) krijgt moet hij het maken van de schetsen voorfinancieren;

...als hij/zij wil exposeren moet hij het werk inlijsten, verzekeren, transporteren en soms verwacht de zaalhouder een bijdrage vooraf die flink kan oplopen. Als er verkoop plaatsvindt, moet de kunstenaar in veel gevallen nog een aantal maanden op zijn geld wachten.

En nog los van dit alles moet de kunstenaar, om zijn kwaliteit te ontwikkelen, regelmatig door kunnen werken en dus materiaal en uitrusting ter beschikking hebben.

Om de kunstenaar daartoe in staat te stellen willen wij

hem/haar renteloze produktiekredieten verstrekken. Groninger kunstenaars, zowel stad als provincie, kunnen – na toetsing op beroepsmatigheid en inkomen, een krediet verwerven van maximaal f 4.800, waarop betrokkene elke maand f 100 afbetaalt. Indien de kunstenaar zich houdt aan zijn betalingsverplichtingen, wordt elk jaar 10% van zijn schuld kwijtgescholden.

De voordelen van deze werkwijze zijn de volgende:
 ... door middel van deze wijze van voorfinanciering worden kunstenaars in Groningen daadwerkelijk in staat gesteld gebruik te maken van de mogelijkheid tot het verwerven van inkomsten die de overheid en de particuliere markt bieden;
 ... kunstenaars worden gestimuleerd tot een bedrijfsmatige aanpak van hun beroepspraktijk en daarvoor ook beloond;
 ... de regeling is niet strijdig met het ontwerp op de nieuwe bijstandswet, omdat er slechts sprake is van schulden die gemaakt en daarna niet verminderd worden, niet van inkomen. Het VVK, dat heeft aangeboden de afhandeling van deze kredieten te verzorgen, gaat uit van ca. 100 kunstenaars die van deze mogelijkheid gebruik zullen maken.

Voor het benodigde bedrag van f 480.000 zal het VVK zelf f 85.000 in de vorm van een lening verstrekken. Het restant ad f 395.000 vergt een voorfinanciering. Voor de afhandeling van deze kredietverlening en de overige faciliteiten van het VVK zal deze Haagse instelling met ingang van januari 1993 een bijkantoor openen in de stad Groningen.

Wij willen dat experiment mogelijk maken door facilitaire ondersteuning in de vorm van een eenmalige renteloze lening aan het VVK. De rentederving ad f 33.575 brengen wij ten laste van de culturele kredieten.

Artistieke banenpool

Het fenomeen banenpool mag bekend worden verondersteld. Een stichting neemt uitkeringsgerechtigden in dienst tegen een beloning die bestaat uit hun uitkering en een toeslag. De

Sociale Dienst vergoedt de kosten met uitzondering van een bedrag van ca. f 2500, dat de pool aan de GSD retourneert met uitzondering van de niet-personele materiaalkosten. De pool kan alleen werkzaamheden verrichten die niet concurrerend zijn op de vrije markt.

In samenwerking met het VVK, dat als werkgever wil gaan fungeren, hebben wij het volgende experiment ontwikkeld, dat kunstenaars aan het werk zet zonder in conflict te komen met de sollicitatieplicht en de Bijstandswet;
 ... kunst brengt op plaatsen, waar die anders niet kan komen;
 ... iets creëert, dat kunstenaars minder afhankelijk maakt;
 ... wellicht nieuwe markten tot ontwikkeling brengt.

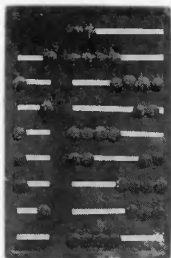
We gaan voor het experiment uit van een tiental kunstenaars, die in dienst komen van het VVK. Het VVK gaat op zoek naar opdrachten en activiteiten op de non-commerciële markt. De opdrachtgever betaalt een bijdrage, die de materiaalkosten en de toeslag van de kunstenaar dekt.

Wij zijn voornemens hiervoor een bedrag van f 30.000 ter beschikking te stellen: f 25.000 voor de bijdragen aan de GSD en f 5.000 als reis-, verblijf-, en administratieve kosten van de werkgever.

Het VVK is voornemens de Hogeschool IJsselland aan te zoeken voor onderzoek en evaluatie van het project. Bij een positieve uitkomst willen wij het project, evenals het Fonds Produktiekredieten, inbrengen bij het ontwikkelen van een gezamenlijk noordelijk beleid op het gebied van de beeldende kunst en vormgeving.

Financiële recapitulatie

De regelgeving op dit terrein kent haast even veel verschijningsvormen als de beeldende kunst zelf. Daarom geven we voor de overzichtelijkheid op de volgende pagina een financiële recapitulatie:

Financiële recapitulatie

Projecten & Manifestaties	f 200.000
Monumentale opdrachten	f 90.000
Aankoopsubsidieregeling beeldende kunst	f 140.000
IPO/VNG Convenant (gem. Groningen)	f 300.000
Groninger Museum	f 100.000
Kunstuitlenen	f 50.000
Overhead	f 38.150
Groninger Kunstenaars Kollektief	f 9.000
Krediet ondersteuning beeldende kunst	f 78.150
Fonds Produktiekredieten incl. rentederving	f 98.575
Banenpool	f 30.000
Totaal	<u>f 1.133.875</u>
Dekking:	
Interimregeling beeldende kunst	f 845.000
Voorzieningsfonds Voor Kunstenaars	f 95.000
Autonome middelen	<u>f 193.875</u>
Totaal	<u>f 1.133.875</u>

M C M X C I I I

M C M X C V I

FILM EN VIDEO

5 **Film en video**

Filmproductie 61

Krediet filmproducties 61

Filmdistributie 62

Provinciale Groninger Filmliga 62

Groninger Filmfestival 63

Gronings Audiovisueel Archief 63

In de afgelopen decennia is het bioscoopbezoek sterk teruggelopen. In het begin van de jaren vijftig was er nog sprake van ca. 65 miljoen bezoeken aan de film, aan het einde van de jaren tachtig was dit gedaald tot ca. 15 miljoen¹. Of het louter en alleen aan de opkomst van de televisie toe valt te schrijven, is nog maar de vraag. Zo promoveerde onlangs iemand uit de Groninger filmwereld op een dissertatie over Nederlandse ingenieurs en de fortificatiewerken in de Tachtigjarige Oorlog met de stelling: 'De belangrijkste oorzaken van het teruglopend bioscoopbezoek in Nederland zullen eerder blijken uit een eenvoudig vergelijkend onderzoek van de Consumentenbond naar het bioscoopbedrijf dan uit (wetenschappelijke) onderzoeken naar de vrijetijdsbesteding in Nederland'². Een dergelijke afname van het filmbezoek is ook onze provincie niet bespaard gebleven. "Het gaat niet goed met de film in de stad Groningen", concludeert Rob de Kam in het Nieuwsblad van het Noorden³. Groningen is van vijfde, zesde filmstad van het Noorden geworden. Het elan lijkt er op veel fronten een beetje uit. We hebben er voor de aardigheid de nota van 1984 nog even op nageslagen. Toen was er nog sprake van de Vereniging Groninger Filmcircuit, Liga '68, de stichting Groninger Filmfestival, de stichting Groninger Journaal en het Dienstverlenend Orgaan Groningen. Van hen is – na het recente faillissement van de stichting Groninger Filmfestival – na acht jaar alleen Liga '68 nog over-eind gebleven.

Voor het beleid in de komende jaren maken we een onderscheid tussen filmproductie en -distributie.

Filmproductie

Krediet filmproducties

Met ingang van 1985 stelden wij het krediet filmproducties in voor het maken van (semi-)professionele film- en videoproducties, waarmee een provinciaal belang was gediend. De

hoogte van het krediet bedroeg aanvankelijk f 25.000, in de loop van de jaren liep dit op tot f 44.300.

Bij de besluitvorming over deze subsidieverzoeken, lieten wij ons bijstaan door een filmadviescommissie van drie onafhankelijke deskundigen, die de aanvragen in twee halfjaarlijkse ronden beoordeelde.

ONTWIKKELINGEN

Na een bloeiende start, nam het aantal keren dat een beroep op dit krediet werd gedaan, af. Ook was de filmadviescommissie meermalen teleurgesteld over het niveau van de aanvragen.

Om de kwaliteit van de scenario's te verbeteren hebben wij een workshop scenarioschrijven georganiseerd, alsmede een scenario-wedstrijd. Tot een structurele verbetering heeft dit evenwel niet geleid.

Ook de kosten van het medium lijken bepalend voor het aantal en de kwaliteit van de aanvragen. Het gebruik van video is geen goedkoop alternatief gebleken, omdat hier ook duurdere, professionele systemen (Betacam) hun intrede deden. Incidenteel zijn er – op advies van de filmcommissie – ook andere activiteiten mogelijk gemaakt op het gebied van film, zoals de reeds genoemde scenario-workshops, scenario-wedstrijd, produktie filmboard voor interessant scenario, ondersteuning Groningse presentatie op Nederlandse Filmdagen, etc.

PROVINCIAAL BELEID

Wij menen dat het krediet verlaagd kan worden tot f 30.000. Behalve ten behoeve van filmproducties kan het krediet in voorkomende gevallen ook worden aangewend voor andere incidentele activiteiten op filmgebied. Ook mede gezien de opkomst van het medium willen wij aan het filmkrediet de bredere naam 'krediet audiovisuele projecten' geven. De filmadviescommissie heeft het idee ontwikkeld om een stage-onderzoek te laten houden naar het vertoningspatroon

1) H.M. Driessen, e.a., *De Filmfondsen in de jaren tachtig*, Utrecht, 1991, p. 11.

2) dr. F.W. Westra, *Nederlandse ingenieurs en de fortificatiewerken in het eerste tijdperk van de Tachtigjarige Oorlog, 1573-1604*, Groningen, 1992.

3) *Nieuwsblad van het Noorden*, 16 mei 1991.

VOR MIJ PERSOONLIJK WORDT DE WERELD DOR EN
 SAAI, ALS IK NIET MEER OP HET PUNTJE VAN DE STOEL
 KAN ZITTEN TIJDENS EEN VERRASSENDE THEATER-
 VOORSTELLING OF NIET MEER GEÏNTRIGEERD WORDT
 DOOR DE BEELDEN VAN EEN FILMMAKER.
 EEN LEVEN ZONDER KUNST EN CULTUUR KAN IK ME
 NIET VOORSTELLEN. ONMOGELIJK TE BEDIENKEN, DAT
 ER GEEN LITERATUUR MEER ZOU ZIJN, GEEN
 BEELDENDE KUNST, GEEN MUZIEK. HET LEVEN ALLEEN
 GEÏNTERPRETEERD DOOR WETENSCHAPPERS. KUNST EN
 CULTUUR BETEKENT VOOR MIJ GENIETEN, AAN HET
 DENKEN GEËT WORDEN, EEN PRIKKELING VAN DE
 GEEST OF DE EMOTIE EN HET ALERT BLIJVEN OP DE
 VERANDERINGEN IN DE SAMENLEVING.

*Henk Spoeltman, directeur cultureel studentencentrum
 USVA*

van film- en videoprodukties, die mede met een provinciaal subsidie tot stand zijn gekomen. Deze suggestie nemen wij graag over en wij zullen de commissie vragen hieraan een nadere uitwerking te geven.

Aan de subsidiëring van een film- of videoproduktie hebben wij steeds de voorwaarde verbonden dat wij een kopie op VHS ontvangen. Deze willen wij overdragen aan de stichting Gronings Audiovisueel Archief (zie hieronder) om door hen te laten beheren.

FILMADVIESCOMMISSIE

De Provinciale Filmadviescommissie bestond aanvankelijk uit drie leden, ondersteund door een ambtelijk secretaris. In het kader van de ontwikkeling van de één loket-functie met de gemeente Groningen is onlangs een vacature ingevuld met een vertegenwoordiger van de Adviesraad Cultuur van de gemeente Groningen, deskundig op het gebied van film. In principe willen wij elk jaar drie rondes houden. Indien het aantal of karakter van de verzoeken daartoe aanleiding geeft, kan de commissie vaker bij elkaar komen.

Filmdistributie

Provinciale Groninger Filmliga

Met ingang van 1987 verzorgde de Provinciale Groninger Filmliga de filmdistributie buiten de stad Groningen. In de periode liep het aantal voorstellingen op van 51 naar 94, het aantal vertoningsplaatsen liep terug van 11 naar 10. De bezoekersaantallen stegen van 549 naar 2832, het gemiddeld aantal bezoekers steeg van 10.8 naar 28.9 per voorstelling. Het provinciaal subsidie bedroeg aanvankelijk f 39.000 en steeg in de loop van de jaren naar f 55.000.

ONTWIKKELINGEN

Een aantal factoren heeft geleid tot een heroriëntatie van het filmbeleid. In de eerste plaats noemen we de één loket-functie

met het tegengaan van versnippering van menskracht en mid- delen, alsmede een grotere duidelijkheid naar buiten toe. In de tweede plaats leidde het faillissement van de stichting Groninger Filmfestival (zie hieronder) tot een herverkaveling van krachten en verantwoordelijkheden op filmgebied in de stad Groningen.

Wij hebben daarom aan de stichting Liga '68 gevraagd te onderzoeken of zij de mogelijkheid zag ook de film distributie in de provincie te verzorgen.

Die notitie ontvingen wij in juli van dit jaar. Liga '68 wil – om de vertoning van kwaliteitsfilms en kunstzinnige films in de provincie Groningen te optimaliseren – voor het 35mm circuit aansluiting zoeken bij het reguliere bioscoopbedrijf in Stads- kanaal, Winschoten en Hoogezand-Sappemeer. Daarnaast acht Liga '68 mogelijkheden aanwezig in de culturele centra van Veendam en Delfzijl. Wat Stadskanaal betreft, zal er een beleidsafstemming plaats moeten vinden met de plaatselijke filmliga.

Voor het overige deel van de provincie wil Liga '68 (met uit- zondering van de stad Groningen) de reeds bestaande verto- ningen in Adorp, Haren, Leek, Noordlaren, Schouwerzijl en wellicht Middelstum voortzetten. Daarnaast wil men gericht experimenteren in andere kernen, zoals in Uithuizen en Winsum, om tot een betere spreiding van de filmvertoning te komen.

Na een jaar wil Liga '68 deze periode evalueren, waarna een min of meer definitief vertonersnet in de provincie tot stand moet komen. Men streeft naar een vertoningsfrequentie, variërend van minimaal 30 (35 mm-circuit) tot ongeveer 20 (16 mm-circuit) voorstellingen per jaar. Het gemiddelde aantal toeschouwers zal volgens Liga '68 rond de veertig moeten lig- gen. Hiervoor is naar haar mening een kiene programmering en een grote publicitaire activiteit vereist. In samenwerking met lokale filmliga's, die als plaatselijke werkgroepen dienen te functioneren, zal Liga '68 naast het boeken van de films

ook veel aandacht besteden aan promotionele begeleiding en wellicht ook financiële en administratieve ondersteuning van de vertoners.

PROVINCIAAL BELEID

Uit het oogpunt van doelmatigheid en duidelijkheid achten wij een concentratie van de film distributie bij Liga '68 wenselijk. Wij hebben daarom besloten aan deze stichting in de komen- de jaren een subsidie te verlenen van f 45.000 ten behoeve van deze taak. Wel achten wij het van belang dat na het tot stand komen van de evaluatie, begin 1994, overleg plaats- vindt over de verder uit te zetten koers.

Een en ander betekent dat wij de subsidiëring van de Pro- vinciale Groninger Filmliga met ingang van 1993 zullen beëin- digen. De wachtgeldaanspraken nemen wij voor onze reke- ning. De kosten hiervan worden ten laste gebracht van de begroting 1993.

Groninger Filmfestival

In 1990 faillierde de stichting Groninger Filmfestival, die tot dan met wisselend succes een jaarlijks festival organiseerde in de stad Groningen.

In overleg met diverse betrokkenen besloot Liga '68 te onder- zoeken of zij deze waardevolle traditie zou kunnen voortzet- ten. De uitslag luidde positief.

Inmiddels hebben de eerste twee (succesvolle) edities plaats- gevonden. Wij zijn van mening dat dit festival ook in de komende beleidsperiode provinciale ondersteuning behoeft en hebben daarom besloten voor de periode 1993-1996 hiervoor aan stichting Liga '68 een subsidie van f 15.000 te verlenen.

Gronings Audiovisueel Archief

ONTWIKKELINGEN

Onder auspiciën van het Historisch Contact Groningen heeft de Geschiedeniswinkel van de Rijks Universiteit Groningen

een inventarisatie uitgevoerd van historische films in de provincie Groningen. In totaal zijn zo'n 1100 unieke films opgespoord en gedocumenteerd in een catalogus, die in 1990 verscheen. Het verschijnen van de catalogus heeft inmiddels al weer tot de aanmelding van enkele honderden andere films en banden geleid.

Gedurende twee jaar heeft een werkgroep, bestaande uit medewerkers van de Geschiedeniswinkel, Liga '68, rijks- en gemeentearchief en het Nederlands Omroep Productiebedrijf de mogelijkheden onderzocht voor de opzet van een audiovisueel documentatiecentrum voor stad en provincie Groningen. Na consultatie van deze beide overheden was er aanleiding om door te gaan.

Dit resulteerde in de oprichting van de stichting Gronings Audio Visueel Archief. In het bestuur participeren Radio Noord, de Groninger archiefdiensten, Liga '68, de Rijksuniversiteit en het bedrijfsleven.

Er is in de toekomst sprake van een gezamenlijke huisvesting van rijks- en gemeentearchief in Groningen in het Stationsgebied Noord-West. Daar lijken ook mogelijkheden aanwezig voor het onderbrengen van het Gronings Audiovisueel Archief.

De realisatie van deze plannen vergt evenwel nog enige jaren. In afwachting hiervan willen de initiatiefnemers een bescheiden centrum oprichten in het archiefbureau van de gemeente Groningen, waar acquisitie, ontsluiting, beheer en voorlichting over het verworven materiaal centraal zullen staan.

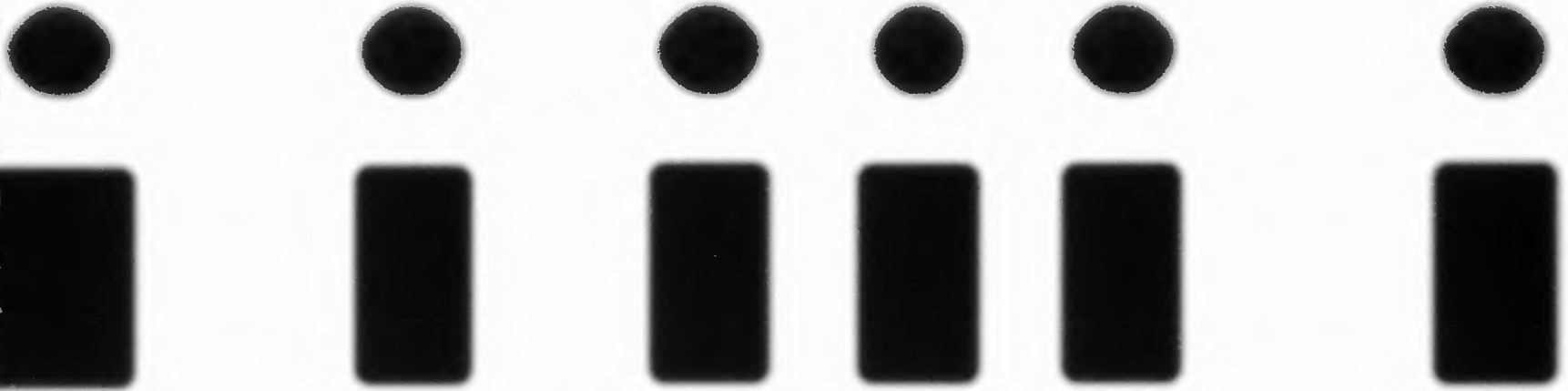
PROVINCIAAL BELEID

De Archiefwet regelt (nog) niet audiovisueel materiaal. De wet gaat alleen over overheidsstukken en dergelijke. In het Nationaal Filmmuseum gaat het met name om materiaal van nationale en internationale importantie.

Om het vaak waardevolle materiaal te behouden, zien wij een taak weggelegd voor de regionale overheid. Wij willen het de

nieuwe stichting daarom ook mogelijk maken een Gronings Audiovisueel Archief verder te ontwikkelen. Voor de periode 1993-1996 stellen wij daarom structureel een bedrag van f 10.000 beschikbaar.

M C M X C I I I

M C M X C V I

LETTEREN EN MEDIA

6 Letteren en media

Letterenbeleid 67

Doe Maar Dicht Maar 67

Herfstschrift 68

Belcampo-stipendium 68

Provinciale Bibliotheek Centrale Groningen 68

Mediabeleid 69

Radio Noord 69

In de jaren vijftig besteedden de Nederlanders nog 60 procent van hun (echte) vrije tijd aan het lezen van boeken, kranten en tijdschriften, in 1990 was dit gedaald tot 20 procent¹.

Ook de samenstelling van het lezerspubliek veranderde. Hoewel de tijd die men aan het lezen besteedt daalt, blijken literaire romans en gedichten steeds meer in trek. Zo steeg in de jaren tachtig het aandeel van de belletrise in de totale afzet van 'algemene boeken' van 14 naar 23 procent².

Dat laatste wordt bevestigd door de onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau, dat sinds 1985 regelmatig onderzoek verricht naar het leesgedrag van de Nederlanders in hun vrije tijd. Ook hier komt naar voren, dat een stijgend scholingsniveau gekoppeld moet worden aan een afnemende belezendheid. Steeds grotere groepen slaan vrijwel nooit meer een boek of een krant open. Beter geschoolden van middelbare leeftijd (35-55 jaar) scoren bovengemiddeld bij het lezen, beter geschoolde jongeren (20-35 jaar) volgen hen niet na. De beeldcultuur met haar videoclips lijkt aan een onstuitbare opmars begonnen.

Het is daarom misschien goed om ook een tegengeluid te laten horen. Bij de presentatie van de 38e Kinderboekenweek betoonde directeur Henk Kraima van de stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) zich 'zeer huiverig voor modieus doemdenken over het lezen'³. Hij uitte daarbij de kritiek op de onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau, dat genoemde cijfers alleen betrekking hebben op het lezen als vrijetijdsbesteding. Lezen voor studiedoeleinden of op weg naar het werk is niet onderzocht en daardoor ontstaat een vertekend beeld, aldus de directeur van de CPNB. Hoopgevend is in elk geval de stijging van de verkoop van kinderboeken met 30% in de laatste drie jaar. Zo zijn er in 1990/1991 drie miljoen boeken voor of door kinderen gekocht, waarmee een omzet van 40 miljoen gulden was gemoeid. In dit hoofdstuk willen wij niet alleen aandacht schenken aan

het letterenbeleid in de komende periode, maar ook trachten een samenhang aan te brengen met de overige media-voorzieningen, zoals het bibliotheekwerk en Radio Noord.

Letterenbeleid

Het provinciaal beleid op het gebied van de letteren heeft tot dusverre geen pregnante plaats ingenomen. Daar willen wij – zij het, gezien onze financiële mogelijkheden, in bescheiden mate – verandering in brengen.

MANIFESTATIES

In onze provincie vindt sinds een aantal jaren een tweetal belangwekkende literaire manifestaties plaats. In de eerste plaats het project 'Doe Maar Dicht Maar', voor jongeren en ten tweede 'Herfstschrift', een manifestatie voor volwassenen. Beiden hebben zich inmiddels een nationale reputatie verworven.

Doe Maar Dicht Maar

Dit jaarlijkse festival voor scholieren is in 1985 begonnen als een experimenteel project rond het thema 'jongeren en poëzie'. Op grond van het grote succes is het een jaarlijks terugkerende manifestatie geworden. 'Doe Maar Dicht Maar' stelt zich ten doel de belangstelling voor poëzie bij middelbare scholieren te vergroten door hen zelf gedichten te laten schrijven en ze kennis te laten nemen van poëzie van professionele dichters. Inmiddels zijn ook in andere steden, waaronder Leeuwarden, Rotterdam, Nijmegen en Zwolle vergelijkbare projecten gestart. Het inmiddels landelijke karakter van het project blijkt ook uit de samenwerking met de KRO, die videoclips maakt van de beste gedichten en deze op de televisie uitzendt.

Aan het festival willen wij voor de periode 1993-1996 een subsidie verlenen van f 5.000 per jaar.

1) *Investeren in Cultuur*, Rijswijk, 1992.

2) *Boekenvakboek 1987*, stichting Speurwerk betreffende het boek, Amsterdam, 1987.

3) *Utrechts Nieuwsblad*, 8 september 1992.

Herfstschrift

Dit jaar vindt voor de dertiende keer de manifestatie Herfstschrift plaats. Herfstschrift is zonder twijfel het belangrijkste literaire festival in het Noorden van ons land. De manifestatie heeft niet enkel een regionale uitstraling, maar is zeker ook van landelijke betekenis. Niet voor niets wordt in de landelijke pers, zoals Trouw, NRC-Handelsblad, de Volkskrant, royale aandacht besteed aan Herfstschrift, terwijl meestal ook de NOS-radio zich niet onbetuigd laat.

Met ingang van 1991 is de literatuurweek gecompriemd tot een festival van drie dagen rond speciale thema's; op die wijze worden in drie dagen ruim dertig uiteenlopende programma's gepresenteerd, alle met een hoog informatief gehalte. Ook aan Herfstschrift willen wij voor de periode 1993-1996 een subsidie verlenen van f 10.000 per jaar.

Belcampo-stipendium

In 1988 hebben wij aan de auteur Max Dendermonde de opdracht verleend 40 sonnetten te schrijven over Groningen. Aan deze opdracht heeft Dendermonde – zij het fors verlaat wegens andere drukke werkzaamheden – voldaan. De bundel zal in de eerste helft van 1993 verschijnen in een oplage van 600 exemplaren, waarvan 100 exemplaren in een luxe uitvoering, die bestemd zijn als relatiegeschenk.

Na deze eerste opdracht op het terrein van de letteren willen wij hieraan een min of meer structureel karakter geven. Wij zullen daarom overgaan tot het instellen van het Belcampo-stipendium, genoemd naar de lange tijd in Groningen woonachtige schrijver Belcampo (1902-1990, pseudoniem van H.P. Schönfeld Wichers).

Het Belcampo-stipendium is bestemd voor een persoon of instelling en dient uit te monden in een essay, novelle of gedichtencyclus. Aan het stipendium is een bedrag van f 5.000 verbonden.

Het Belcampo-stipendium zal eens in de twee jaar worden uit-

gereikt, tezamen met de Post Middendorp opdracht (zie hoofdstuk 10 van deze nota). Voor de toekenning zullen wij gebruik maken van een onafhankelijke, door ons in te stellen jury. Het stipendium zal voor het eerst worden uitgereikt in 1994.

Provinciale Bibliotheek Centrale Groningen

ONTWIKKELINGEN

De stichting Provinciale Bibliotheek Centrale Groningen (PBCG) stelt zich ten doel om via een provinciaal netwerk de rol en de taken van lokale bibliotheken zo breed mogelijk te ondersteunen. Momenteel zijn praktisch alle bibliotheken bij de PBCG aangesloten, met uitzondering van die in de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Groningen. Bij de laatste is wel sprake van nauwe samenwerking op een aantal terreinen.

In de praktijk levert de PBCG aan de plaatselijke bibliotheken op maat gesneden facilitaire diensten.

In het recente verleden is op het terrein van het bibliotheekwerk sprake geweest van een turbulente periode. Na de bezuinigingsrondes van de rijksoverheid in de jaren tachtig hebben vooral de automatiseringsvraagstukken, de computerbus, het AGI-informatie-systeem en recentelijk de aanzienlijke uitbreiding van het werkgebied met de gemeenten Stadskanaal en Vlagtwedde de aandacht getrokken.

In samenwerking met de Centrale Bibliotheekdienst van Friesland zal men onderzoeken of in het noordoosten van Friesland en het noordwesten van Groningen door middel van telematica-toepassingen bibliotheekgebruik vanuit voor het publiek toegankelijke raadpleegpunten gestalte kan krijgen. Met de Openbare Bibliotheek van de stad Groningen zijn door de PBCG intensieve besprekingen gevoerd om zo mogelijk te komen tot één organisatie. Vooralsnog heeft de Openbare Bibliotheek te kennen gegeven pas op de plaats te willen maken. Besprekingen over een vorm van samenwerking op

deelgebieden zijn onlangs gestart. Deze samenwerking zou dan betrekking hebben op de administratieve organisatie, inkoop en beheer, collectie-beheer voor de verzorgingstehuizen in de stad Groningen en op het terrein van de CD-collectie.

PROVINCIAAL BELEID

Het bibliotheekwerk en het bibliotheeknetwerk in onze provincie behoren tot de meest complete in ons land. Dat mag tot tevredenheid stemmen.

Zorg baart evenwel, dat de financiële positie van sommige gemeenten zodanig is verslechterd, dat in het afgelopen jaar voor het eerst (geringe) bezuinigingen op het plaatselijke bibliotheekwerk zijn doorgevoerd.

In de komende beleidsperiode willen wij de verdere professionalisering van het bibliotheekwerk met aandacht volgen. De marktgerichte aanpak van de PBCG met een op maat gesneden klantvriendelijke dienstverlening spreekt ons bijzonder aan.

Waar mogelijk staan wij een verdere samenwerking voor, het verloop van de gesprekken met de Openbare Bibliotheek van de stad Groningen hebben onze bijzondere interesse.

Wij achten het verheugend – en in overeenstemming met ons beleid tot het uitbouwen van de noordelijke samenwerking – dat de directies van de drie noordelijke bibliotheekcentrales een regulier overleg in het leven hebben geroepen. Men heeft onder meer besloten tot een functionarissenuitruil tussen de instellingen, gericht op een bundeling van programma's, collecties, onderzoek en dergelijke.

Een concrete activiteit is ook de in december 1992 uitgebrachte almanak van noordelijke schrijvers ten behoeve van het onderwijs.

De ontwikkeling van een bibliofoon, een 06-nummer waarmee men toegang kan krijgen tot een landelijk netwerk van informatieve telefoonlijnen, verkeert in het beginstadium. Al deze ontwikkelingen doen ons belangstellend uitzien naar

het beleidsplan dat de PBCG in 1993 zal uitbrengen. Met name zijn wij geïnteresseerd in de culturele spilfunctie en de invulling van de seniorentaak.

Veel meer dan op de automatiseringsontwikkeling, hoe groot het belang hiervan ook is, willen wij in de komende periode de nadruk leggen op de culturele beleidsaspecten van de PBCG, die wij van belang achten.

Met de PBCG zijn financiële meerjarenafspraken gemaakt tot en met 1994. Wij willen de PBCG vragen een beleidsplan te ontwikkelen voor de jaren 1995 en 1996. Daarna zal dan een integrale afweging in de gehele beleidssector kunnen plaatsvinden voor de daaropvolgende periode van vier jaar.

Mediabeleid

Radio Noord

ONTWIKKELINGEN

De regionale omroepvoorzieningen hebben de afgelopen vijf jaar een explosieve ontwikkeling en groei doorgemaakt. Van een paar uurtjes zendtijd per dag naar een volwaardige, op de regio gerichte media-voorziening: van 's morgens zeven tot 's avonds zeven in de lucht met een programmering die totaal genoemd kan worden en waarbij aan regionale actualiteit en informatie grote aandacht wordt gegeven.

De luistercijfers van de regionale omroepvoorzieningen in het land zijn zonder uitzondering hoog te noemen. Radio Noord behoort tot de best beluisterde omroepen.

Vijf jaar geleden hebben wij ons als een van de weinige provincies tot het laatste verzet tegen de door de toenmalige WVC-minister, drs. L.C. Brinkman, geïntroduceerde wijze van financiering van de regionale omroepen: niet langer ten laste van de voor de publieke omroepen bestemde omroepmiddelen, maar door het heffen van een provinciale opslag op de omroepbijdrage, waar nodig aangevuld met middelen van rijkswege.

In 1992 is Radio Noord na goed overleg met de regionale

KUNST EN CULTUUR ZIJN GEÏNTEGREERD IN MIJN HELE BESTAAN, ALS ETEN EN DRINKEN. MAAR WAAR MEER AANDACHT VOOR NODIG IS, IS DE LAAL EN DAN MET NAME HET GRONINGS, OOK VAN DE KANT VAN DE PROVINCIE. VEEL GRONINGSTALIGE INITIATIEVEN WORDEN ALS INCIDENT GEZIEN, TERWIJL EEN STRUCTURELE WAARDERING MEER OP ZIJN PLAATS ZOU ZIJN.

Gré van der Veen, Groningstalige schrijfster en vertaalster

ZELF ACTIEF ZIJN IN DE SCHILDERKUNST, ALS GESCHOOLD AMATEUR, IS VOOR MIJ HET TOPPUNT VAN ONTSPANNING. PASSIEF KAN IK GENIETEN VAN VEERLEI UITINGEN OP HET GEBIED VAN LITERATUUR, MUZIEK EN SPELENDE KUNST.

Drs. A. van der Hek, directeur NOM

dagbladpers gestart met het uitzenden van reclame-boodschappen.

PROVINCIAAL BELEID

In 1993 moet voor een volgende vijf-jaren-periode opnieuw een zogenaamde representativiteitsverklaring door ons ten behoeve van Radio Noord worden afgegeven aan het Commissariaat voor de Media.

Zonodig zullen wij bij die gelegenheid herhalen, dat wij voor wat betreft de financiering streven naar het handhaven van de huidige situatie en voor het inhoudelijke en beleidsmatige het vigerende adagium 'overheid op afstand' hoog houden.

Er hebben zich in de afgelopen periode geen kwesties voorgedaan die hierop inbreuk hebben gemaakt.

In dit verband past het een opmerking te maken over 'inter-commercials', het maken van indirecte reclame via Radio Noord tegen betaling. Recentelijk, oktober 1992, was er enige commotie toen bekend werd dat het ministerie van Financiën een aanzienlijk bedrag bleek te hebben betaald voor een optreden van minister Kok in een praatprogramma van RTL4. Wij wijzen het kopen van zendtijd van de regionale omroepvoorziening af. Er dient een stringente scheiding te blijven tussen de financiering van Radio Noord, waarvoor de provincie de verantwoordelijkheid draagt, en de programmatische invulling van de beschikbare zendtijd.

In onze optiek past het niet om het provinciale beleid met financiële middelen 'te verkopen' aan Radio Noord. Integendeel, wij staan op het standpunt dat het provinciale beleid zodanig goed naar buiten moet worden gebracht door de afdeling Communicatie in samenwerking met de direct betrokken beleidsafdelingen, dat Radio Noord daar in zijn programma's wel aandacht aan moet besteden.

In de praktijk functioneert het ook op de hiervoor geschetste wijze. De provincie en provinciale aangelegenheden komen veelvuldig, want bijna dagelijks, voor het voetlicht.

Ook de directe sponsoring van programma's van Radio Noord achten wij om dezelfde principiële stellingname niet gewenst. Het op de scholen gerichte educatieve milieuprogramma op de zaterdagmorgen, 'Plons', vormt op deze stellingname geen uitzondering. Weliswaar is de realisatie van dit programma mede mogelijk door een subsidie van provinciale zijde, echter door het op beleidsmatige overwegingen toekennen van een bijdrage in een subsidieverzoek van een onafhankelijke projectorganisatie, die het programma heeft ontwikkeld en vormgegeven.

Het is nog maar twee jaren geleden, dat het Commissariaat voor de Media ingreep in de aanstaande samenwerking tussen Radio Noord en de Omroep Organisatie Groningen (OOG). Partijen waren het eens over de mate van samenwerking, de financiering, en er was een plan om een aantal vrijwilligers van de lokale omroep in vaste dienst te nemen.

Nu gaat het gerucht, dat in de aanstaande notitie van het ministerie van WVC de samenwerking tussen de regionale omroepvoorzieningen en de grote lokale omroepen zal worden opgelegd.

Het beleid ten aanzien van de regionale omroepen wil nog wel eens wijzigingen ondergaan: centraliseren versus decentraliseren, financieringswijze, meer zendtijd en minder zendtijd, samenwerking en geen samenwerking met lokale omroep.

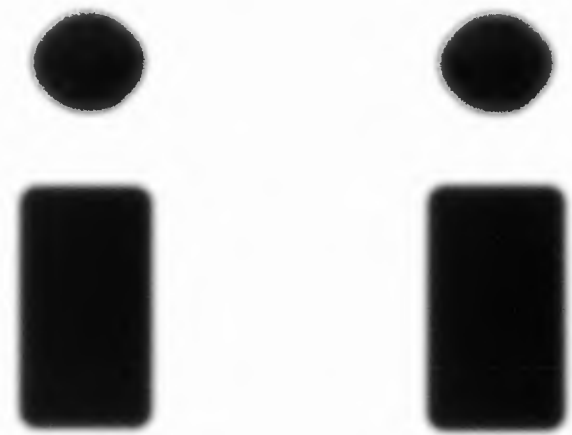
Voor wat betreft regionale televisie is de Mediawet vooralsnog duidelijk: regionale televisie via de ether is niet toegestaan.

In artikel 75 a wordt hierop een uitzondering toegestaan, in die zin dat op dit moment de mogelijkheid bestaat van een drie-jarig experiment met regionale televisie via de kabel. Het Commissariaat voor de Media moet hiervoor toestemming en goedkeuring geven. Op dit moment kent alleen Radio Oost een dergelijk experiment.

Bij het realiseren van een experiment met regionale televisie

zijn wij bereid een actieve rol te spelen. Immers, naast regionale radio kan dit medium een belangrijke rol vervullen bij het vergroten van de betrokkenheid van de bevolking bij hen relevante ontwikkelingen. Het getuigt echter van realiteit te stellen dat wij vooralsnog geen mogelijkheden zien tot een betrokkenheid in financiële zin.

M C M X C I I I

M C M X C V I

REGIONALE CULTUUR

7 Regionale cultuur

Ontwikkelingen 75

Provinciaal beleid 75

In 1984 is op ons initiatief een functionaris voor de Groninger streektaal benoemd, aanvankelijk begeleid door een commissie van betrokkenen en deskundigen en vanaf 1986 ondergebracht bij de overkoepelende stichting Grunneger Toal.

Met ingang van 1990 is de streektaalfunctionaris, de heer dr. S.J.H. Reker, nauwelijks meer in uitvoerende zin met het stimuleren van de streektaal bezig, omdat hij sinds genoemd jaar op ons verzoek en in dienst en onder wetenschappelijke verantwoordelijkheid van de Rijksuniversiteit van Groningen bezig is met de totstandkoming van een toegankelijke Groninger gebruiksgrammatica.

De toegenomen belangstelling voor de streektaal heeft de roep om een expliciete normering van de Groninger grammatica steeds heviger gemaakt.

Het is een omvangrijk project, vooral voor één onderzoeker. Het is niet voor niets, dat in de inleiding van het losbladige systeem door de functionaris wordt opgemerkt, dat sprake is van 'een eerste verkenning in een vrijwel onontgonnen gebied waarvan het belangrijkste dat er van bekend is bestaat in de wetenschap dat het een fascinerend terrein van taal-in-verandering betreft'.

Inmiddels is al een aantal publikaties van het grammaticaproject verschenen.

Ontwikkelingen

In augustus 1992 heeft de streektaalfunctionaris opzienbarend van zich doen spreken door de bemachtiging van een in taalkundige kringen als unieke vondst beschouwd manuscript, het 'Idioticon Groninganum' van de predikant dr. P. Boeles († 1875). Dit 'woordenboek van den Groningsen tongval' bestaat uit enkele duizenden woorden, omvat een periode van verzamelen van veertig jaar door deze erudiete predikant en vult een lacune op tussen eerste summier woordenlijstjes uit ongeveer 1829 en het woordenboek van Molema uit het jaar 1875.

Er zullen nog de nodige publikaties over en in verband met deze vondst verschijnen, en de streektaalfunctionaris, dr. Reker, streeft naar een integrale uitgave van het werk op zo kort mogelijke termijn, dat wil zeggen in ieder geval binnen enkele jaren.

De overkoepelende Stichting Grunneger Toal beleeft niet de meest bloeiende periode in haar bestaan. Dat zij thans een wat minder pregnante positie inneemt op het terrein van de regionale cultuur, vindt mede zijn oorzaak in het ontstaan van tal van andere zelfstandige initiatieven. We denken bijvoorbeeld aan de stichting Kostverloren, de activiteiten van het Veenkoloniaal Museum en – op theatergebied – aan de toneelgroep Waark. Ook een aantal kleine uitgeverijen is de mogelijkheden van publikaties op het gebied van de regionale cultuur aan het exploreren. Aan de stichting Grunneger Toal zijn twee projectmedewerkers verbonden, een voor het basisonderwijs en een voor het voortgezet onderwijs, naast een coördinator bij de stichting gedurende een dag per week. Wat vooral wordt gemist bij de stichting zijn de vernieuwende en grensverleggende activiteiten en initiatieven.

De subsidieregeling met betrekking tot de 'Groningana' voldoet goed. Niet alleen auteurs in de streektaal kunnen een beroep doen op deze regeling, maar ook jonge auteurs die in onze provincie gevestigd zijn en in het Nederlands schrijven. Zoveel mogelijk vindt de beoordeling van de verzoeken tweemaal per jaar plaats, in het voorjaar en in het najaar.

Op de periodieken-regeling die ten laste van het krediet gewestelijke cultuur is ingesteld, wordt niet veelvuldig een beroep gedaan. In 1992 is voor het eerst sinds een paar jaar, voor een nieuw historisch tijdschrift, als aanvulling op de nieuwsbrief van de Vereniging Stad en Lande, een beroep op de periodieken-regeling gedaan.

Provinciaal beleid

Het beleid op het terrein van de regionale cultuur zal worden

ALS ARCHEOLOOG KOM IK CULTUUR TEGEN ALS
MATERIEËLE UITINGSVORM VAN EEN REGIONALE
IDENTITEIT. HET IN KAART BRENGEN VAN ONS
VERLEDEN VERTEGENWOORDIGT HET STREVEN OM HET
HEDEN STEELS OPNIEUW TE WILLEN SPIEGELEN AAN HET
VERLEDEN. HET SCHEPPEN VAN MOGELIJKHEDEN
DAARTOE ZIE IK ALS BEN VORM VAN CULTUUR.

H.A. Groenenrijk, provinciaal archeoloog

BETEKENIS IS EEN KWESTIE VAN GEMAAKTE
AFSKEKEN, WEET IEMAND DIB MET TAAL BEZIG IS.
VRAAG HEM WAAROM NOOIT, WAT IN ZIJN
PERSOONLIJKE BELEVING DE BETEKENIS IS VAN KUNST
EN CULTUUR. MAAR IK BEN VRIENDELIJK, DUS DAAR
KOMT HET:

"EEN EENHEIJE TWEELING IS ZOZO OF KIELEKIELE.

EEN TWEEHEIJE IS KUNST EN CULTUUR OF NOAKEND EN
BLOOT. DIT LAATSTE BETEKENT 'STRAATARM' EN

DEUKT DUS IN HEVIGE MATE UIT WAT ER LETTERLIJK
GEZEHEN NIET STAAT. WAT VOOR 'INTENS' WORDT ER
UITGEDRUKT IN KUNST EN CULTUUR DAT ER NIET IN
STAAT? LEES MIJN ZESENTWINTIG ANDERE COLLEGA'S.

ZO HEBBEN WIJ DAT AFGESPROKEN."

Siemon Reker, streektaalfunctionaris

voortgezet. Het project van de Groninger gebruiksgrammatica aan de faculteit der Letteren van de RUG loopt nog tot en met 1994.

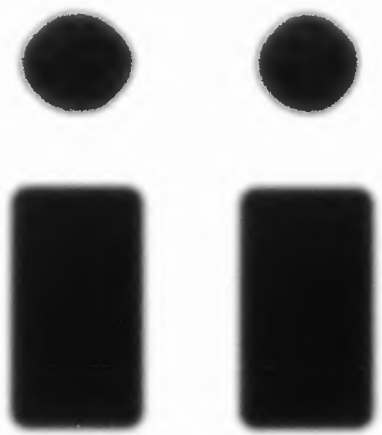
De subsidiëring in de exploitatielasten van de Stichting Grunneger Toal loopt nog tot en met 1994. In de tussenliggende periode willen wij met de stichting en betrokkenen praten over de wenselijkheid van een eventuele koerswijziging. In ieder geval willen wij zoveel mogelijk streven naar een verdere flexibilisering van de voor de regionale cultuur beschikbare budgetten om zo goed en snel mogelijk in te kunnen spelen op nieuwe en veelbelovende initiatieven. Op die grond is het jaarprogramma van de Stichting Kostverloren voor 1993 voor subsidiëring in aanmerking gebracht.

De subsidieregelingen voor de 'Groningana' en voor de periodieken zullen worden gehandhaafd.

Ook willen wij het krediet voor uitgaven op het terrein van de regionale geschiedenis handhaven.

Voor 1993 gaat het bij de regionale cultuur om een bedrag van in totaal f 296.200.

M C M X C I I I

M C M X C V I

MUSEA

8

Musea

Groninger Museum 79

Federatie van Musea in de provincie

Groningen 81

Nationaal Rijtuigmuseum Nienoord te Leek 82

Noordelijk Scheepvaartmuseum 82

Openluchtmuseum Het Hogeland te Warffum 83

Veenkoloniaal Museum te Veendam 83

Museumklooster te Ter Apel 84

Gewestelijk Historisch Museum te Appingedam 85

Folkingestraat Synagoge 85

Fonds Cultuurhistorisch Erfgoed 85

Krediet ondersteuning musea 86

Financiële recapitulatie 86

In onze vorige museale voordracht, nummer 76/1988, waarin wij het provinciale museale beleid voor de periode tot en met 1992 in grote lijnen hebben vastgelegd, is een netwerkstructuur aangegeven met een zekere samenhang in de voorzieningen, evenwicht in de diverse collecties, en zo mogelijk een optimale geografische spreiding. Op grond van deze uitgangspunten en met inachtneming van de beschikbare financiële middelen is vervolgens in de aanwezige museale voorzieningen een gradatie aangebracht, waaraan de provinciale betrokkenheid is gekoppeld. Op deze wijze is een drieslag ontstaan: musea, waarbij de provincie een medeverantwoordelijkheid draagt in de exploitatie, kernmusea (geselecteerd op grond van hun collectie en spreiding over de provincie) waaraan wij eveneens bijdragen en lokale initiatieven.

Op deze wijze hebben wij een (mede)verantwoordelijkheid aanvaard voor het Groninger Museum, het Nationaal Rijtuigmuseum Nienoord te Leek en het Noordelijk Scheepvaartmuseum, terwijl wij als kernmusea aanmerken het Veenkoloniaal Museum te Veendam, het Openluchtmuseum Het Hogeland te Warffum, het Museumklooster te Ter Apel en het Museum Blankenstein te Appingedam (op voorlopige basis). Voor alle exploitatiebijdragen geldt dat deze in principe worden toegekend voor de periode 1993-1996. Na de overgang naar budgetfinanciering vindt in 1996 een evaluatie plaats. Alleen voor het Groninger Museum is dit evaluatie-moment al voor 1994 aangekondigd.

Als derde categorie kennen wij de zogenaamde lokale initiatieven, de kleinere plaatselijke musea of oudheidkamers, in de meeste gevallen met een heel specifieke collectie. Wij bespeuren een forse toename van deze initiatieven. Toch zullen wij ons beleid handhaven in die zin dat wij voor deze instellingen geen (structurele) verantwoordelijkheid zullen aanvaarden. Hooguit is incidentele ondersteuning mogelijk, hetzij inhoudelijk (via de Federatie van Musea in de provincie Groningen),

hetzij financieel (via het krediet ondersteuning musea). Voor de incidentele museale verzoeken is het krediet ondersteuning musea in het leven geroepen. Voor de meest uiteenlopende zaken, zoals bijvoorbeeld de inrichting van een expositie, het verstevigen van een vloer, het aanbrengen van klimaatbeheersingsapparatuur, wordt door de musea een beroep op dit krediet gedaan; het gaat hierbij meestal om zaken die een versteviging van de publieksfunctie ten gevolge hebben.

Ten laste van het krediet ondersteuning musea voor 1991 en 1992 is een aanzienlijke bijdrage van f 50.000 gegeven aan het Wierdenmuseum te Ezinge, voor de inrichting van de permanente expositie.

Groninger Museum

ONTWIKKELINGEN

In februari 1992 hebben wij voor het Groninger Museum de lijnen vastgelegd voor een subsidiëring tot en met het jaar 1994. In dat jaar zal tevens een evaluatieve toetsing plaatsvinden van de besteding van de extra ingezette provinciale middelen van f 300.000 in verband met en gerelateerd aan de verhoogde lasten met betrekking tot de nieuwe huisvesting van het Groninger Museum.

Overigens is over de inzet van de hier bedoelde extra middelen recentelijk enige ruis ontstaan in de media. Ten onrechte is er in de berichtgeving van uitgegaan, dat de extra inzet van f 300.000 aan de andere musea ten goede zal komen wanneer het Groninger Museum naar onze mening onvoldoende aandacht en gestalte zal geven aan de steun- en ondersteuningstaak.

Dit is zeker niet de bedoeling; de extra middelen zijn niet onttrokken aan de voor de andere musea in onze provincie geraamde en beschikbare middelen, maar exclusief bestemd voor het Groninger Museum in verband met de verhoogde exploitatielasten als gevolg van de in gang zijnde nieuwbouw

DE VERWORVENHEDEN OP HET TERREIN VAN
KUNST EN CULTUUR BEPALEN IN BELANGRIJKE MATE
HET WELBEVINDEN VAN DE BURGERS. ZE VERGROTEN
DE MOGELIJKHEDEN TOT ZELFONTPLOOIING, BRENGEN
EEN HOGERE GRAAD VAN VERFIJNING VAN DE
LEVENSSTIJL MET ZICH MEE EN VERSTERKEN DE
HARMONIEGEVOELENS VAN DE MENSEN.

DE VOORUITGANG OP HET TERREIN VAN KUNST EN
CULTUUR ZAL TENSLOTTE OOK TOT EEN TOENEMING
VAN DE CREATIVITEIT OP ANDERE TERREINEN,
BIJVOOR: OOK DE WETENSCHAP, DE TECHNIEK EN DE
ORGANISATIE VAN MAATSCHAPPELIJKE PROCESSEN,
LEIDEN.

*Prof. dr. S.K. Kuipers, rector magnificus Rijksuniversiteit
Groningen*

in het Verbindingskanaal.

Over de steun- en ondersteuningstaak van het Groninger Museum is overleg met de museumdirectie gevoerd. In de praktijk wordt door de museumconservatoren wel ondersteuning aan de overige musea en de borgen gegeven. Wel menen wij dat het aanbod van en de vraag naar het Groninger Museum zich lenen voor een betere afstemming op elkaar. Dit aspect willen wij betrekken bij de door ons voorgenomen evaluatie.

Met de directie zijn afspraken gemaakt over invulling en uitvoering van deze taken, welke op schrift zullen worden gesteld. Het Groninger Museum is in overleg met de museumconsulent van de Federatie van Musea over een afbakening van de ondersteuningstaken tussen de beide instellingen. Duidelijk hierbij is, dat er in geen geval sprake is van een overlap-situatie; de technisch-organisatorische ondersteuning van de museumconsulent is van een geheel andere orde dan de vakinhoudelijke van de zijde van het Groninger Museum.

PROVINCIAAL BELEID

Gelet op de recente voordracht over het Groninger Museum van februari 1992 en ook de ontwikkelingen bij het museum sindsdien – wij doelen daarbij op de versterking van het museum met een zakelijk interim-management ter begeleiding in de overgangperiode naar het nieuwe museum – menen wij dat er op dit moment geen aanleiding is van koers te veranderen.

Er is duidelijk sprake van een verbetering van de relatie met de beide subsidiënten in de informatieve en beleidsinhoudelijke sfeer. Met regelmaat zullen de subsidiënten in kennis worden gesteld van de ontwikkelingen in verband met de gang van zaken binnen het museum in relatie tot de overgang naar de nieuwe huisvesting.

Bij het hoofdstuk over de beeldende kunst hebben wij een passage opgenomen over de rol die wij voor het museum zien

weggelegd op het onderdeel van manifestaties die buiten de grenzen van het normale tentoonstellingsbeleid van het museum vallen.

Federatie van Musea in de provincie

Groningen

ONTWIKKELINGEN

De provinciale museumconsulent en zijn bureau hebben zich een hechte positie verworven in het museale spectrum van onze provincie. De taken van de consulent zijn duidelijk omschreven en worden gewaardeerd, want bijna alle lokale en regionale museale initiatieven zijn als lid bij de Federatie aangesloten.

Er is in de laatste jaren nog steeds sprake van een stijgende tendens in het aantal aanvragen om ondersteuning door de consulent. Het gaat hierbij zowel om aanvragen die met een enkele afspraak kunnen worden afgerond, als ook om aanvragen die een min of meer langdurige begeleiding noodzakelijk maken. Daarnaast wordt door de Federatie doorlopend gewerkt aan projecten, die niet zelden met profit of non-profit instellingen vervolgens worden uitgevoerd en gerealiseerd door exogene financiering, zoals bijvoorbeeld fondswerving.

Een recent aanmerkelijk succes van de Federatie en de consulent in nauwe samenwerking met de Stichting Werkgelegheidsprojecten is, dat via het museale restauratieproject ('atelier Wildervank') de opleiding behoudsmedewerker door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is erkend, via het leerlingstelsel een officiële status heeft gekregen en voor de provincie Groningen behouden blijft; het is een tweejaarlijkse werk-leerplaatsopleiding die is aangehaakt aan de streekschool.

Hiermee is een goede aanzet gegeven tot het invullen van de behoefte aan ondersteunende taken bij de diverse musea, zoals bij het opzetten en inrichten van tentoonstellingen. Het is de bedoeling dat het hiervoor vermelde atelier een

nieuwe huisvesting krijgt in Veendam, waarbij tevens een museothek, voor de verhuur van museale hulpmiddelen zoals bijvoorbeeld vitrines, aan de werkplaats zal worden gekoppeld.

PROVINCIAAL BELEID

In juni 1992 is er van de Federatie een rapport verschenen onder de titel 'Een museumconsulentschap voor Groningen en Drenthe, op weg naar samenwerking'.

In het rapport wordt een schets gegeven van de actuele situatie en de ontwikkelingen naar een gezamenlijk consulentschap voor de beide provincies. Ook grensoverschrijdende projecten, zoals in het gebied van de Eems-Dollardregio, gaat men daarbij niet uit de weg. Zo is in genoemde regio reeds een tweetalige museumgids uitgegeven en een diaproject gerealiseerd met de consulenten van Oostfriesland en Emsland. Gelet op het deeltijdkarakter dat de functie in beide provincies nog heeft, is een verregaande vorm van samenwerking bepaald niet ongewenst. Immers op de consulent kan in die situatie de gehele week een beroep worden gedaan, terwijl bovendien naast het kortlopende advieswerk meer ruimte zou kunnen ontstaan voor langer lopende projecten.

Op het financiële vlak zijn er echter nog wel de nodige hindernissen te nemen; met name de provincie Drenthe, waar het consulentschap nu nog is gekoppeld aan het Drents Museum, zal in deze situatie met een aanzienlijke verhoging van de lasten rekening moet worden gehouden.

Het is op dit moment nog te vroeg een inschatting te maken over de kans op welslagen van deze operatie; op voorhand willen wij echter opmerken positief tegenover deze samenwerking te staan.

Het is te verwachten dat over deze samenwerking in de loop van 1993 meer concrete voorstellen zullen worden gepresenteerd.

Hoewel de financiële hobbel in eerste aanleg en voornamelijk

bij de provincie Drenthe ligt, willen wij opmerken, dat het niet onbespreekbaar is dat in dit verband structuurversterkende middelen voor de regionale kernmusea zullen worden ingezet, omdat een versterking van de Federatie ook aan deze musea ten goede komt. In het verband van de noordelijke samenwerking is het daarenboven zeker niet uitgesloten dat ook Friesland in dit overleg zal worden betrokken. Indien nodig zijn wij bereid het voortouw tot inleidende besprekingen hieromtrent te nemen.

Nationaal Rijtuigmuseum Nienoord te Leek

ONTWIKKELINGEN

In onze voordracht van november 1988 en bestemd voor de jaren 1989 t/m 1992, wordt over het Nationaal Rijtuigmuseum opgemerkt dat het een nogal statisch karakter heeft, waarin verandering ware aan te brengen.

Met name is aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van meer publieksgerichte taken.

Aangegeven is, dat het museum voor aansprekende activiteiten een beroep kan doen op incidentele museale middelen; daarnaast is met ingang van 1989 een extra provinciale subsidiëring van f 30.000 in de exploitatielasten structureel gemaakt.

In 1992 heeft de gemeente Leek een onderzoeksrapport het licht doen zien uitgevoerd door het Centrum voor Vrijtijd en Toerisme te Leeuwarden. Dit rapport, onder de titel 'Landgoed Nienoord in perspectief', geeft een totaalvisie voor de toekomst met betrekking tot het landgoed Nienoord.

PROVINCIAAL BELEID

Op basis van dit rapport, dat een interessante integrale visie schetst van de diverse produktonderdelen van het landgoed, vraagt de gemeente Leek ons opnieuw het subsidie aan het museum structureel te verhogen, en wel met f 40.000.

Tot een dergelijke, aanzienlijke structurele verhoging van de

subsidiëring zijn wij niet bereid, althans niet op dit moment en niet op deze voorwaarden.

De beheersstructuur van het landgoed is uitermate complex en enkel het streven van het gemeentebestuur naar een beheersstructuur voor zoveel mogelijk produktelementen, waarvan in ieder geval jeugdperk en zwembad onderdeel zullen moeten zijn, achten wij een te wankel basis voor een verhoging van de structurele middelen aan het museum, dat overigens het enige produktelement is waarvoor wij ons in de subsidiesfeer (exploitatiekosten) interesseren.

Immers de provinciale middelen toerisme en recreatie kunnen niet in de exploitatieve sfeer worden ingezet.

Wij zijn van mening, dat eerst in de beheersstructuur met betrekking tot het landgoed verdergaande, zo niet definitieve, besluitvorming moet hebben plaatsgevonden.

Het voorgaande betekent niet, dat wij het museum niet willen bijstaan in de incidentele sfeer.

Nog steeds menen wij, dat een verlevendiging van het museum noodzakelijk is en wij hebben begrepen dat met het oog hierop inmiddels diverse suggesties bij bestuur en museumdirectie leven.

Noordelijk Scheepvaartmuseum

ONTWIKKELINGEN

In 1992 is overleg gevoerd met en over dit museum en met de gemeente Delfzijl om te komen tot een buitenmuseum van dit museum in deze noordelijke havenplaats.

Het museumbestuur heeft te kennen gegeven de huidige unieke huisvesting in de stad Groningen, aan de Brugstraat, te willen handhaven; in Delfzijl kan enkel sprake zijn van een dependance-vorming.

Het museum is vervolgens in 1992 getroffen door de ISP-problematiek. Met het museum is overeengekomen, dat in verband met het wegvallen van het ISP-subsidie een afkoopsom zal worden toegekend.

PROVINCIAAL BELEID

Het beleid ten aanzien van het Noordelijk Scheepvaartmuseum zal geen wijziging ondergaan. Wij stemmen in met het beleid van het museum om de presentatie van de permanente collectie te ondersteunen met incidentele activiteiten in de vorm van bijvoorbeeld lezingen, excursies en wisselexposities.

Openluchtmuseum Het Hogeland te Warffum**ONTWIKKELINGEN**

Dit museum, dat de cultuurhistorie laat zien van het Groninger Hogeland, functioneert als een regionaal kernmuseum.

Het museum wordt gekenmerkt door een gestage en constante groei, zowel in museale buiten- en binnenobjecten als in bezoekersaantallen.

Het museum is, zoals het Noordelijk Scheepvaartmuseum, getroffen door de ISP-bezuiniging.

PROVINCIAAL BELEID

Op grond van de unieke collectie van dit museum en de geografische situering staan wij zo mogelijk een verdere uitbouw van dit museum voor.

Gelet op de minimale professionele bezetting bij dit museum, hebben wij besloten de ISP-bezuiniging bij dit museum volledig te compenseren.

In de komende periode willen wij overleggen met het museumbestuur en andere betrokkenen over de mogelijkheid tot een verdergaande versterking van de positie van dit regionale kernmuseum.

Veenkoloniaal Museum te Veendam**ONTWIKKELINGEN**

Dit museum heeft zonder twijfel de meest spectaculaire groei doorgemaakt van alle museale initiatieven in onze provincie in de afgelopen jaren.

Eind juni 1992 is het nieuwe onderkomen van het museum door de Commissaris van de Koningin officieel geopend.

Dat is ruim vijftig jaar na het ontstaan van het museum.

Van een soort van oudheidkamer tot een museale inrichting in het immense gebouw van de voormalige Winkler Prins Scholengemeenschap te Veendam, waar de historie van de Veenkoloniën, van de prehistorie tot in de twintigste eeuw en met een accent op de industrialisatie, op educatieve en recreatieve wijze thematisch en chronologisch wordt gepresenteerd.

Onze subsidiëring duidt het belang van dit regionale kernmuseum ook aan; was er halverwege de jaren tachtig nog sprake van een waarderingssubsidie van f 1.000 per jaar voor het museum, met ingang van het jaar 1989 bedroeg de provinciale bijdrage in de exploitatie van het museum f125.000 op jaarbasis.

PROVINCIAAL BELEID

Het Veenkoloniaal Museum functioneert op een aansprekend niveau. Het is van belang, dat dit culturele concentratiepunt greep houdt op zijn geografische omgeving. Hoewel het museum relatief ruim bemeten lijkt met gemeentelijke en provinciale middelen, moet niet worden vergeten dat deze voornamelijk dienen om de imposante huisvesting op minimale wijze museaal leefbaar te houden.

Wij sluiten niet uit dat het Veenkoloniaal Museum na de euforie van een grootse start de terugval zal tegenkomen, hetgeen niet ongebruikelijk is.

In bestuurlijke beleidsstukken wordt aangegeven hoe men inzinkingen, als hiervoor vermeld, te lijf wil gaan.

Hoewel wij op dit moment niet overwegen op structurele wijze een aanvullende subsidiëring aan het museum te doen toekomen, moge uit voorgaande blijken dat wij bijzonder hechten aan verdere ontwikkeling van het Veenkoloniaal Museum.

KUNST IS VOOR MIJN GEEST WAT WATER IS VOOR
MIJN LIJF.

Frans Haks, directeur Groninger Museum

DE BETEKENIS VAN KUNST LAAT ZICH NIET
VANGEN IN TWEE WOORDEN. ZIJ IS TELKENS WEER
HELEERLIJF ANDERS.

Jacoba Wijk, galeriehoudster

HET BEZOK AAN EEN MUSEUM GEEFT MIJ EEN
GEVOEL VAN VRIJHEID EN GELUK.
"KUNST EN CULTUUR" EEN SCHILDERIJ OF EEN
TOEBELVOORSTELLING KUNNEN JE HET GEVOEL GEVEN,
DAT JE OF JE LIEFEN STAAND, BIJNA EEN REGENBOOG
KUNT AANRAKEN.

*Mevr. H.J.H. Wasmink, directeur Arbeidsbureau
Hongerland-Sappemeer*

Incidentele publieksgerichte activiteiten en aansprekende projecten, gericht op versteviging van de positie van dit museum, willen wij in goed overleg met het museumbestuur en de gemeente Veendam in welwillende overweging nemen.

Museumklooster te Ter Apel

ONTWIKKELINGEN

In de vorige voordracht en de cultuurnotitie 'Voor de kunst gekozen', uit 1988, moesten wij nog zorgelijk berichten over de situatie bij het Museumklooster.

Enerzijds wilde men in het klooster exposities op het terrein van de moderne beeldende kunst, anderzijds werd een ontwikkeling in de richting van een museum voor kerkelijke kunst niet echt doorgezet.

En vooral baarde het prijskaartje in verband met de wensen de nodige zorgen.

Inmiddels is, na het nodige overleg tussen bestuur en de subsidiënten, een situatie ontstaan waarin subsidiënten en andere betrokkenen zich kunnen vinden.

De stichting heeft een stevige museale positie op het terrein van de geschiedenis van de kloosterorden ontwikkeld.

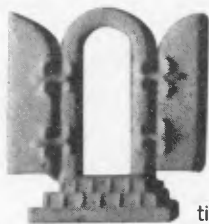
Dit heeft een aanzienlijke toename van het aantal bezoekers tot gevolg gehad. De permanente expositie wordt op aansprekende en regelmatige wijze met wisselexposities aangevuld en verstevigd.

PROVINCIAAL BELEID

Met de ontwikkelingen bij het klooster zijn wij ingenomen. De door ons mede in gang gezette wisselingen in het beleid van het bestuur hebben een stevige basis gegeven aan deze voorziening.

Wij hechten in het bijzonder aan de relatie van het museumklooster tot zijn directe omgeving.

Ontwikkelingen met betrekking tot het Poortgebouw, als die betreffende de aanstaande realisering van een oude schaaps-

kooi, spreken ons daarbij zeer aan, omdat het pro-duktelementen zijn in een toeristisch-recreatieve en culturele ontwikkeling.

In het museale aspect was het in 1992 mogelijk een part-time aanstelling van een conservator door addi-tionele provinciale subsidiëring te bewerkstelligen.

Dit betekende een verdubbeling van de provinciale subsidië-ring voor 1992. Wij willen ons inzetten om op het lokale, gemeentelijke niveau een gelijke verhoging voor het Museumklooster voor de komende jaren te bewerkstelligen.

Gewestelijk Historisch Museum te Appingedam

ONTWIKKELINGEN

De nieuwe behuizing heeft aan dit museum een nieuw elan gegeven, zo spreekt de museale voordracht uit 1988.

De permanente expositie van het museum, de ontwikkeling van een middeleeuwse stad tot het handelscentrum van de regio Fivelingo, heeft in goed tempo en met de juiste vormge-ving tot een kwalitatief aansprekend resultaat geleid.

PROVINCIAAL BELEID

De enthousiaste start, waarmee het Gewestelijk Historisch Museum de nieuwe ontwikkeling heeft ingezet, heeft ons doen besluiten deze instelling een voorlopige status van kern-museum te geven. Wij zien thans echter geen aanleiding het voorlopige karakter van deze status om te zetten in een definitieve. Zelfs willen wij niet uitsluiten dat de voorlopige status ter discussie zal kunnen komen te staan. Wij verwacht-ten een sterker doorzetten van de eenmaal ingezette koers. Wij menen dat de bovenlokale functie van het museum ver-sterkt kan worden door het aangaan van een wat duidelijker dialoog met de omgeving. Wij denken ook aan een verbred-ing van het draagvlak van het museum door samenwerking met daarvoor in aanmerking komende instellingen en het entameren van met het museum verwante activiteiten die de

dynamiek van het museum kunnen versterken.

Op dit moment zien wij geen aanleiding tot een wijziging in de subsidiërelatie met en het subsidievolume van dit museum.

Folkingestraat Synagoge

ONTWIKKELINGEN

In de synagoge wordt de religieuze functie gehandhaafd.

Daarnaast vinden culturele activiteiten plaats, zoals exposities, muziekuitvoeringen en lezingen.

De stichting Folkingestraat Synagoge wordt gesubsidieerd door de gemeente Groningen en de provincie; beide overhe-den dragen voor de helft bij in de exploitatielasten van het pand en de activiteiten.

PROVINCIAAL BELEID

Ons beleid met betrekking tot de synagoge zal worden gecontinueerd. Wij achten het niet nodig, dat een splitsing wordt gemaakt tussen beheers- en instandhoudingsfunctie en de in de synagoge ontwikkelde culturele activiteiten.

Fonds Cultuurhistorisch Erfgoed

Het past in dit verband van de musea, waartoe immers ook de borgen met een museale functie behoren, een opmerking te maken over het fonds cultuurhistorisch erfgoed.

Het is de bedoeling als uitvoering van de Monumentennota het hiervoor genoemde fonds met ingang van 1993 in te rich-ten en de middelen van dit fonds, ruim f 160.000 in 1993, primair aan te wenden voor investeringen en projecten die een optimaal beheer en gebruik van monumenten van provin-ciale of regionale betekenis mogelijk maken en waarvan met name wordt verwacht dat de uiteindelijke bestemming een essentiële bijdrage zal leveren aan het cultureel en toeristisch-recreatief klimaat op tenminste bovenlokaal niveau.

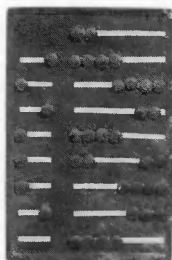
Krediet ondersteuning musea

Dit krediet functioneert op dit moment al en zal worden gehandhaafd voor de subsidiëring van incidentele activiteiten, museale voorzieningen en projecten.

Als uitvloeisel van eenerschikking van de taken op het gebied van de monumentenzorg is het de bedoeling, dat met ingang van 1994 speciaal voor aansprekende projecten die direct betrekking hebben op de publieksfunctie van monumenten en museale borgen een krediet in het leven wordt geroepen.

Financiële recapitulatie

Ter wille van de overzichtelijkheid geven we hieronder nog een overzicht van de provinciale subsidies aan musea:

Financiële recapitulatie

Groninger Museum (exclusief f 100.000 voor manifestaties en aankopen)	f 885.800
Nationaal Rijtuigmuseum	f 177.800
Noordelijk Scheepvaartmuseum	f 76.300
Het Hogeland Warffum (inclusief ISP-compensatie)	f 74.100
Veenkoloniaal Museum	f 138.300
Museumklooster Ter Apel	f 52.400
Gewestelijk Historisch Museum Appingedam	f 26.600
Folkingestraat Synagoge	f 56.000
Totaal	f1.487.300

M C M X C I I I

M C M X C V I

**AMATEURKUNST EN
KUNSTZINNIGE VORMING**

9

Amateurkunst en Kunstzinnige Vorming

Ontwikkelingen 89

Amateurkunst 89

Kunstzinnige Vorming 90

Provinciaal beleid 92

Amateurkunst 93

Kunstzinnige Vorming 93

Cijfers geven maar een gedeelte van de werkelijkheid weer. Maar om een beetje grip te krijgen op de weerbarstige sector van de amateurkunst en kunstzinnige vorming (ak/kv), kan het geen kwaad eerst een cijfermatig beeld te schetsen.

De amateurkunst heeft – in tegenstelling tot het podiumbezoek of het lezen – de concurrentiestrijd met steeds meer ontspanningsvormen goed doorstaan. Was in 1963 5% van de volwassenen aangesloten bij een muziek-, zang- of toneelvereniging, in 1989 is dat percentage gestegen tot zes.

Wanneer we de jongeren vanaf 6 jaar meerekenen en ook de amateurkunst buiten verenigingsverband, dan ging het in 1987 om 6,4 miljoen mensen. Ook is de groep die aan amateuristische kunstbeoefening doet van een bredere sociale samenstelling dan het publiek dat kunstuitvoeringen bezoekt¹. We vertalen dat beeld cijfermatig naar Groningen toe. Uit een opgave van het Groninger Centrum voor Amateurkunst blijkt dat men hier in contact staat met 50 toneelverenigingen, 220 koren en 15 dansscholen. In totaal gaat het om zo'n 16.000 leden. Let wel: in verenigingsverband. Over de muziekkorpsen waren geen recente cijfers voorhanden.

Op grond van een inventarisatie van de stichting Kunstzinnige Vorming Groningen (sKVG)² blijkt dat hier een werkerrein ligt van 456 basisscholen met in totaal ruim 54.000 leerlingen (bron: CBS '89).

Dat is het cijfermatig beeld. Daarachter gaat nog een hele andere wereld schuil, die van de praktijk. Dan hebben we het over het jonge meisje dat op haar zolderkamertje op de saxofoon zit te oefenen voor het grote concert van Ons Ideaal, over de VUT'er die tot de ontdekking is gekomen dat hij een aquarel kan maken.

We hebben het ook over jongeren die een spannend theaterproject in het Reitdiepdal esceneren en een aantal verknochte Groningers die zich 's avonds transformeren in zigeuners om een hartstochtelijk spelend ensemble te vormen.

We kunnen dan ook niet voorbijgaan aan die duizenden schoolkinderen die bij 'Opus Kriebel' misschien wel voor het eerst in hun leven een echt symfonie-orkest aan het werk zien of een andere kijk op beeldende kunst krijgen doordat ze op kousevoeten de Kunstkamer binnenstappen.

Dat is de wereld die schuilgaat achter de afkorting ak/kv en de cijfers.

Ontwikkelingen

Het is het beeld van een veelkleurige werkelijkheid dat we u geschetst hebben. Even veelkleurig is het complex aan structuren dat daaraan ten grondslag ligt. Uit het oogpunt van doelmatigheid en efficiency ontkomen wij er niet aan een nadere afstemming van het diverse aanbod te realiseren. Nieuw is deze gedachte niet, wij constateerden dit al in 1988. Op een aantal factoren gaan wij nader in.

Amateurkunst

CENTRUM VOOR AMATEURKUNST

De onverwachte liquidatie van het steunpunt ak/kv bracht met zich mee dat een aantal steunfuncties op het gebied van de amateurkunst opnieuw onderdak moest vinden. Dit werd gevonden bij de sKVG, die de functies onderbracht in het Centrum voor Amateurkunst aan de Noorderbuitensingel in Groningen.

Een aantal koepelorganisaties op het gebied van de amateurkunst vond er onderdak; momenteel zijn het er een tiental. Het centrum kent geen aanbodfilosofie. De koepelorganisaties behartigen de belangen van de aangesloten verenigingen. Het CAK probeert de vraag in een cursusaanbod via bv. School voor Handenarbeid en Spot te vertalen en verleent daarnaast – veelal tegen kostprijs – facilitaire ondersteuning. Nagenoeg alle disciplines komen in het centrum aan bod: sinds kort is men begonnen aan een onderzoek naar de mogelijkheden op het gebied van de beeldende amateurkunst.

1) Paul van Beek en Wim Knulst, *De kunstzinnige burger*, Den Haag, 1992.

2) *Structuur en taken van de steunfuncties ak/kv, Visie op de toekomst van steunfunctieorganisatie in de provincie Groningen*, sKVG, Groningen, 1991

V OOR MIJ BETEKENEN KUNST/CULTUUR EXTRA
RUIMTE EN DIEPTE IN MIJN BESTAAN. HET IS EEN
FANTASTISCHE TOEVERDOOS VOL UITDAGING OM ZELF
ACTIEF TE ZIJN EN VOL UITNODIGING OM TE GENIETEN
VAN HET WERK(EN) VAN ANDEREN.

GELUKKIG GELDT DAT VOOR VELEN EN HET KAN
VOOR ALLEN.

DAAR LIGGEN ICHTE DIEPTE-INVESTERINGEN NAAR
EEN RIJKE SAMENLEVING.

EEN SPEELTUIN VOOR EEN OVERHEID MET VISIE.

EEN GROOT GENOEGEN OM TE HELPEN ZO 'N SPEELTUIN
STELDS BETTER OP TE TUIGEN EN ALLE DAGEN ONDER
STELERS TE ZIJN.

*Reint Klok, directeur Stichting Kunstzinnige Vorming
Groningen (SKVG)*

Daarnaast entameert/ondersteunt het CAK ook zelf een aantal projecten, zoals het opzetten van masterclasses en workshops, het Reitdiepproject, het Bevrijdingsfestival en Korenslag. Het CAK beschikt tevens over een bescheiden podium, het Prinsentheater, waar op jaarbasis ca. 100 (voornamelijk amateur)voorstellingen plaatsvinden.

OVERIGE KOEPELS

Daarnaast is nog een aantal andere koepels actief die meestal landelijk of regionaal georganiseerd zijn. We noemen de NOVAM (de Nederlandse Organisatie voor Accordeon en Mondharmonica), het Landelijk Centrum Volksdans, de stichting Samenwerkende Korenorganisaties (SAKO), de stichting Samenwerkende Muziekorganisaties (SAMO), het Gronings Centrum voor het Amateurtheater (GCA), de Stichting Amateurdans (STA). Deze koepels kregen op basis van hun activiteitenprogramma een bijdrage in het welzijnsplan.

Kunstzinnige Vorming

AFSTEMMING AANBOD

In 1988 verscheen als bijlage bij het voorontwerp welzijnsplan 1989-1992 en het jaarprogramma 1989 de nota "Mooie Dingen, werkveldanalyse kunstzinnige vorming en amateurkunst."

Uitgangspunt van deze werkveldanalyse was het zoveel mogelijk centraliseren van functies bij de SKVG, tenzij er gegronde redenen zouden zijn om hiervan af te wijken. Verder concludeerde de nota dat de steunfunctie muziek gehandhaafd moest blijven bij de muziekscholen, omdat de koppeling tussen steunfunctie en uitvoerend werk van belang werd geacht. Wel constateerde de nota een afstemmingsproblematiek, die overigens gold voor het hele terrein van de kunstzinnige vorming.

Pogingen om het aanbod in deze sector van SKVG, IVAK en muziekscholen op elkaar af te stemmen leden schipbreuk. Uit

pragmatische overwegingen koos men voor het bundelen van de jaarprogramma's van de drie instellingen. Maar ook in het jaar daarop bleef de gemeenschappelijkheid beperkt tot het nietje dat al die programma's bijeenhield. Ons voornemen de subsidiëring van de muziekscholen te kanaliseren via het IVAK ontmoette een tweetal, overigens ongegrond verklaarde AROB-procedures.

Een en ander was voor ons aanleiding vorig jaar een brain-storm-sessie te organiseren met betrokken instellingen (SKVG, IVAK en muziekscholen) onder leiding van een onpartijdig voorzitter. Vooraf hadden SKVG en IVAK hun visie op schrift gesteld, terwijl de discussie werd verbreed met praatstukken van prof.dr. M. van der Kamp en de Inspectie Kunstzinnige Vorming. In positieve zin kunnen we stellen dat de sessie tot uitwisseling van standpunten en gedachten heeft geleid. Een handvat tot het realiseren van een nadere afstemming van het aanbod is ons tijdens deze bijeenkomst niet aangereikt. Wij beseffen dat wij thans aan zet zijn. In de paragraaf provinciaal beleid van dit hoofdstuk komen wij daarop terug.

ISP-BEZUINIGINGEN

Was er in 1988 alleen nog de behoefte tot herstructurering van deze sector, sinds 1992 is daar een pregnante noodzaak bijgekomen. Met ingang van 1993 zal het rijk de ISP-middelen schrappen. Een niet onaanzienlijk deel van deze middelen is in de culturele sector ingezet, zoals het bibliotheekwerk en de museale sector. Op het terrein van de ak/kv betekenen deze bezuinigingen een haast fatale aanslag op de steunfuncties van de SKVG: het gaat hier om een bedrag van ruim f 700.000 dat weg zou vallen.

BEMIDDELING PODIUMKUNSTEN VOOR HET ONDERWIJS

Met de invoering van de Welzijnswet ontstond een heldere taakverdeling op het gebied van de kunstzinnige vorming. Globaal gezegd: het rijk is verantwoordelijk voor landelijke

organisaties, let op de kwaliteit en subsidieert (voorbeeld)projecten. De provincies worden aangesproken op de steunfuncties en de gemeenten zijn verantwoordelijk voor het uitvoerend werk.

Voor de receptieve kunstzinnige vorming, lees: het binnen schoolverband kennis nemen van kunstuitingen, betekent dat voor de provincie dat zij verantwoordelijk is voor bemiddeling en ondersteuning bij de programmering. Hiertoe maakten wij middelen vrij om een medewerkster bemiddeling bij de SKVG aan te kunnen stellen.

De gemeenten c.q. het openbaar gezag van de scholen dienen de middelen te verschaffen om de gezelschappen en artiesten te betalen. Uitgangspunt was indertijd dat hiervoor onder meer de Londo-gelden zouden worden aangewend.

Bij de meeste gemeenten en scholen bestond evenwel geen traditie op dit gebied. Als er al iets gebeurde, huurde men op het jaarlijkse schoolfeest voor een luttel bedrag een clown of een goochelaar in, die de kinderen een prettige middag bezorgden.

Wij besloten daarom met ingang van 1989 voor een periode van drie jaar een budget van f 30.000 vrij te maken om gemeenten en scholen – met behulp van een aflopende provinciale bijdrage – te stimuleren een professioneel aanbod binnen de scholen te realiseren.

Op basis van een voor de scholen geformuleerd aanbod dat verscheen in de brochure Klassepodium, vonden in 1990 105 voorstellingen en activiteiten plaats. Halverwege 1992 was dat aantal al gestegen tot 159. Bereikte men in 1990 9.493 leerlingen, halverwege 1992 maakten 12.452 leerlingen kennis met deze vorm van receptieve kunstzinnige vorming. Ook maakte de SKVG een begin met projecten die een combinatie bevatten van de actieve en de receptieve kunstzinnige vorming: het laten begeleiden van voorstellingen door steunfunctie-consulenten uit de desbetreffende disciplines.

De verruiming van deze activiteiten werd mede mogelijk

gemaakt door de 'stimuleringsregeling verzorgingsstructuur van het Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming', die WVC-gelden voor dit doel over het land spreidt. Aan de regeling is wel een aantal voorwaarden verbonden: er moet sprake zijn van een structurele afname, alle disciplines moeten worden aangeboden en er moet sprake zijn van een financiële bijdrage van gemeenten en scholen. Voor het seizoen 1992/1993 heeft het LOKV een bedrag van ruim f 60.000 voor het Noorden gereserveerd.

De afdeling bemiddeling van de sKVG acht niet alleen een continuering van de provinciale bijdrage nodig, maar ook een verhoging. De prognose laat zien dat de komende jaren f 50.000 nodig is en binnen vier jaar zou een structurele bijdrage van f 75.000 wenselijk zijn. Daarnaast voorziet men een verdubbeling van de formatieruimte.

Provinciaal beleid

ALGEMEEN

Het reeds eerder genoemde rapport 'De kunstzinnige burger' van Van Beek en Knulst brengt opmerkelijk cijfermateriaal op tafel. Het onderzoek toont aan dat er een samenhang bestaat tussen amateuristische kunstbeoefening en het bezoeken van professionele kunstvoorstellingen en evenementen. Amateurs tonen de meeste belangstelling voor een kunstaanbod dat aansluit bij hun hobbyisme. De beoefenaars van beeldende kunst blijken het meest frequent musea en galerieën te bezoeken, koorleden zijn voornamelijk geïnteresseerd in uitvoeringen van klassieke muziek en toneelamateurs zijn meer geïntereerd op theater- en balletvoorstellingen.

Ook de invloed van het ouderlijk milieu is evident. Kinderen in de leerplichtige leeftijd blijken verhoudingsgewijs het meest actief te zijn, indien de ouders daarbij het goede voorbeeld geven. Het voorbeeld van de moeder blijkt daarbij van groter belang dan dat van de vader. Als jongeren zo rond hun 15e zelf baas worden over hun vrije tijd, zijn er veel afhakers.

Vooral bij de beeldende en de podiumvakken, die de meeste deelnemers in de kindereleeftijd kennen.

Een en ander wordt ook bevestigd in het rapport 'Podiumkunsten en publiek'. Daar is men echter uitermate sceptisch over de doorwerking van de kunstzinnige vorming. Het onderzoek toont de enorme invloed aan "die een culturele socialisatie in het ouderlijke milieu heeft op het latere podiumbezoek-gedrag, terwijl de invloed in het onderwijs er niets toe lijkt te doen"³.

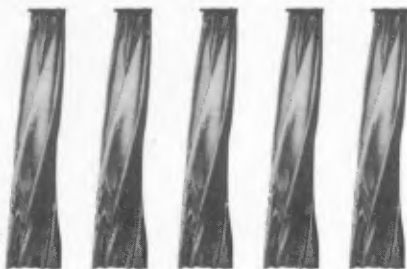
Op basis van één onderzoek zullen wij bepaald niet besluiten de kunstzinnige vorming maar af te bouwen. Wel willen wij – ter versterking van de cultuurparticipatie – in de komende periode komen tot een uitbouw van het beleid op het gebied van de amateurkunst.

HET TERREIN VAN DE AMATEURKUNST EN DE KUNSTZINNIGE VORMING

Waren in de jaren zestig amateurkunst en kunstzinnige vorming als water en olie, die zich nu eenmaal moeilijk laten mengen, thans is er sprake van een voortgaande integratie. In de nota 'Mooie dingen' uit 1988 citeerden wij al een directeur van een Instituut voor Dramatische Vorming, die constateerde dat de grenzen voor het steunfunctie-aanbod voor het amateurtoneel en de markt van de kunstzinnige vorming aan het vervagen waren. Oorzaak was, dat in de jaren zestig en zeventig de kunstzinnige vorming vooral gericht was op de persoonlijke ontwikkeling en de maatschappelijke bewustwording. 'Kunsteducatie' was 'not done', zo het menigeen niet al als een vloek in de oren klonk.

Die tijd ligt achter ons. Cursussen als 'kunst leren kijken' mogen weer, sterker nog: ze trekken grote belangstelling. Het kost weinig moeite een bus met een deskundige gids naar de nieuwste Documenta te vullen.

Logische consequentie is dat wij deze sector hebben losgemaakt van het welzijnsbeleid en dat het beleid op het gebied

³) I.R. Maas, e.a.
Podiumkunsten en publiek,
Den Haag, 1990.

van de ak/kv nu is ingebed in het bredere cultuurbeleid.

Amateurkunst

CENTRUM VOOR AMATEURKUNST.

In de vier jaar van zijn bestaan heeft het Centrum voor Amateurkunst zich een hechte positie verworven binnen het amateurleven in de provincie Groningen. Het aantal disciplines heeft een gestage uitbreiding ondergaan, o.m. met dans (door de aanstelling van een consulent) en zeer recentelijk met beeldende vorming.

Door de druk op de organisatie is een uitbreiding van het provinciaal subsidie voor de overhead noodzakelijk geworden, dit om de vele vrijwilligers op redelijke en efficiënte wijze hun werk te kunnen laten doen. Wij willen daarom het subsidie aan het CAK voor dit doel structureel met f 7.500 verhogen.

KOEPELS

Wat de koepels betreft: een tweetal van hen ontvangt een jaarlijks subsidie van f 5.000 voor het bekostigen van de facilitaire dienstverlening van het CAK. Deze bijdrage is in de afgelopen jaren onvoldoende gebleken.

Wij zullen daarom het GCA en de STA in de komende beleidsperiode een structureel subsidie van f 7.500 verlenen.

ACTIVITEITENBUDGET

Om snel en flexibel op ontwikkelingen in te spelen, achten wij het gewenst dat het CAK de beschikking krijgt over een eigen activiteitenbudget. Hiermee kan men bijvoorbeeld masterclasses, workshops en andere incidentele activiteiten opzetten in die sector, waar het op dat moment nodig is. Wij gaan hierbij uit van een bedrag van f 15.000 voor de periode 1993-1996.

OVERIGE WORKSHOPS

In hoofdstuk 3 hebben wij u deelgenoot gemaakt van ons voornemen om te onderzoeken of de popworkshops en de

workshops van de stichting Jazz met ingang van 1994 permanent onder de verantwoordelijkheid van het Centrum voor Amateurkunst kunnen vallen.

OVERIGE KOEPELS

Het Landelijk Centrum Volksdans is inmiddels opgegaan in het Landelijk Centrum Amateurdans. Wij achten dit een verheugende ontwikkeling, omdat hiermee de verschillende dansdisciplines een gezamenlijk onderdak hebben.

Wel zijn wij van mening dat het minder op onze weg ligt landelijke koepels te subsidiëren, ook als het regionale activiteiten betreft. Zo geven wij er de voorkeur aan de dansactiviteiten te subsidiëren via de stichting Amateurdans in plaats van het LCA. In het komende jaar willen wij in overleg met betrokkenen dan ook bezien of met ingang van 1994 een verlegging van deze geldstromen, bijvoorbeeld via het CAK, wenselijk en mogelijk is. Voor 1993 gaan wij uit van de volgende bedragen: SAKO (f 12.900), SAMO (f 37.400, via skVG), NOVAM (f 2.500), Federatie van Folkloristische groepen in Nederland (f 1.850) en Werkgroep Volksdans (f 1.850).

Kunstzinnige Vorming

ALGEMEEN

Met de komst van de Rijksbijdrageregeling Sociaal Cultureel Werk, zo'n tien jaar geleden, heeft de sector ak/kv vrijwel in een permanente staat van herstructurering verkeerd. Op zich was de scheiding in verantwoordelijkheden voor steunfuncties en uitvoerend werk helder, de meeste instellingen waren daar echter niet op ingesteld. Aangezien aan een koppeling tussen steunfunctie en uitvoerend werk grote waarde werd gehecht, bleven twee overheden bij dezelfde instelling betrokken en werd daarmee vaak een bron van misverstanden geschapen. Daarnaast hebben de departementen van WVC en O&W elkaar niet kunnen vinden in een gezamenlijk beleid, terwijl de implementatie van de kunstzinnige vorming in het onderwijs

KUNSTENAAR WORDT DIE MENS MEESTAL NIET,
DIE EEN GOED VAK HEEFT MOETEN LEREN, TENZIJ DE
VERF, HET THEATER OF DE MUZIEK BIJ HEM VAN
BINNEN (OF STERK) KRIEBELT.
'AMATEUR' WORDT DIE MENS NOGAL EENS, DIE EEN
GOED VAK HEEFT MOETEN LEREN, OMDAT HET BIJ HEM
VAN BINNEN TOCH EEN BEETJE KRIEBELT.
VERF, MUZIEK, THEATER,
BEVOORRECHT IS DIE MENS BIJ WIE HET KRIEBELT.

Jan Brouwer, Directeur Centrum voor Amateurkunst

ER BESTAAT GEEN VOLK ZONDER EEN EIGEN
CULTUUR. CULTUUR IS DE BEDDING VAN ONS
BESTAAN.
KUNST, IN WELKE VORM DAN OOK, IS EEN UITING
VAN DIE CULTUUR.
KUNSTUITINGEN MAKEN DE CULTUUR
OVERDRAAGBAAR.
KUNST IN BREDE ZIN MOET DERHALVE WORDEN
GIFTIMULEERD.

Mevrouw N.E. Gerritsma, burgemeester van Marum

dat wel vereist. De SKVG neemt in dat opzicht evenwel een uitzonderingspositie in, doordat het één van de twee instellingen in ons land is, die door O&W, met steun van WVC, als perifeer instituut in het kader van de onderwijsverzorging is erkend en waarvoor ook O&W-middelen beschikbaar zijn gesteld.

Desalniettemin maakte dat de gang van zaken er niet gemakkelijker op. Dat neemt niet weg, dat er in de afgelopen periode wel veel van de grond gekomen is. Zo onderging het terrein een grote mate van professionalisering en werden nieuwe lesmethodieken ontwikkeld.

In zijn notitie ten behoeve van de op pagina 91 genoemde brainstormdiscussie verwacht professor dr. M. van der Kamp turbulente veranderingen op het terrein van de steunfunctie, waarbij het aanbodsdenken zal worden vervangen door het marktgericht denken. Dat zal onder meer leiden tot een verschuiving van langdurige naar kortdurige begeleiding, veelal in de vorm van projecten.

Daarnaast zullen steunfunctie-instellingen in de toekomst steeds meer met concurrentie te maken krijgen, door bijvoorbeeld een specifiek (nascholings)aanbod van hogescholen aan leerkrachten⁴.

Men kan zich afvragen of langlopende begeleiding nog wel de meest wenselijke vorm is, zo het in de toekomst nog te betalen is. De SKVG heeft becijferd dat men in de afgelopen acht jaar zo'n 180 scholen heeft begeleid, het IVAK ca. 54. Van de stad Groningen zijn geen gegevens bekend. De SKVG heeft een jaarlijkse capaciteit van 25 à 30 scholen⁵. Ook wanneer men de inbreng van het IVAK meerekent, zal het nog geruime tijd duren voordat alle 456 scholen in onze provincie bereikt zijn. En wat is er blijven hangen bij de scholen die in het begintraject participeerden?

Let wel: we hebben het dan alleen nog maar over het basisonderwijs.

Daarnaast is er in de loop van de jaren een aantal oneven-

⁴ prof. dr. M. van der Kamp, *De steunfunctie ak/kv in de provincie Groningen, Groningen, 1991.*

⁵ SKVG, *Structuur en taken van de steunfuncties kv/ak, visie op de toekomst van de steunfunctie-organisaties in de provincie Groningen, Groningen, 1991.*

wichtigheden in de steunfunctie kv geslopen. Uit de eerder genoemde sKVG-notitie leiden wij af, dat de sKVG f 18,90 provinciaal subsidie per leerling ontvangt (te verdelen over 5 disciplines), het IVAK f 26,96 (eveneens te verdelen over 5 disciplines) en de gezamenlijke muziekscholen f 12,20 (voor 1 discipline).

We noemden u verder de ISP-bezuinigingen, waardoor de sKVG onevenredig dreigt te worden getroffen. Wij willen daarom deze instelling grotendeels ontzien. Mede gelet op onze financiële positie zal een aanzienlijk deel van deze ISP-bezuinigingen in de sector zelf gezocht en gevonden dienen te worden.

Nu de instellingen zelf niet in staat zijn gebleken ons een gezamenlijke blauwdruk voor de toekomst aan te reiken, begrijpen wij dat wij aan zet zijn.

Ons uitgangspunt is dat wij willen komen tot een concentratie van steunfunctie-activiteiten binnen multi-functionele instellingen. Op deze wijze kan ook de noordelijke samenwerking op dit gebied gestalte krijgen, waardoor rijks gelden voor projecten gegenereerd kunnen worden, bijvoorbeeld zoals voor 'Opus Kriebel' en 'De Kunstkamer'.

In overleg met de betrokken instellingen willen wij werken aan een organisatorische structuur voor de steunfunctie, die met ingang van 1995 operationeel zal moeten zijn. Dat betekent dat in verband met de voorbereiding van de provinciale begroting voor dat jaar uiterlijk april 1994 duidelijkheid zal moeten zijn over de contouren en de consequenties van de nieuwe structuur.

Op basis van de beschikbare informatie van en over de instellingen zelf en de discussie-bijeenkomsten van de afgelopen periode, zullen wij een basisdocument voor de steunfunctie-structuur opstellen, met inbegrip van de financiële vertaling daarvan.

Dit basisdocument is te beschouwen als een voorontwerp, waarop instellingen kunnen reageren. Deze reacties kunnen

leiden tot aanpassing naar een conceptvorm van de nieuwe structuur, een mogelijke aanpassing van de financiële paragraaf, met opnieuw de mogelijkheid tot reageren. Hierna krijgen provinciale staten het geheel voor besluitvorming voorgelegd.

Daarbij staat ons het volgende tijdspad voor ogen:

- maart 1993: voorontwerp basisdocument gereed
 - eind april 1993: limiet ontvangst reacties betrokken instellingen
 - juni 1993: conceptdocument gereed
 - juni/juli 1993: reacties instellingen
 - november 1993: document gereed voor besluitvorming provinciale staten
 - tot april 1994: slotbewerking-implementatie, financiële vertaling en consequenties in verband met opstellen provinciale begroting 1995.
- Zoals uit voorgaand globaal tijdspad blijkt, fungeren de dienstjaren 1993 en 1994 als overgangsjaren.
- Voor 1993 is een oplossing voor de ISP-problematiek gevonden door de afkoopsom die in verband hiermee van het rijk is ontvangen. Hierdoor is het mogelijk om voor 1993 voor wat betreft de financiële kant van de operatie de status quo te handhaven.
- Voor 1994-1996 zal de besluitvorming over de ak/kv-sector bij afzonderlijke voordracht plaatsvinden.

BEMIDDELING PODIUMKUNSTEN VOOR HET ONDERWIJS

We hebben waardering voor hetgeen in de afgelopen drie jaar tot stand is gebracht en we beseffen dat onze betrokkenheid niet per 1 januari van dit jaar kan stoppen. Maar toch wensen wij een duidelijke scheiding in verantwoordelijkheid tussen steunfunctie en uitvoerend werk te handhaven.

Dat betekent dat wij de bemiddelingsfunctie tot onze verantwoordelijkheid blijven rekenen. De kosten van voorstellingen

en andere activiteiten zijn in onze opvatting uitvoerend werk, dat op gemeentelijk niveau zal moeten worden overgenomen. Onze stimuleringsbijdrage hierin zal voor 1993 f 30.000 bedragen en jaarlijks met f 5.000 worden afgebouwd. Na 1996 zullen wij onze betrokkenheid in dit opzicht als beëindigd beschouwen.

M C M X C I I I

M C M X C V I

CULTURELE OMOTIE

10

Culturele promotie

Experiment 99

Ladderadvertentie 99

Redactionele artikelen 100

Onbekend Monument 100

Wessel Gansfort Prijs 101

Post Middendorp Opdracht 101

Opdracht sonnettenbundel 101

Toeristisch Culturele Gids 101

De Wijde Blik 101

CONCERT

RAKWER
okt. 100 uur
JELTE HULZEBOS

MSUM
okt. 100 uur
PIETER PILON

TEK
okt. 19.30 uur
GERRIE MEIJERS, orgel
MARIELLE VESTER, voorstem

okt. 14.30 uur
"GRENSGEVAL" lersg volksmuz

POLITIE

NG
okt. 17.00 uur
DAMSTER BORGEN IN EEN VE
LANDSCHAP

okt. 17.00 uur

okt. 17.00 uur
JAN BOOM, stillevens
GLASKUNST uit Teicho-Slovak

okt. 17.00-17.00 uur

HERZ
okt. 11.00 - 17.00 uur
COBY DEULING
saxofonen

okt. 17.00 uur
SITSKE FEITSMA, tegeltableaux
JELLE VAN NIJWEGEN, aquas
housnedes

okt. 18.00 uur
"DE AKKER IS DE WERELD"
De Kruisheeren van Ter Apel en
om het bestaan

okt. 18.00 uur
BEELDENDE KUNST EN THEAT

GA

okt. 18.00 uur
EUROPA (Lars von Trier)

okt. 18.00 uur
EUROPA (Lars von Trier)

okt. 20.00 uur
JACQUOT DE HANTES

okt. 20.30 uur
EUROPA (Lars von Trier)

ATER

okt. 20.30 uur
THEATER TE WATER
met Tango van het Noorden

okt. 20.30 uur
TRENTJE DE VOS' door Sippo
theatergroep

TEL

okt. 20.30 uur
WAARK met 'DE KNEIJEBIET

okt. 20.30 uur
WAARK met 'DE KNEIJEBIET

De relatief geïsoleerde ligging van Groningen binnen het landelijke kunstklimaat kan ook voordelen hebben. Het rapport 'Beeld en werkelijkheid, de economische betekenis van

kunst en cultuur voor Groningen' concludeert¹ dat de cultuursector in Groningen kwalitatief compleet is: alle soorten kunst en cultuur zijn vertegenwoordigd. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de perifere ligging van Groningen in het land het voordeel heeft dat Groningen het zelf moet doen. Dat de sector compleet is, geeft synergie-voordelen: wisselwerking binnen en tussen sectoren, waardoor een creatief klimaat kan ontstaan en weer nieuwe activiteiten worden gestimuleerd en aangetrokken. Ook Abbing² constateert dat een zekere mate van isolement, gekoppeld aan een open contact met de algemene cultuur, bevorderlijk is voor innovaties in de kunst.

De ontwikkelingen die kunst en cultuur in Groningen de afgelopen tien, vijftien jaar doorgemaakt hebben, bewijzen naar onze mening deze stellingnames. Ook blijken kunstenaars – die een tijdje niet de hete adem van het randstad-circuit in de nek willen voelen – hier een goed werkklimaat te vinden. Anderzijds: jong talent, dat zich bewezen heeft, zoekt vaak de confrontatie met het nationale circuit.

Dat neemt niet weg dat Groningen een interessant kunstklimaat heeft, dat de moeite waard is om onder brede aandacht te brengen. Het reeds eerder genoemde PAW-rapport neemt als aanbeveling op: "De kloof, die bestaat tussen wat stad en provincie in cultureel opzicht feitelijk te bieden hebben, en hoe men daar binnen en buiten Groningen over denkt, zou met een krachtig promotiebeleid gedicht dienen te worden. Daarbij verdient het aanbeveling dit beleid zowel op de feitelijke kennisoverdracht te richten, als op de meer gevoelsmatige aspecten die aan het ontwikkelen van een imago verbonden zijn."³

Experiment

In 1989 startte het Groninger Promotie Overleg (GPO) met de

eerste fase van een meerjarige promotiecampagne. Het doel van deze campagne was het benadrukken van de aantrekkelijkheid van de provincie Groningen met als doelgroepen het Nederlandse publiek en het bedrijfsleven.

In zijn inaugurele rede bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in de economische geografie aan de Rijks Universiteit Groningen op 1 oktober 1991, spreekt dr. P.H. Pellenburg onder meer over de 'eilandmentaliteit' in het Noorden. Hij werpt daarbij de vraag op of een regio-promotie niet beter intern dan extern gericht zou kunnen zijn: "Wie niet in zichzelf gelooft kan zich immers ook moeilijk verkopen aan anderen, wie niet van de eigen kracht overtuigd is kan niet winnen"⁴. In een effectmeting van de GPO-campagne⁵ concluderen de onderzoekers dat in het Noorden vooral de Groningers het door Pellenburg genoemde 'negatieve zelfbeeld' bezitten. In dit verband doet men de suggestie de Groningen-promotie behalve extern ook intern te richten.

Reeds eerder, in mei 1990, brachten wij een notitie uit onder de titel "We wisten niet dat we het in ons hadden, een plan voor de culturele promotie van de provincie Groningen". Het plan behelsde een experiment – in aanvulling op de grote GPO-campagne – op het terrein van de culturele promotie, dat: de kloof tussen de feitelijke situatie van en de bekendheid met de cultuur in Groningen tracht te dichten; ervan uitgaat dat de bestuurslaag van de provincie en haar bemoeienis met cultuur relatief onbekend is; op de Groninger bevolking zelf gericht is. In het najaar van 1991 ging het experiment daadwerkelijk van start, met een drietal benaderingen.

Ladderadvertentie

De campagne richt zich met name op een twaalfstal huis-aan-huis bladen, die praktisch de gehele provincie bestrijken. De selectie werd mede gebaseerd op het NIPO-mediaonderzoek naar het bereik per gemiddeld nummer qua oplage en lees-

1) PAW, *beeld en werkelijkheid, de economische betekenis van kunst en cultuur van Groningen*, Groningen, 1989, p. 32.

2) H. Abbing, *Een economie van de kunsten*, Groningen, 1989, p. 196.

3) PAW, o.c., p. 33.

4) dr. P.H. Pellenburg, *Identiteit, imago en economische ontwikkeling van regio's*, Groningen, 1991.

5) prof. dr. P.H. Pellenburg e.a., *Effectmeting Er gaat niets boven Groningen*, Groningen, 1992.

WANNEER CULTUURBĒZIT ENKEL EN ALLEEN
 WORDT BESCHOUWD ALS EENVÓUDIG TE EXPLOITEREN
 HANDELSWAAR VERLIEST HET ZIJN BETEKENIS, ZIJN
 INHOUD EN ZIJN AANTREKKINGSKRACHT.
 DE GEDACHTE ALS ZOU HET ER NIET TOE DOEN WAT
 BEZOEKERS TE ZIEN KRIJGEN ONDER HET MOTTO "ZE
 KOMEN TOCH WEL" (*), GEEFT BLIJK VAN MINACHTING
 VOOR EN ONDERSCHATTING VAN HET PUBLIEK.
 DE PRAKTIJK LEERT DAT BEZOEKERS KOMEN, MAAR
 VOORAL BLIJVEN KOMEN, ALS NAAST EEN
 PUBLIEKSGERICHTE OPSTELLING HET GEBODEN
 PRODUCT VAN GOEDE KWALITEIT IS.

(* opgetekend uit de mond van een plaatselijk bestuurder

Jan Stratingh, museumconsulent

dichtheid in een bepaalde regio.

In deze bladen verschijnt een tweewekelijkse ladderadvertentie onder het logo 'Uitgelicht', die een selectie geeft van culturele evenementen op het gebied van cabaret, concert, theater, expositie, film, jazz, operette en pop. De ladder sluit af met de slogan 'Er gaat niets boven Groningen' en het vignet van de provincie.

De meldingen van de evenementen zijn afkomstig van gesubsidieerde culturele instellingen, culturele commissies, galerieën, amateurgezelschappen, e.a., waarmee vanuit het experiment voor dit doel relaties zijn opgebouwd.

In de loop van het experiment is er als nieuw element een maandaffiche, ook onder het logo 'Uitgelicht' aan toegevoegd, dat wordt toegezonden aan alle gemeentehuizen, bibliotheken, VVV-informatieposten en culturele centra (vanaf januari 1992).

Redactionele artikelen

Tevens ontvangen de reeds genoemde huis-aan-huis bladen als 'free publicity' redactionele artikelen over cultureel interessante onderwerpen, die meestal geen directe nieuwsaarde hebben. De artikelen zijn geschreven door de desbetreffende medewerkster van de provincie; de provinciale huisfotograaf levert het fotomateriaal.

De presentatie aan het lezerspubliek geschiedt met het vignet van het provinciewapen en de tekst 'Deze publikatie is tot stand gekomen in samenwerking met de provincie Groningen' onder vermelding van de naam van de auteur en de fotograaf.

Onbekend Monument

Met ingang van mei 1992 is de campagne 'Onbekend Monument' gestart. In overleg met de monumentenorganisaties wordt maandelijks een minder bekend monument geselecteerd, dat die maand centraal staat. Ook dit gebeurt in de vorm van redactionele artikelen voor de huis-aan-huis bladen

met een speciaal logo. In aansluiting op deze schriftelijke campagne besteedt Radio Noord maandelijks aandacht aan het desbetreffende monument in de uitzending 'Van elf tot twaalf' aanvankelijk op vrijdag, nu op donderdag (duur circa tien minuten).

EVALUATIE

Het experiment culturele promotie duurt – na een aanvankelijke verlenging – in principe tot 1 april 1994. Op grond van een evaluatie zal bekeken worden of continuering wenselijk is. Voor de evaluatie is een onderzoek gestart, waarvan de resultaten in april 1993 beschikbaar zullen zijn.

Wessel Gansfort Prijs

In 1988 besloten wij tot de instelling van de Wessel Gansfort Prijs, de tweejaarlijkse culturele prijs van de provincie Groningen. Aan de toekenning is een bedrag verbonden van f 10.000 alsmede een plastiek van Cees Sillen.

In de afgelopen periode werd de prijs uitgereikt aan de dichter Jean Pierre Rawie en beeldend kunstenaar Olga Wiese. In 1993 zal rond de sterfdag van de humanist Wessel Gansfort (op 4 oktober) de derde prijsuitreiking plaatsvinden.

Post Middendorp Opdracht

Ook stelden wij de tweejaarlijkse Post Middendorp opdracht in, een opdracht tot het maken van een foto-documentaire op basis van een bepaald thema. De opdracht is genoemd naar de fotograaf Tonnis Post (1877-1930) en de arts Pieter Bloemers Middendorp (1877-1958), die in het begin van deze eeuw gezamenlijk door het Westervoldse land trokken om er de erbarmelijke woonomstandigheden van de plattelandsbevolking vast te leggen.

Aan de opdracht is een bedrag verbonden van f 7.500. In 1990 werd de opdracht verleend aan John Mulder met het thema 'Groningers onderweg'.

Opdracht sonnettenbundel

Aan de schrijver Max Dendermonde hebben wij de opdracht verstrekt tot het schrijven van een veertigtal sonnetten, die betrekking zouden hebben op de provincie Groningen. De auteur heeft zich – zij het fors verlaat – van zijn taak gekweten. De bundel zal, verlichtigd met tekeningen van Olga Wiese, in de eerste helft van 1993 verschijnen. De bundel zal normaal in de handel worden gebracht. Van de oplage zal een gedeelte een luxueuze uitvoering krijgen om als relatiegeschenk te worden gebruikt. Zo hopen wij op een andere wijze de kwaliteiten van onze provincie onder de aandacht te brengen.

Toeristisch Culturele Gids

Een andere mogelijkheid om bekendheid te geven aan het rijk geschakeerde bezit van onze provincie, is ons besluit tot het uitgeven van een toeristisch-culturele gids waarin alle aspecten van onze provincie, van architectuur tot koopavond, belicht kunnen worden. Dankzij een gift van het EGD en een eigen bijdrage van f 35.000 is het mogelijk deze gids in een aantrekkelijke vormgeving en voor een gangbare prijs uit te brengen. Naar verwachting zal de gids in 1993 verschijnen.

De Wijde Blik

Eerder merkten wij op, dat in Groningen de discussie over kunst- en cultuurbeleid door een beperkt aantal personen wordt gevoerd. Ook hebben wij in onze inleiding aangegeven, dat beleid niet per definitie zijn formulering moet krijgen binnen de muren van het Provinciehuis.

Wij hebben bovendien de indruk, dat veel van deze discussies worden gevoerd over de hoofden heen van degenen die in de dagelijkse kunstpraktijk werkzaam zijn.

Tijdens het vorig jaar gehouden congres 'Podiumkunsten en Publiek' merkte een kunstmanager op⁶: "Het cultuurdebat is ontaard in een permanente vernauwing naar een bestuurdersdebat. Misschien is het geen slecht idee een cultuurdebat te

organiseren, waar kunstenaars en publiek met elkaar praten en waar het ambtenaren en kunstmanagers verboden is iets anders te doen dan aandachtig te luisteren."

De gedachte is ons – zie het cultuurdebat in Groningen – sympathiek.

Wij hebben dan ook het voornemen in 1993 een viertal bijeenkomsten te organiseren onder de titel 'De Wijde Blik'. Wie in dit laatste een verwijzing meent te vinden naar de titel, heeft geen ongelijk.

Op deze dagen willen wij vooral het woord geven aan de mensen uit de kunstpraktijk en het publiek. Boeiende onderwerpen genoeg: een cultuurfonds van gemeenten en provincie, cultuurparticipatie en het beroepstoneel in Groningen, het zijn maar voorbeelden.

Voor deze vier bijeenkomsten ramen wij vooralsnog een bedrag van f 10.000.

M C M X C I I I

i

M C M X C V I

**FINANCIËN FONDSSEN
EN MEDIETEN**

11

Financiën, fondsen en kredieten

Krediet culturele activiteiten 105

Voorstellingssubsidieregeling amateurtoneel 106

Fonds Stimulering Kunsten 106

Gewijzigd beleid, financieel vertaald 107

Slot 108

In de afgelopen hoofdstukken zijn de meeste provinciale fondsen en kredieten al ter sprake geweest. Ter wille van de overzichtelijkheid laten wij de kredieten die betrekking hebben op incidentele verzoeken, nog eens de revue passeren en zetten wij – indien noodzakelijk – ons beleid voor de komende periode uiteen. De kredieten op het gebied van de film, de beeldende kunst, de musea en de gewestelijke cultuur laten wij buiten beschouwing omdat deze in het voorgaande deel van deze nota al aan bod zijn gekomen.

Krediet culturele activiteiten (f 179.200)

Dit krediet kent een tweeledige bestemming: incidentele uitgaven op het terrein van de cultuur (met uitzondering van voorstellingsubsidies) en daarnaast de subsidieregeling voor voorstellingen en uitvoeringen op kunstzinnig gebied.

INCIDENTELE UITGAVEN (ca. f 90.000)

Het gaat hier om een bonte verscheidenheid aan incidentele verzoeken, variërend van een amateurfestival tot een literair vrouwenproject.

Toekenningen hoger dan f 10.000 lopen via de Commissie Welzijnszaken.

Tot dusverre vond er een kwartaalsgewijze beoordeling plaats om een betere onderlinge beoordeling mogelijk te maken. In het kader van de ontwikkeling van de één loket-functie met de gemeente Groningen willen wij de beoordeling in overleg eens per twee maanden laten plaatsvinden, na ambtelijk overleg tussen beide overheden.

SUBSIDIEREGELING VOORSTELLINGEN EN UITVOERINGEN OP KUNSTZINNIG GEBIED (ca. f 90.000)

Deze regeling met de lange naam wordt intern oneerbiedig de 'potjesregeling' genoemd. Zij dateert al uit de jaren vijftig, toen een eerbiedwaardige commissie bepaalde welke voorstellingen kunstzinnig genoeg waren om voor een bescheiden

provinciale bijdrage in aanmerking te komen. Cabaret behoorde toen nog tot licht vermaak, dat geen overheidssubsidie verdiende. Die criteria zijn in de loop van de jaren aan de veranderende tijd aangepast. Wel gaat de regeling nog steeds uit van activiteiten met een professioneel karakter.

Om u een indruk te geven van de activiteiten, die op deze wijze in 1991 tot stand zijn gekomen:

toneel	9
muziek	49
kinder- en poppentheater	8
koren	35
cabaret	3
operette	14
diversen	2
Totaal	120

Voor een overzicht van de spreiding, hebben wij in bijlage 1 een kaartje opgenomen met de aantallen activiteiten per gemeente.

Opzet van de regeling is met name de spreiding in gemeentes zonder schouwburgaccommodatie te stimuleren. Het provinciaal subsidie bedraagt in het algemeen de helft van tekort met een maximum van f 1.500. Ook wordt de zaalgrootte als criterium gehanteerd.

Voor kooruitvoeringen en operette-uitvoeringen met deskundige begeleiding gelden aangepaste tarieven, respectievelijk f 1.200 en f 3.000.

Wij hebben onderzocht of een simplificering van de regeling mogelijk was. Maar welke methode wij ook toepasten, steeds kwamen wij weer tot de conclusie dat een vereenvoudiging onvoldoende recht deed aan dan weer de ene, dan weer de andere categorie. Bovendien zijn wij van mening dat juist deze verscheidenheid in de activiteiten de charme van dit spreidingsinstrument is. Wij hebben daarom besloten de regeling

JUIST DOOR DE VELE RAAKVLAKKEN TUSSEN HET
BEDRIJFSLEVEN EN ZOWEL KUNST ALS CULTUUR, IS
MIJN CONTACT MET HET CULTUURAANBOD VAN
GRONINGEN STEEL GEÏNTENSIVEERD.
PERSOONLIJK VINN IK DE INVLOED DIE CULTUUR EN
BEDRIJFSLEVEN OP ELKAAR UITOEFENEN, WEDERZIJDS
VERSTERKENDE EN UITERST INSPIREREND.

Hankie van Laasbank, directeur Casino Groningen

KUNST EN CULTUUR: "ULTIEME POGING TOT
EXPRESSIE VAN DE (IT) VAAK VERHULDE OER-BELEVINGEN
VAN DE MENS"
KUNST EN CULTUUR: "ETALAGE VAN DE MENSELIJKE
GEEST"
KUNST ALS HET SUMMUM VAN VAAK SCHERPE TEGEN-
STELLINGEN ZOALS - "EENZAAMHEID-MASSALE
BEWONDERING" - "MOOI - LELIJK".
NATUUR EN CULTUUR: DE SCHEPPINGSDRIFT VAN DE
MENS IS EINDELOOS EN KRACHTIG, MAAR ZE ZAL HET
AFTIJD AFLEGGEN TEGEN DIE VAN DE NATUUR!

Carla Alma, coördinator Werkgroep Eemsmond

in zijn huidige vorm te handhaven. Wel willen wij deze subsidieregeling nadrukkelijk betrekken bij het ontwikkelen van regio-profielen.

Voorstellingssubsidieregeling amateurtoneel (f 7.800)

Deze regeling dateert uit 1984 en heeft tot doel de spreiding van amateurvoorstellingen te bevorderen. Er blijkt, ondanks een jaarlijkse oproep in de regionale pers, een afnemende belangstelling voor deze regeling, hetgeen blijkt uit het volgende overzicht:

<u>Jaar</u>	<u>Aantal aanvragen</u>	<u>Toegekend</u>
1989	8	8
1990	5	5
1991	5	4

Op grond hiervan hebben wij besloten de regeling in het komende jaar te beëindigen. In voorkomende gevallen kan men een beroep doen op het krediet culturele activiteiten.

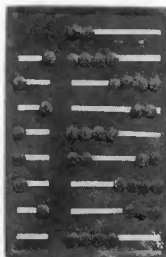
Fonds Stimulering Kunsten (f 155.400)

De omvang van het fonds is minder riant dan de provinciale begroting 1993 doet vermoeden. Voor het aanvullend podiumbeleid 1993 hebben wij inmiddels f 53.600 aan dit fonds onttrokken, aangezien het leentjebuur spelen bij dit fonds voor het aanvullend podiumbeleid een structureel karakter heeft gekregen. Daarom hebben wij – zoals al op pagina 41, 42 uiteengezet – besloten het fonds met ingang van 1994 structureel met f 85.000 te verlagen ten behoeve van het aanvullend podiumbeleid.

Het fonds biedt de mogelijkheid om snel op ontwikkelingen in te kunnen spelen die niet binnen de vertrouwde kaders passen. Toezeggingen boven de f 10.000 worden voorgelegd aan de commissie Welzijnszaken. Over de besteding worden

provinciale staten periodiek geïnformeerd.

Wij hebben het voornemen ons beleid ten aanzien van dit fonds ongewijzigd voort te zetten.

Gewijzigd beleid, financieel vertaald

Het nieuwe beleid, zoals in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet, betekent in financieel opzicht het volgende:

Algemeen:		Letteren en media:	
Onderzoeken cultuurtoerisme/regioprofielen	f 50.000 ⁽¹⁾	Doe Maar Dicht Maar	f 5.000 ⁽⁵⁾
Culturele uitwisseling Tsjechië	f 15.000 ⁽¹⁾	Herfstschrift	f 10.000 ⁽⁵⁾
Theater en muziek:		Amateurkunst/kunstzinnige vorming:	
De Citadel	f 130.000 ⁽⁵⁾	Overhead CAK	f 7.500 ⁽⁵⁾
Finnisj/Tryater	f 50.000 ⁽⁵⁾	Amateurkoepels (GCA, STA)	f 15.000 ⁽⁵⁾
Stichting Vooropleiding Theater	f 40.000 ⁽⁵⁾	Activiteitenbudget CAK	f 15.000 ⁽⁵⁾
Beeldende kunst:		Klassepodium	f 30.000 ⁽⁵⁾
Projecten en manifestaties	f 200.000 ⁽⁵⁾	SAKO	f 12.900 ⁽¹⁾
Monumentale opdrachten	f 90.000 ⁽⁵⁾	NOVAM	f 2.500 ⁽¹⁾
ASK	f 140.000 ⁽⁵⁾	Werkgroep Volksdans	f 1.850 ⁽¹⁾
Krediet ondersteuning beeldende kunst	f 78.150 ⁽⁵⁾	Federatie Folkloristische Groepen, Nrd.	f 1.850 ⁽¹⁾
Groninger Museum	f 100.000 ⁽⁵⁾	Culturele Promotie:	
Kunstuitleen	f 50.000 ⁽⁵⁾	De Wijde Blik	f 10.000 ⁽¹⁾
GKK	f 9.000 ⁽⁵⁾	<hr/>	
Overhead PABK	f 38.150 ⁽⁵⁾	Totaal	f 1.652.475
Gemeente Groningen (IPO/VNG Convenant)	f 300.000 ⁽⁵⁾		
Fonds Productiekredieten, incl. rente	f 98.575 ⁽¹⁾		
Artistieke banenpool	f 30.000 ⁽¹⁾		
Film:			
Gronings Audiovisueel Archief	f 10.000 ⁽⁵⁾		
Liga '68	f 45.000 ⁽⁵⁾		
Stichting Groninger Filmfestival	f 15.000 ⁽⁵⁾		
Krediet audiovisuele projecten	f 30.000 ⁽⁵⁾		
Wachtgelden Prov. Gron. Filmliga	f 22.000 ⁽¹⁾		

De financiële vertaling van het gewijzigde beleid zal worden opgenomen in de tweede bijstelling van de provinciale begroting 1993.

Een indicatieve meerjarenbegroting vindt u in bijlage 2 van deze nota.

Slot

Met het uitbrengen van deze nota hopen wij onze ambities op het terrein van de kunsten en de cultuur in de komende vier jaar gestalte te hebben gegeven. Zoals in de inleiding gesteld, verkeren sommige plannen nog in een pril stadium, aan andere is al een concrete uitwerking gegeven. Dat is inherent aan het terrein en dat maakt het ook zo boeiend. Het is thans aan u de deuren c.q. vensters te openen.

SAMENVATTING BELEIDSVOORNEMENS

BIJLAGE 1

BIJLAGE 2

Samenvatting beleidsvoornemens

1

Naast het sectorbeleid op het terrein van kunst en cultuur zullen wij aandacht besteden aan de functies die kunst en cultuur kunnen vervullen op andere provinciale beleidsterreinen.

Het provinciaal kunst- en cultuurbeleid zal zich actief richten op het instandhouden van een divers kunst- en cultuuraanbod.

Het provinciaal cultuurbeleid zal mede moeten leiden tot een aanbod dat gekenmerkt wordt door kwaliteit en diversiteit, waarin traditie en vernieuwing een volwaardige plaats krijgen.

Onze bemoeienis zal een voorwaardenscheppend karakter dragen in die zin, dat wij ons niet mengen in het directe scheppingsproces van de kunstenaar.

Wij zullen prioriteiten stellen op grond van onze visie over de rol van kunst en cultuur en, waar mogelijk en gewenst, toetsen aan normen van doelmatigheid en efficiency.

Het provinciaal cultuurbeleid zal door een uitnodigend en stimulerend karakter de participatie bevorderen van kunstenaars en (potentieel) publiek.

Het provinciaal cultuurbeleid zal de wisselwerking tussen amateuristische en professionele vormen van kunstbeoefening bevorderen.

Het provinciaal cultuurbeleid zal gericht zijn op samenwerking met gemeenten, de noordelijke provincies en de Nieuwe Hanze Interregio.

2

Het provinciaal kunst- en cultuurbeleid zal de komende vier jaar mede in het teken staan van een aantal thema's: aspecten van beleid. Het gaat hier om: cultuurspreiding, samenwerking op verschillende niveaus, cultuurtoerisme, regio-profielen en budgetfinanciering.

De provincie handhaaft haar voornemen om – naar schaal – de culturele spreiding in gemeenten zonder schouwburgaccommodaties te bevorderen.

Vanuit dit spreidingsbeginsel acht de provincie samenwerking met alle 25 Groninger gemeenten wenselijk, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de gemeenten voorop staat en de rol van de provincie een stimulerende zal zijn.

De provincie acht het wenselijk voor een kunstenplan-periode met het rijk een convenant te sluiten waarin rechten en plichten van betrokken partners worden vastgelegd. Als noordelijke partners aan dit overleg zouden moeten deelnemen de 3 noordelijke provincies en die gemeenten die belangrijk zijn voor de noordelijke culturele infrastructuur.

De provincie heeft het voornemen via de daartoe geëigende bestuurlijke en politieke kanalen een nadere concretisering te geven aan het culturele deel van het uitvoeringsprogramma van het SNN, het Samenwerkingsverband Noord Nederland, waarin de provincie samen met de overige noordelijke provincies sinds 1 juli 1992 participeert.

De provincie acht het ontstaan van netwerken van mensen en instellingen op het gebied van de cultuur van essentieel belang en is daarbij voornemens de doelstellingen te bevorderen van de Nieuwe Hanze Interregio, een politiek samenwerkingsverband tussen de provincies Drenthe, Friesland, Groningen, Overijssel en de Duitse deelstaten Niedersachsen en Bremen.

Voor een onderzoek in het kader van de SNN om ten behoeve van een cultuurtoeristisch actie- en ontwikkelingsplan een coördinerende organisatie in het leven te roepen, en voor een onderzoek naar mogelijkheden ter ontwikkeling van regioprofielen in Oost-Groningen, stelt de provincie een bedrag van f 50.000 beschikbaar.

De provincie heeft het voornemen op de terrein van de cultuur de reeds bestaande relaties met Tjsechië te intensiveren en stelt daarbij een bedrag van f 15.000 beschikbaar.

LEVEN IS EEN KUNST. EEN KUNST IS TE
LEVEN.

WAAROM EEN DEFINITIE VOOR KUNST?

KINDEREN ZEGGEN VAAK:

"LEVEN EEN KUNSTJE"

DAARMEE BEDOELEN ZE DAN;

ZINGEN/DANSEN/TEKENEN/GOOCHELEN ENZ.

DAAR GEEFT MIJ HET GEVOEL

"ZONDER KUNST, GEEN LEVEN".

IN ONS KANTOOR HANGT KUNST.

ONZE KUNST HET GEEFT UTING

AAN ONS GEVOEL VOOR VRIJHEID,

RUIMTE, KLEUR, KORTOM HET CREËERT

EEN GEVOEL VAN 'TE ZIJN'.

HET BEDRIJFSLEVEN EN OOK DE

OVERHEID ZIET STEEDS MEER

HET BELANG VAN KUNST ALS

INTEGRATIE IN DE WERKSFEER.

ZO ZIJN ER BEDRIJFSEXPOSITIES,

BEDRIJFS ONTOEFTEN, BALLETVOORSTELLINGEN.

REIZENDE TENTOONSTELLINGEN,

UITWISSELINGEN VAN OUDHEDEN EN KUNST

TUSSEN DIVERSE BEDRIJVEN EN LANDEN.

WAARMEE ZE MAAR WILLEN ZEGGEN:

"KIJK DIT ZIJN WIJ,

MÉÉR DAN ALLEEN EEN HANDELSPARTNER".

WIJ REIKEN JULIE ONZE HAND.

ZO WAS IK VOOR EEN BEZOEK IN ATHENE,

DE DIREKTEUR VAN EEN REDERIJ NODIGDE

ME UIT VOOR EEN MOZART-CONCERT

EN BIJ HET 75-JARIG BESTAAN VAN EEN

GROOT BEDRIJF WAS IK (1000 GENODIGDEN)

TOESCHOUWER VAN EEN OPTREDEN VAN HET

VLAAMSCH BALLET.

ZO KENT IEDERE CULTUUR ZIJN/HAAR EIGEN

KUNST.

RIJST DE VRAAG: IS KUNST, CULTUUR?

HOE U DEZE VRAAG VOOR UZELF

OOK BEANTWOORDT, IK KEN DE MIJNE

"GEEN LEVEN ZONDER KUNST EN CULTUUR."

Diette Doesburg, Public Relations

De provincie zal ook op het terrein van kunst en cultuur in de komende vier jaar trachten tot afspraken te komen met betrekking tot budgetfinanciering.

De provincie zal voorstellen doen tot samenvoeging van een aantal kredieten op het terrein van kunst en cultuur.

3

De provincie zal er bij het rijk op blijven aandringen dat het NNO zich kwalitatief moet kunnen blijven ontwikkelen en dat de huidige formatie daarbij onontbeerlijk is.

De provincie juicht de samenwerking van het NNO met de drie noordelijke SKVG's toe maar deelt niet de mening van het orkest dat de hier uit voortvloeiende educatieve activiteiten separate provinciale ondersteuning behoeven.

De provincie is voornemens om onder een aantal voorwaarden aan de Stichting Jazz een meerjarig subsidie te verlenen met ingang van 1994; aan de Stichting Jazz zal derhalve worden gevraagd voor de periode 1994-1996 een beleidsplan te ontwikkelen waarin met de gegeven voorwaarden rekening wordt gehouden.

De provincie is voornemens om onder een aantal voorwaarden aan de stichting Groninger Poppodia een meerjarig subsidie te verlenen met ingang van 1994; aan de stichting Groninger Poppodia zal derhalve worden gevraagd voor de periode 1994-1996 een beleidsplan te ontwikkelen waarin met de gegeven voorwaarden rekening wordt gehouden.

De provincie wil, ondanks het ontbreken van formele bemoeienis met het NNT, betrokken blijven bij dit gezelschap vanwege het belang van het NNT voor de noordelijke culturele infrastructuur.

De provincie zal de Groninger jeugdtheatergroep De Citadel in de periode 1993-1996 een subsidie verlenen in het exploitatietekort.

De provincie zal de Friese jeugdtheaterkern Tryater in de perio-

de 1993-1996 een subsidie verlenen in het exploitatietekort.

De provincie zal de Vooropleiding Theater over de periode 1993-1996 een subsidie verlenen in het exploitatietekort. Ten aanzien van deze instelling zullen wij dan bij het aanvullend podiumplan een grote terughoudendheid betrachten.

Voor 1994 is aan het Grand Theatre een incidenteel subsidie toegezegd van f 25.000. Daarnaast wil de provincie het Grand Theatre uitnodigen een nadere uitwerking te geven van de beleidsplannen van deze instelling, op grond waarvan bezien zal worden of een continuering van de provinciale gewenst is en zo ja, welke vorm deze zou moeten krijgen.

De provincie is voornemens de subsidieaanvragen van gezelschap Theater te Water te beoordelen in het kader van het aanvullend podiumbeleid, waarbij vooralsnog prioriteit zal worden toegekend aan de (varende) zomerproductie.

In de eerder genoemde convenant-gedachte wil de provincie er bij het rijk op aandringen dat het dansgezelschap Reflex de financiële ruimte krijgt die het verdient.

De provincie zal het budget voor het aanvullende podiumbeleid met ingang van 1994 structureel verhogen met een bedrag van f 85.000 ten laste van het Fonds Stimulering Kunsten. Het totale budget voor het aanvullende podiumplan komt daarmee op f 341.700.

Na overleg met de gemeente besluit de provincie tot het concretiseren van de één loket-functie bij de aanvragen voor het krediet aanvullend podiumbeleid. Met ingang van 1994 zullen samen met de gemeente jaarlijks de aanvragen voor dit krediet worden beoordeeld, waarbij de provincie voornemens is voor de beoordeling een adviescommissie in te stellen.

4

Op grond van het rijksbeleid wil de provincie met ingang van 1993 de toekenning van beroepskosten voor beeldend kunstenaars, die tot 1993 voor ons werd verzorgd door het

Voorzieningsfonds voor Kunstenaars, afschaffen.

De komende beleidsperiode zal voor het onderdeel beeldende kunst in het teken staan van een onderzoek naar de mogelijkheden van een gezamenlijk beleid in overleg met de beide andere noordelijke provincies en de convenantgemeenten.

De provincie is voornemens een minder protectionistisch beeldend kunst-beleid te gaan voeren en de exclusiviteit voor Groninger kunstenaars loslaten ten aanzien van de kunstuitlenen, de aankopen van het Groninger Museum en de monumentale opdrachten.

De provincie wil meer structureel aandacht besteden aan vormgeving.

De provincie zal met ingang van 1993 het IPO/VNG Convenant van toepassing laten zijn in de gemeente Groningen.

Voor de beleidsperiode 1993-1996 zullen de resterende WVC-middelen en autonome provinciale gelden voor de beeldende kunst als volgt worden ingezet:

Voor projecten en manifestaties van lokaal en regionaal belang, zal een budget worden gecreëerd van f 200.000. Aan de PABK zal gevraagd worden hiervoor nadere criteria te ontwikkelen die in noordelijk verband zullen worden getoetst.

De provincie is voornemens de regeling Monumentale Opdrachten te continueren, met dien verstande dat bij grotere projecten ook kunstenaars van buiten de provincie Groningen kunnen meedoen in de selectie-procedure.

Op experimentele basis is de provincie voornemens in het kader van de regeling Monumentale Opdrachten andere invullingen voor monumentale opdrachten mogelijk te maken.

Voor de regeling Monumentale Opdrachten wil de provincie in de komende beleidsperiode een duidelijke scheiding aanbrengen tussen de kwaliteitsbewaking in de selectiefase van de opdrachtprocedure en de begeleiding tijdens de uitvoering van de opdracht; om gemeenten c.q. opdrachtgevers niet plotseling voor deze taak te stellen is de provincie voornemens

een overgangsjaar te creëren, waarin een handboek zal worden ontwikkeld met o.a. modelcontracten en standaardprocedures.

...Voor de aankoopsubsidieregeling beeldende kunst (ASK) is een bedrag van f 140.000 beschikbaar. De provincie wil deze regeling voorlopig met één jaar verlengen, waarbij met ingang van 1994, om een betere spreiding te kunnen realiseren, een maximum-bijdrage van f 30.000 per galerie wordt gehanteerd.

...Ten aanzien van galeriesubsidies zal de provincie, als gevolg van het convenant met de gemeente Groningen, haar galeriebeleid buiten de stad continueren met een waarderingssubsidie van f 4.000 voor die instellingen die aan de toekenningscriteria voldoen en geen gebruik maken van de ASK. De subsidies komen ten laste van het krediet ondersteuning beeldende kunst.

...De provincie is voornemens de expositieubsidies onder te brengen bij de post Projecten & Manifestaties en deze toekennen op basis van de advisering van de PABK. Aan de PABK zal ook gevraagd worden hiervoor nadere criteria te ontwikkelen.

...Ten aanzien van het Groninger Museum wil de provincie het bestaande budget voor aankopen samenvoegen met een nieuw manifestatiebudget om het Groninger Museum in staat te stellen het ene jaar wat meer het accent te leggen op aankopen, het andere meer op manifestaties. In totaal wordt daarbij uitgegaan van een maximum van f 100.000.

...Wat betreft de kunstuitlenen zal, als gevolg van het convenant met de gemeente Groningen, de provincie haar betrokkenheid beperken tot kunstuitlenen en artotheken buiten de stad. Het beschikbare budget van f 50.000 zal worden verdeeld op basis van het aantal uitgeleende werken in het voorgaande jaar.

...De provincie wil haar waardering voor het Groninger Kunstenaars Kollektief uitdrukken in een verhoging van het structurele subsidie tot f 9.000 per jaar in de periode 1993-1996.

...De provincie bestemt het krediet ondersteuning beeldende kunst, groot f 78.150 voor de waarderingssubsidies voor de galerieën, alsmede voor de ondersteuning van het Centrum Beeldende Kunst in de stad Groningen voor haar facilitaire dienstverlening. Daarnaast kunnen incidentele subsidies worden verleend om flexibel op actuele ontwikkelingen in te kunnen spelen.

...Van de Interim Regeling Beeldende Kunst en Vormgeving mag 7% worden aangewend voor de kosten van overhead. Rekening houdend met de decentralisatie naar de gemeente Groningen, komt dit neer op een bedrag van f 38.150, hetgeen door de provincie wordt bestemd voor de reis- en vacatiegelden van de Provinciale Adviesraad Beeldende Kunst (PABK).

...De provincie is voornemens het reglement van de PABK aan te passen, dit op grond van enkele organisatorische ontwikkelingen in deze instelling.

...De provincie is voornemens bij wijze van experiment over te gaan tot het instellen van een Fonds produktiekredieten beeldende kunst, waarop Groninger kunstenaars, na toetsing op beroepsmatigheid en inkomen, een consumptief krediet kunnen verwerven van maximaal f 4.800.

...De provincie is voornemens in samenwerking met het VVK (Voorzieningsfonds Voor Kunstenaars) en bij wijze van experiment een artistieke banenpool in te stellen waarbij het VVK als werkgever fungeert. Een bedrag van f 30.000 zal hiervoor ter beschikking worden gesteld.

5

...De provincie is voornemens voor haar beleid in de komende jaren onderscheid te maken tussen filmproductie en filmdistributie.

...De provincie is voornemens het krediet filmproducties te verlagen van f 44.300 tot f 30.000 en de naamgeving te wijzi-

gen in 'krediet audiovisuele projecten'.

De provincie acht een concentratie van de filmdistributie bij de stichting Liga '68 wenselijk en is voornemens de komende jaren ten behoeve van deze taak aan de stichting een subsidie te verlenen van f 45.000. Overigens acht de provincie het van belang dat begin 1994, na het tot stand komen van de evaluatie, er overleg plaatsvindt over de verder uit te zetten koers.

De provincie zal met ingang van 1993 de subsidiëring van de Provinciale Groninger Filmliga beëindigen en de uit dat besluit voortvloeiende wachtgeldaanspraken ten laste brengen van de provinciale begroting 1993.

Aan de stichting Liga '68 zal ten behoeve van de organisatie van het Groninger Filmfestival een subsidie van f 15.000 worden verleend.

De stichting Gronings Audio Visueel Archief wordt voor de periode 1993-1996 structureel een subsidie van f 10.000 verleend.

6

De provincie is voornemens een meer geprononceerd beleid te voeren ten aanzien van de letteren.

De provincie zal in de periode 1993-1996 een subsidie van f 5.000 verlenen aan de jaarlijkse poëzie-manifestatie Doe Maar Dicht Maar.

Aan de manifestatie Herfstschrijft zal in de periode 1993-1996 een subsidie van f 10.000 worden verleend.

De provincie zal overgaan tot het instellen van een Belcampstipendium, uitmondend in een essay, novelle of gedichten-cyclus. Het stipendium, waaraan een bedrag van f 5.000 is verbonden, zal eens in de twee jaar, voor het eerst in 1994, te zamen met de Post Middendorp opdracht worden uitgereikt.

De provincie is voornemens in de komende periode de nadruk te leggen op de culturele beleidsaspecten van de Provinciale

Bibliotheek Centrale Groningen. De PBCG zal gevraagd worden voor de jaren 1995 en 1996 een beleidsplan te ontwikkelen, waarna een integrale afweging voor de gehele beleidssector voor de daaropvolgende vierjarige beleidsperiode zal plaatsvinden.

De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van Radio Noord handhaven.

7

De provincie is voornemens te streven naar een verdere flexibilisering van de voor de regionale cultuur beschikbare budgetten (totaal: f 296.200) om zo goed en zo snel mogelijk in te kunnen spelen op nieuwe en veelbelovende initiatieven.

De provincie brengt het jaarprogramma van de Stichting Kostverloren voor 1993 voor subsidiëring in aanmerking.

De provincie handhaaft de subsidieregelingen voor "Groningana" en voor de periodieken.

8

De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van het Groninger Museum handhaven. In 1994 zal een evaluatieve toetsing plaatsvinden van de besteding van de extra ingezette provinciale middelen van 3 ton in verband met en gerelateerd aan de verhoogde lasten met betrekking tot de nieuwe huisvesting van het Groninger Museum.

Ten aanzien van de Federatie van Musea in de provincie Groningen, acht de provincie – gelet op het deeltijd karakter van de consulent-functie – een verregaande samenwerking tussen de consulenten van Groningen en Drenthe en mogelijk Friesland gewenst.

De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van het Nationaal Rijtuigmuseum Nienoord te Leek vooralsnog voortzetten en zal het museum tevens bijstaan in de incidentele sfeer.

...De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van het Noordelijk Scheepvaartmuseum handhaven.

...De provincie staat een verdere uitbouw van het openluchtmuseum Het Hogeland te Warffum voor, zal de ISP-bezuiniging bij dit museum volledig compenseren en met bestuur en overige betrokken overleggen over een verdergaande versterking van de positie van dit kernmuseum.

...De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van het Veenkoloniaal Museum te Veendam handhaven en is bereid in goed overleg met het bestuur en de gemeente Veendam incidentele publieksgerichte activiteiten en aansprekende projecten, gericht op versterking van dit museum in overweging te nemen.

...De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van het Museumklooster Ter Apel handhaven en wil zich inzetten om op gemeentelijk niveau een verhoging voor 1993 en volgende jaren voor dit museum te bewerkstelligen.

...De provincie zal de voorlopige status van kernmuseum van het Gewestelijk Historisch Museum te Appingedam aan een toetsing onderwerpen.

...De provincie zal haar huidige beleid ten aanzien van de Folklingestraat Synagoge continueren.

...De provincie zal de middelen van het Fonds Cultuurhistorisch Erfgoed, die voor 1993 f 160.000 bedragen, primair aanwenden voor projecten en investeringen die gericht zijn op een optimaal beheer en gebruik van monumenten van een provinciale of regionale betekenis en waarvan met grote mate van zekerheid kan worden verwacht dat de uiteindelijke bestemming een essentiële bijdrage zal leveren aan het cultureel en toeristisch-recreatief klimaat op tenminste bovenlokaal niveau.

...De provincie zal het krediet ondersteuning musea voor de subsidiëring van incidentele activiteiten, museale voorzieningen en projecten handhaven.

9

...De provincie is voornemens ter versterking van de cultuurparticipatie in de komende periode te komen tot een uitbouw van het beleid op het gebied van de amateurkunst.

...De provincie wil de sector AK/KV losmaken van het welzijnsbeleid en inbedden in het bredere cultuurbeleid.

...De provincie is voornemens het subsidie aan het CAK structureel met f 7.500 te verhogen ten behoeve van de overhead.

...De provincie is voornemens het GCA en de STA voor de komende beleidsperiode een subsidie van f 7.500 te verlenen.

...De provincie is voornemens het CAK een eigen activiteitenbudget te verlenen met een budget van f 15.000.

...De provincie wil in overleg met betrokkenen bezien of met ingang van 1994 een verlegging van de geldstromen voor koepels wenselijk dan wel mogelijk is. Voor 1993 verleent de provincie het SAKO een subsidie van f 12.900, het SAMO een subsidie van f 37.400 (via SKVG), de NOVAM een subsidie van f 2.500 en voor de sector volkdans ontvangen de Werkgroep Volksdans en de Federatie van Folkloristische groepen in Nederland district Noord ieder een subsidie van f 1.850.

...De provincie wil op het gebied van de kunstzinnige vorming komen tot een concentratie van steunfunctie-activiteiten binnen multi-functionele instellingen, waardoor de noordelijke samenwerking op dit gebied gestalte kan krijgen en rijks gelden voor projecten gegenereerd kunnen worden.

...In overleg met de betrokken instellingen op het gebied van de kunstzinnige vorming wil de provincie werken aan een organisatorische structuur voor de steunfunctie, die met ingang van 1995 operationeel zal moeten zijn, en is voornemens daartoe een basisdocument voor de steunfunctie-structuur op te stellen met inbegrip van de financiële vertaling ervan.

...De provincie wil inzake de bemiddeling podiumkunsten voor het onderwijs een duidelijke scheiding handhaven tussen

steunfunctie enerzijds en uitvoerend werk anderzijds, waarbij zij de bemiddelingsfunctie tot haar taak blijft rekenen en het uitvoerend werk naar haar opvatting een taak is die op gemeentelijke niveau moet worden overgenomen.

De provinciale stimuleringsbijdrage voor het uitvoerend werk zal voor 1993 f 30.000 bedragen en jaarlijks met f 5.000 worden afgebouwd. Na 1996 zal de provincie haar betrokkenheid in dit opzicht als beëindigd beschouwen.

10

De provincie heeft in het kader van de culturele promotie het voornemen in 1993 onder de titel "De Wijde Blik" een viertal cultuurdebatten te organiseren, waarvoor vooralsnog een bedrag van f 10.000 wordt geraamd.

11

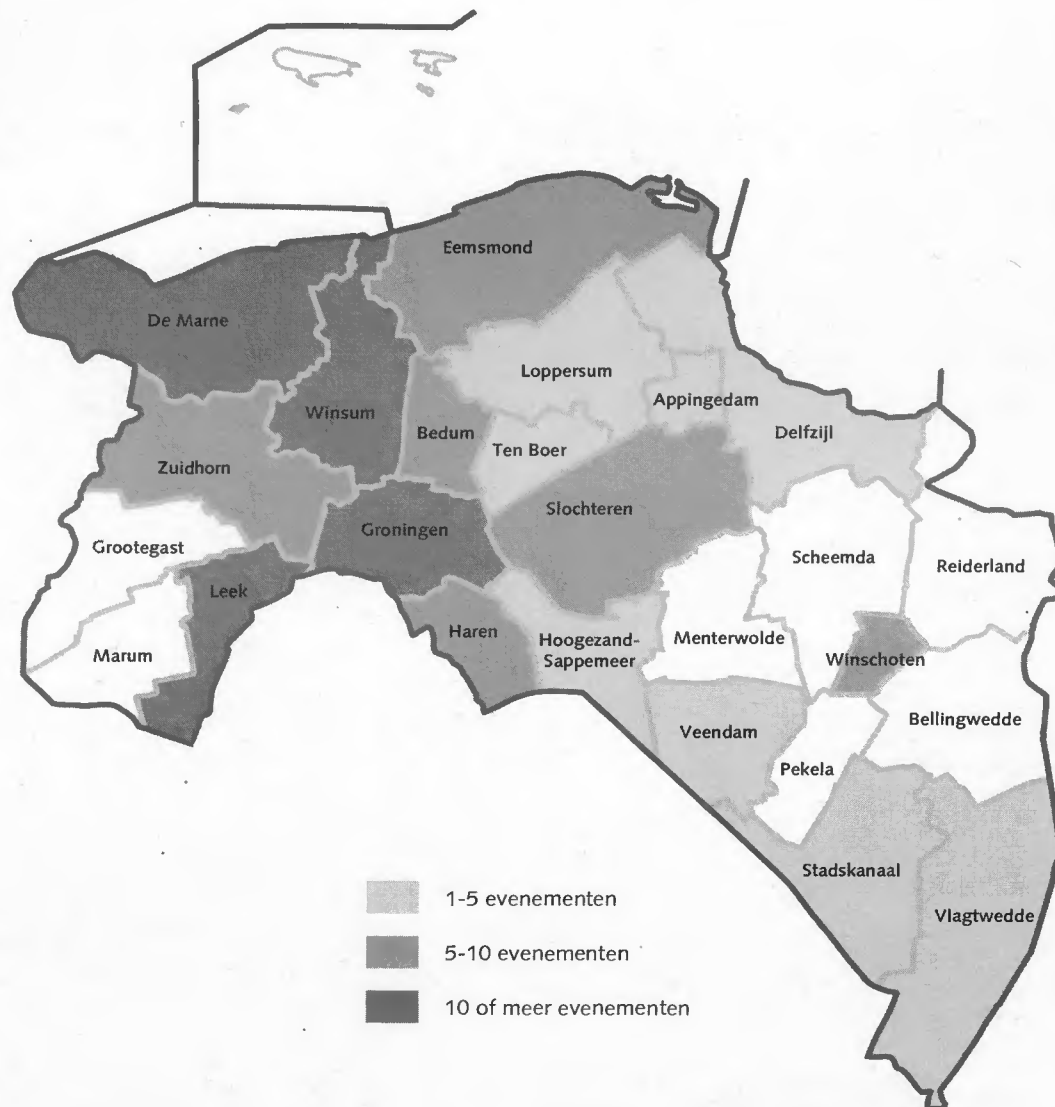
De provincie zal het krediet culturele activiteiten in de huidige vorm handhaven.

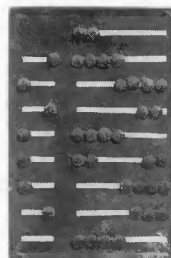
De provincie heeft het voornemen de voorstellingssubsidiëring amateurtoneel met ingang van 1993 te beëindigen.

De provincie is voornemens het Fonds Stimulering Kunsten met ingang van 1994 structureel met f 85.000 te verlagen ten behoeve van het aanvullend podiumbeleid en overigens haar beleid ten aanzien van dit fonds ongewijzigd voort te zetten.

Bijlage 1

Gesubsidieerde evenementen in het kader van de subsidieregeling "voorstellingen en uitvoeringen op kunstzinnig gebied" 1991

Bijlage 2*Indicatief meerjarenperspectief *, exclusief apparaatskosten*

	1993	1994	1995	1996
0830.9				
Krediet Culturele Activiteiten	179.200	180.634	185.150	189.779
Culturele Promotie	50.000	pm	pm	pm
De Wijde 8lik	10.000	-	-	-
Onderzoek cultuurtoerisme en regioprofielen	50.000	-	-	-
0831.3				
Muziekscholen	507.200	501.621	296.813	304.530
0831.4				
Krediet Stimulering Kunsten	155.400	70.963	72.737	74.555
Culturele uitwisseling Tsjechië	15.000	-	-	-
Krediet Ondersteuning Beeldende Kunst	78.150	78.775	80.744	82.763
Projecten en manifestaties BK	200.000	200.000	200.000	200.000 ¹⁾
Monumentale opdrachten BK	90.000	90.000	90.000	90.000
ASK Beeldende Kunst	140.000	140.000	140.000	140.000
IPO/VNG Convenant	300.000	300.000	300.000	300.000
Groninger Museum (aankopen en manifestaties)	100.000	100.000	100.000	100.000
Kunstuitlenen	50.000	50.000	50.000	50.000
Overhead PA8K	38.150	38.150	38.150	38.150
Productiekredieten BK	98.575	48.000	48.000	48.000
8anenpool 8K	30.000	-	-	-
Groninger Kunstenaars Kollektief	9.000	9.000	9.000	9.000

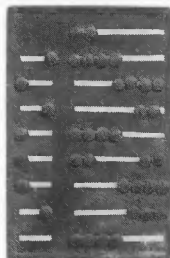
¹⁾ Geen accrès in verband met
dalende WVC-bijdrage Interimregeling
Beeldende Kunst en Vormgeving.

Vervolg bijlage 2 *Indicatief meerjarenperspectief **, exclusief apparaatskosten

	1993	1994	1995	1996
0831.5				
Aanvullend Podiumbeleid	256.700	344.434	353.045	361.871
Stichting Jazz in Groningen	-	pm	pm	pm ²
Stichting Popworkshops	-	pm	pm	pm
Stichting Groninger Poppodia	-	pm	pm	pm
Werkgroep Volksdans	1.850	pm	pm	pm ³
Federatie Folkl. Groepen Nrd. Ned.	1.850	pm	pm	pm
SAKO	12.900	pm	pm	pm
NOVAM	2.500	pm	pm	pm
Amateurkoepels (GCA, STA)	15.000	15.000	15.000	15.000
0831.6				
De Citadel	130.000	128.570	131.913	135.343
Finnisj/Tryater	50.000	49.450	50.736	52.055
Vooropleiding	40.000	39.560	40.589	41.644
0831.7				
Stichting Grunneger Toal	229.000	226.481	232.370	238.411
Doe Maar Dicht Maar	5.000	5.000	5.000	5.000
Herfstschrift	10.000	10.000	10.000	10.000
Krediet Gewestelijke Cultuur	51.100	51.509	52.797	54.117
0831.9				
Krediet Audiovisuele Projecten	30.000	30.240	30.996	31.771
Gronings Audiovisueel Archief	10.000	10.000	10.000	10.000
Liga '68	45.000	44.505	45.662	46.849
Stichting Groninger Filmfestival	15.000	15.000	15.000	15.000
Wachtgeldten Prov. Filmiga	22.000	-	-	-

2) Vanaf 1994 niet meer deel van het aanvullend podiumbeleid.

3) Vanaf 1994 wellicht subsidiëring via het Centrum voor Amateurkunst.

Vervolg bijlage 2 *Indicatief meerjarenperspectief **, exclusief apparaatskosten

	1993	1994	1995	1996
0833.4				
Groninger Museum	909.900	899.891	923.288	947.294 ⁴
Noordelijk Scheepvaartmuseum	76.300	75.461	77.423	79.436
Veenkoloniaal Museum	138.300	136.779	140.335	143.984
Museum Het Hogeland	74.100	73.285	75.190	77.145
Museumklooster Ter Apel	52.400	51.824	53.171	54.554
Nat. Rijtuigmuseum Nienoord	177.800	175.844	180.416	185.107
Gew. Historisch Museum Appingedam	26.600	26.307	26.991	27.693
Joodse Synagoge	56.000	55.384	56.824	58.301
Krediet Ondersteuning Musea	59.500	59.976	16.000	16.400 ⁵
Structuurversterking regionale kernmusea	155.300	156.542	160.456	164.467
0833.6				
Provinciaal Archeoloog	44.500	44.500	44.500	44.500
0833.7				
Krediet Regionale Geschiedenis	16.100	16.229	16.635	17.051
0833.9				
Federatie van Musea	154.800	153.097	157.078	161.162
0841.4				
Provinciale Bibliotheek Centrale Groningen (incl. afkoopsom ISP)	4.722.820	4.089.812	4.196.147	4.305.247
0841.5				
Vrouwenbibliotheek Savante	15.400	15.400	15.400	15.400

4) Onder voorbehoud van evaluatie

5) Vanaf 1995 bezuiniging ter compensatie wegvallen ISP-bijdrage Museum Het Hogeland in Warffum

Vervolg bijlage 2 *Indicatief meerjarenperspectief* *, exclusief apparaatskosten

	1993	1994	1995	1996
0843.5				
Stichting Kunstzinnige Vorming Groningen, incl. Centrum voor Amateurkunst en Klassepodium ⁶	625.300	613.999	841.578	863.459
Totaal	10.333.695	9.421.222	9.585.134	9.805.038
Dekking				
Interimregeling Beeldende Kunst	845.000	840 0	835 0	830 0
Voorzieningsfonds voor Kunstenaars	95.000	-	-	-
Provinciale middelen incl. stelpost cultuur	9 393.695	8 671.323	8 842.973	9 070.415
Nader in te vullen cultuur	0	90.101	92.839	95.377

* In bovenstaande begroting is het
volgende accrès als uitgangspunt genomen:

	1994	1995/1996
exploitatiesubsidie	-1,1%	+2,6%
kredieten	+0,8%	+2,5%

⁶ Uitgangspunt is hier het beleidsplan
1993-1996, inclusief de herschikking
middelen muziekscholen ten gunste van
de SKVG.

Colofon

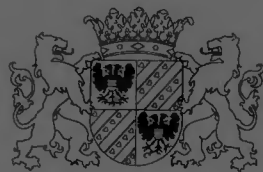
Uitgave
Provincie Groningen 1993

Vormgeving
Klaas de Vries, Groningen

Zetwerk
Peach Belichtingsstudio bv, Groningen

Drukwerk
Bureau Tekstverwerking & Reprografie
Provincie Groningen
Titelbladen Schut & Casparie bv

Bindwerk
Haskerland bv, Joure

Groningen 1993